

Archiepiscopus venerabilis fratris Antonii archiepiscopi Messanenensis, compluribus desuper examinatis testibus, ac processu formato et ad nos transmissis, id nobis significatum fuit. Nos, attendentes, iuxta antiquissimum catholicæ et apostolicæ Ecclesiæ usum, a primaevæ christianæ religionis temporibus receptum, sanctorumque Patrum unanimem consensionem et sacrorum conciliorum, ac novissime oecumenici Tridentini decreta, beatorum Martyrum et aliorum cum Christo in coelis regnantium sancta corpora, per quæ multa beneficia a Deo mortalibus præstantur, congruo quidem honore veneranda esse, sed eam adhibendam cautionem in sacrarum reliquiarum veneratione, ut omnis superstitio tollatur, nec novas reliquias recipiendas esse, nisi prius ab episcopo recognitæ et approbatæ fuerint; recognitionem processus huiusmodi venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus, super interpretatione et executione dicti concilii Tridentini deputatis, duximus committendam; qui, ipso processu diligenter, prout rei gravitas postulabat, considerato et recognito, necnon vocato et audito eodem Antonio archiepiscopo, qui et sacras reliquias et aliâ complura antiquitatis monumenta in ea ecclesia inspexit, et deinde ad nos et beatorum Apostolorum limina visitanda in Urbem venit, cum nobis retulissent satis constare de aliquorum ex dictis sanctis corporibus inventione.

Summus itaque Pontifex gratias propterea ingentes Deo reddidit.

§ 4. Nos primum quidem ingentes Deo omnipotenti gratias egimus, quod inter cetera quæ his calamitosis et turbulentis temporibus christiano populo in dies largitur plurima et maxima beneficia, hoc quoque insigni munere, quasi pretiosissimo thesauro detecto, dignatus sit dictorum Placidi et sociorum martyrum memoriam renovare.

§ 5. Nunc autem, ut pro nostro pastoralis officio, quantum in nobis est, curemus

ne invictorum Martyrum corpora, divinæ erga nos caritatis pignora, quæ viva membra fuerant Christi et templa Spiritus Sancti, ab ipso ad æternam vitam suscitanda et glorificanda, diutius inobscuræ vetustas, aut ex animis christifidelium debeat oblivio, sed ut potius eis omnium gentium et sæculorum prædicatione dignissimus honor debitus, si non pro ipsorum dignitate ac meritis, saltem pro nostra tenuitate tribuatur; simulque excitentur iidem fideles ad eorum vestigia pro cuiusque captu prosequenda et ad invocandam opem florum, quos et ipsius Ecclesiæ amantissimos, et propter religiosæ vitæ professionem et observationem, castimoniam, sanctitatem et constantem christianæ fidei confessionem martyrio consummatam, Deo acceptissimos esse intelligimus; ac denique, ut in eorum veneratione, Dei, qui se per os David in Sanctis suis laudari præcipit, immensa bonitas glorificetur et piæ christifidelium mentes ad eorum memoriam recolendam anniversaria commemoratione et celebritate admoneantur; habita prædictorum cardinalium relatione, de eorum consilio et assensu, auctoritate apostolica, tenore præsentium, præcipimus ut eorumdem sanctorum Martyrum Placidi et sociorum dies festus, quo ipsi, bono et legitimo certamine pro Christi gloria absoluto, cursu consummato, fide servata, nobilissima martyrii corona decorati, ad coelestem patriam migraverunt, nimirum tertio nonas octobris, in omnibus christiani orbis partibus, sub officio simplici, in Messanensi vero civitate, dioecesi et provincia, duplici; et præterea alter dies festus Inventionis eorumdem pridie nonas augusti, in ecclesia præfata S. Ioannis Baptistæ Messanensis dumtaxat, sub duplici pariter officio, a cunctis personis ecclesiasticis, sæcularibus ac quorumvis Ordinum regularibus, de communi plurimorum Mar-

Et eorum martyrii festum die v octobris ubique singulis annis, et festum eorum inventionis in dicta ecclesia Messanen die xv augusti celebrari et in calendario apponi mandat.

tyrum, ubi proprium deerit, perpetuo celebretur. Volumusque ut in calendario, quo nunc utimur, sicut in Romano martyrologio et antea in quibusdam calendariis habebatur, ad eum diem eorumdem Sanctorum nomina adscribantur; etiamsi in novissima missalis et breviarii Romani editione ea fuerint prætermissa. Hortantes utriusque sexus christifideles civitatis Messanensis incolas, ut eorumdem martyrii diem festum pie ac religiose colant et observent, et, sicuti in reliquis diebus festis de præcepto sanctæ matris Ecclesiæ moris est, a servilibus operibus abstineant.

Indulgentiam dictam ecclesiam visitantibus concedit.

§ 6. Ac demum, ad augendam christiani populi erga eosdem inclitos Martyres devotionem, utque eo frequentius et ardentiori pietatis studio confluant ad sacra eorum sepulchra, quo uberius cognoverint se per hoc coelestis gratiæ donis esse refectos, de omnipotentis Dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, eisdem christifidelibus vere poenitentibus, qui peccata sua sacerdotibus idoneis ab ordinariis locorum approbatis confessi fuerint, ac sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum susceperint, et prædictæ inventionis die festo dictam ecclesiam, ubi eadem sancta corpora requiescunt, devote visitaverint, atque inibi piæ ad Deum preces fuderint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem perpetuo concedimus et elargimur.

Episcopis et aliis mandat ut hanc constitutionem publicari et observari faciant.

§ 7. Quocirca mandamus universis et singulis venerabilibus fratribus nostris patriarchis, archiepiscopis et episcopis, ceterisque ecclesiarum praelatis, ut præsentis litteras in suis quilibet provinciis, civitatibus et locis solemniter publicari, et ab omnibus personis ecclesiasticis, sæcularibus et regularibus, ubique gentium et locorum, inviolate observari curent.

Transumptorum aëa.

§ 8. Volumus autem ut earumdem præsentium exempla etc.

§ 9. Nulli ergo omnino hominum liceat, etc.

Sanctio pontificis.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicæ millesimo quingentesimo octuagesimo octavo, idibus novembris, pontificatus nostri anno iv.

Dat. die 13 novemb. 1588, pontif. anno iv.

CXXXVI.

Collegii Montis Alti pro quinquaginta ex provincia Marchiæ scholaribus in civitate Bononiæ erectio, cum beneficiorum et annuorum reddituum, privilegiorumque et exemptionum elargitione, iudicisque et protectoris deputatione, facultatibusque et iurisdictione 1.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Inter ceteras sollicitudines, quæ nobis ex officio creditæ servitutis incumbunt, illam libenter amplectimur, per quam litterarum studia et adolescentium illis vacare volentium collegia ad fructuosam agri dominici culturam, ac doctrinæ et sapientiæ incrementa ubique, præsertim in locis temporali nostræ ditioni subiectis, propagentur, ipsaque collegia pro illorum stabilimento congruis facultatibus communiantur, ut ex eis optimarum disciplinarum proventus, ad communem utilitatem et profectum, valeant provenire.

§ 1. Dudum siquidem, dum cardinalatus honore fungeremur, pio erga dilectos filios communitatem civitatis Montis Alti, unde originem duximus, necnon universitates et homines Porchiæ ac Patrignoni et Montis Novem oppidorum provinciae

Proemium

Hic Pontifex dum erat cardinalis, in civitate Montis Alti publicum gymnasium pro iuventutis in bonis artibus instructione et educatione construxit.

1 Hunc Montem Altum, olim oppidum, in civitatem sublimavit, et eius collegiatam ecclesiam in episcopalem hic idem Pont. erexit, ut in const. LXXII, Super, tom. VIII, pag. 800.

nostrae Anconitanae, affectu, pacisque inter eos conservandae et stabiliendae zelo ducti, in dicta civitate, tunc oppido, et quibusdam domibus ad id per nos emptis, publicum gymnasium, in quo illius et aliorum oppidorum praedictorum iuventus religiose educaretur, ac primis litterarum rudimentis aliarumque bonarum artium disciplinis instrueretur, assignatis etiam redditibus annuis ad mercedem ipsius iuventutis praeceptorum et uni physico persolvendam, nostris sumptibus magnifice construi curavimus, ac in his summam octo millium scutorum, vel circa, erogavimus.

Et ad summum apostolicum assumptus, collegium pro scholaribus ex civitate Montis Alti, indigenis, in civitate Bononiensi instituit.

§ 2. Et deinde, immensa Redemptoris nostri benignitate ad apostolicae dignitatis fastigium evecti, ne iuventus ipsa, ob rei familiaris angustiam et inopiam, ad altiora litterarum studia progrediendi commoditate destitueretur, in civitate Bononiensi, quae omnium liberalium artium doctrinarumque studiis semper floruit, et quibusdam aedibus, de Zambeccariis nuncupatis, per felicis recordationis Gregorium Papam XIII, praedecessorem nostrum, Camerae Apostolicae impensa, pro collegio ibidem instituendo, acquisitis, unum collegium scholasticum ex civitate Montis Alti et oppidorum praedictorum indigenis, usque ad certum tunc praescriptum numerum eligendorum, duximus erigendum et instituendum. Postmodum vero, erectionis et institutionis huiusmodi negotio maturius perpenso, aedes praedictas ad usum ipsius collegii nondum reductas, ex certis causis venundari mandavimus, animo et intentione dictum collegium in alio commodiori loco eiusdem civitatis Bononiensis stabiliendi. Cum autem prioratus S. Antonii Bononiensis, Ordinis S. Augustini, ex eo quod dilectus filius Antonius Glaverinus seu Glaverinus illius prior, eundem prioratum quem tunc seu nuper obtinebat, aut in quo vel ad

quem ius sibi competere asserebat, resignavit et seu iuri sibi competenti huiusmodi cessit in manibus nostris sponte, ad effectum infrascriptum et alias libere, nosque resignationem et seu cessionem huiusmodi duximus admittendam, per resignationem eandem apud Sedem Apostolicam vel alias certo modo; et, sicut accepimus, unum S. Mariae de Strata, alias *della strada*, quod bonae memoriae Philippus S. Eustachii diaconus cardinalis Vastavillanus nuncupatus; et aliud S. Michaelis de Castro Britonum, quod similis memoriae Alexander episcopus Viglevanensis; ac reliquum monasteria, abbatiae nuncupata, Sanctorum Fabiani et Sebastiani, Vallis de Lavino, S. Benedicti vel alterius Ordinis, Bononiensis dioecesis, quod quondam Vincentius Beccatellus; necnon prioratus S. Mariae de Angelis prope et extra muros Bononienses Camaldulensis Ordinis, quem quondam Achilles Torfaninus; clerici, ex concessione et seu dispensatione apostolica in commendam, dum viverent, obtinebant, commendis huiusmodi per Philippi cardinalis apud Sedem praedictam, et Alexandri episcopi ac Vincentii, necnon Achillis praedictorum extra Romanam Curiam defunctorum respective obitus, cessantibus; adhuc eo quo ante commendas ipsas vacabant modo, et una oratorium nuncupata eiusdem S. Antonii de Diola seu Diolo, quam etiam bonae memoriae Leonardus episcopus Haulensis ex simili dispensatione; et altera plebania etiam nuncupata sine cura, ecclesiae seu capellae S. Ioannis Evangelistae de Pastino, alias *de Pasto*, dictae dioecesis, quam quondam Augustinus Bondiolus ipsius ecclesiae seu capellae S. Ioannis rector, plebanus nuncupatus; necnon perpetua etiam sine capellania sub S. Lazari in S. Petri prope et extra muros Terrae Guastallae, nullius dioecesis, provinciae Mediolanensis, quam quon-

dam Augustinus Reste ibidem perpetuus capellanus; ac unum sub S. Agathae intus, et alterum perpetua simplicia beneficia ecclesiastica sub sanctorum Petri et Pauli invocationibus in praepositura similiter nuncupata eiusdem S. Petri, prope et extra muros oppidi Vitellianae seu Viadanae, Cremonensis dioecesis, parochialibus vel aliis ecclesiis, quae quondam Herennius Perottus, clericus, in ultimo dictis duabus ecclesiis perpetuus beneficiatus, dum viverent obtinebant, pro Leonardi episcopi, qui extra dictam curiam, et Augustini Reste, qui in loco a dicta curia ultra duas diaetas legales non distante, ubi proprium eius domicilium non existeret, ac Augustini Bondioli et Herennii praedictorum, qui apud Sedem eandem diem vitae cluserunt extremum, morte vacaverint et vacent ad praesens. Nullus que de prioratu S. Antonii, quatenus per dictam resignationem vacet, ac ecclesia seu capella S. Ioannis Evangelistae, necnon capellania et beneficiis praefatis, pro eo quod nos dudum omnes prioratus ac simplicia ceteraque beneficia ecclesiastica, cum cura et sine cura, saecularia et quorumvis Ordinum regularia, apud Sedem praedictam tunc vacantia et in antea vacatura, ac etiam quorumcumque ad dictam curiam pro quibusvis negociis venientium seu ab ea recedentium, ac etiam curialium recreationis seu alia quacumque causa ad quaevis loca secedentium, si eos in locis ultra duas diaetas ab eadem curia, ut praefertur, non remotis, dummodo eorum proprium domicilium ibidem non existeret, decedere contingeret, per eorum obitum huiusmodi etiam vacatura, collationi et dispositioni reservavimus, et ex tunc irritum et inane decrevimus si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contingerit attentari, hac vice disponere potuerit sive possit, reservatione et decreto hu-

iusmodi obsistentibus. Ipsiusque prioratus S. Antonii in Meditullio dictae civitatis Bononiensis consistentis aedes et aedificia iam pridem iussu nostro a fundamentis eleganti ac sumptuoso opere pro dicto collegio Montis Alti ibidem stabiliendo seu transferendo, ac illius scholasticum perpetuis usu et habitatione restaurata et accommodata existant. Nos, pium et fructuosum opus huiusmodi, quod dudum animo revolvimus, tandem ad debitum effectum perducere, congruisque redditibus ac specialibus favoribus et privilegiis communire, neque hanc nobis oblatam subditorum nostrorum commoditates et profectus procurandi et augendi occasionem praetermittere volentes, ac rectorem, scholares et singulares personas, si qui sint, collegii huiusmodi a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes; necnon emptionis et acquisitionis aedium de Zambeccariis et illarum retrovenditionis, ac quarumcumque erectionum et institutionum ipsius collegii Montis Alti sive in aedibus de Zambeccariis aut prioratu S. Antonii huiusmodi, necnon unionum, annexionum, incorporationum, applicationum, appropriationum et concessionum eidem collegio Montis Alti de praedictis et quibusvis aliis monasteriis, prioratibus, ecclesiis et beneficiis, aliisque rebus et bonis quibuscumque hactenus quomodolibet factarum; necnon litterarum apostolicarum, tam sub plumbo quam in forma brevis, etiam in favorem Camerae seu collegii huiusmodi et alias desuper quomodolibet confectarum, ac possessionum subsecutarum et quorumcumque instru-

mentoribus desuper quomodolibet celebratoribus tenores, fructuumque inde perceptorum quantitates et valores, verumque et ultimum monasteriorum, prioratum, ecclesiarum sine cura seu capellarum capellaniam et beneficiorum praedictorum vacationis modum, etiamsi ex illo quaevis generalis reservatio, etiam in corpore iuris clausa, etiam per obitum apud Sedem praedictam, resultet; necnon quarumcumque pensionum annuarum super illorum seu alicuius eorum fructibus, redditibus et proventus, seu ipsorum fructuum, reddituum et proventus, etiam cum facultate illos et illas transferendi, ac regressu, accessu et ingressu ad monasteria, prioratus, ecclesias, sine cura, seu capellas, capellaniam et beneficia huiusmodi, etiam per cessum vel decessum, ac in quoscumque alios eventus reservationum, si quae sint, ac facultatum tenores et pensionum huiusmodi quantitates, nominaque et cognomina ac qualitates eorum, quibus pensiones, fructus, regressus, accessus et ingressus huiusmodi reservati forsitan existant, praesentibus pro sufficienter expressis habentes:

§ 3. Motu proprio, non ad rectoris et scholarium praedictorum vel quorumcumque aliorum super hoc nobis oblatae petitionis instantiam, sed de mera deliberatione et ex certa scientia nostra ac de apostolicae potestatis plenitudine, sive monasteria et prioratus ecclesiae sine cura, seu capellae, capellania et beneficia praedicta, quorum insimul et illis forsitan annexorum fructus, redditus, et proventus trium millium et sexcentorum ducatorum auri de Camera secundum communem valorem annum ¹, ut etiam accepimus, non excedunt, praemissis sive aliis quibusvis modis, et ex aliorum quorumcumque personis, seu per similem Antonii, vel liberas Leonardi episcopi et A-

¹ Cherub. legit. secundum communem estimationem (R. T.).

chillis ac Augustini Reste, necnon Augustini Bondioli et Herennii praedictorum vel quorumvis aliorum de prioratibus, ecclesiis sine cura seu capellis, capellania et beneficiis praedictis, aut cessiones quorumvis, de regimine et administratione monasteriorum huiusmodi, in dicta curia vel extra eam, etiam coram notario et testibus sponte factas, aut prioratus, capellanias et beneficia praedicta per assecutionem aliorum beneficiorum ecclesiasticorum, quavis auctoritate collatorum, vacent, etiamsi tanto tempore vacaverint quod illorum respective collatio et provisio, iuxta Lateranensis statuta concilii aut alias canonicas sanctiones, ad Sedem praefatam legitime devoluta. Necnon prioratus ecclesiae sine cura, seu capellae, capellania et beneficia praedicta dispositioni apostolicae specialiter vel alias generaliter reservata existant, et provisio monasteriorum huiusmodi ex quavis causa ad Sedem eandem specialiter vel generaliter pertineat, et ad dictos prioratus consueverint qui per electionem assumi, eisque cura etiam iurisdictionalis imminet animarum, ac de ipsis monasteriis consistorialiter disponi consueverint seu debeat, ac super eorum regimine et administratione, necnon prioratibus, ecclesiis sine cura seu capellis, capellania et beneficiis praedictis inter aliquos his, seu in eorum possessorio molestia, cuius litis statum et merita causae, ac nomina et cognomina iudicum et colligantium, eorumque necnon Antonii et defunctorum praedictorum ac quorumcumque aliorum provisiones, commendas, concessionem, aliaque iura et titulos, etiam nullos et infectivos, causasque illorum annullativas et infectivas, etiam praesentibus haberi volumus pro expressis, pendeat indecisa, prioratum videlicet S. Antonii praedictum, illiusque nomen, titulum et denominationem ac quodcumque onus

hospitalitatis ibidem forsitan exercendae, ac tam in eo quam monasteriis et prioratu S. Mariae huiusmodi, illorumque ecclesiis, claustris, domibus, membris, aedificiis et pertinentiis praedictis S. Augustini et S. Benedicti ac Camaldulensis, et si qui sint alios Ordines, omnemque statum, essentiam et dependentiam regulares, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo suppressimus et extinguimus.

§ 4. Dictumque collegium Montis Alti ex aedibus de Zambeccariis praedictis, quatenus ibidem erectum seu institutum dici vel censi possit, cum omnibus et singulis illius privilegiis, exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, concessionibus, indultis, favoribus et gratiis, tam spiritualibus quam temporalibus, necnon iuribus, actionibus, proprietatibus, censibus, montibus seu illorum locis et portionibus ac fructibus aliisque rebus et bonis illi concessis, et seu ad eius usum et commodum acquisitis, unitis, applicatis et appropriatis, ad dictum prioratum S. Antonii sic suppressum, auctoritate et tenore praedictis, etiam perpetuo, transferimus, et seu illud de novo in suppresso prioratu S. Antonii, illiusque aedibus et aedificiis praedictis, pro quinquaginta scholaribus, quorum octo per ipsius collegii protectorem pro tempore existentem, undecumque sibi placuerit, et alii octo per Montis Alti, et tres per Firmanae, et alii tres per Asculanam, necnon alii tres per Camerinensem et duo per Ripanensem communitates, aliique duo per Offidam, et alii duo per Montis Elpari, necnon alii duo per Montis Florae, et alii duo per Sanctae Victoriae, et alii duo per Porchia seu Porculae, necnon alii duo per Montis Novem, et alii duo per Patrignoni, aliique duo per Grottarum ad Mare, ac alii duo per Castignani, et similiter duo per Forchia, alias Furcis, et alii duo

Et pro quinquaginta scholaribus, quorum octo protector dicti collegii undecumque voluerit, aliosque octo civitas Montis Alti, et alios aliae universitates hic nominatas eligere possint.

per Montis Monaci, et reliquos per Cusignani terrarum seu oppidorum dictae provinciae universitates et homines ex suis civitatibus et terris seu oppidis huiusmodi, vel si tot ibidem idonei et apti non reperiantur, aliunde eorum respective arbitrio nostro, non tamen extra dictam provinciam, eligi et nominari.

§ 5. Sicque electi et nominati in eodem collegio recipi, ac ibidem, sub unius rectoris cura et gubernio, ad septennium, et non ultra, alii atque confoveri, ac in Universitate Studii generalis eiusdem civitatis Bononiensis artium et theologiae necnon utriusque iuris et aliis studiis, eis pro cuiusque capacitate praescribendis, operam navare debeant, cum capella seu ecclesia, oratorio, refectorio, mensa communi, sigillo, bibliotheca, archivio, ceterisque insignibus collegialibus, ac membris et officinis necessariis, ad omnipotentis Dei laudem et gloriam, ac militantis Ecclesiae exaltationem, subditorumque nostrorum praedictorum in litterarum studiis felicem progressum, eisdem auctoritate et tenore, similiter perpetuo, erigimus et instituimus.

§ 6. Idemque collegium sic translatum et seu de novo erectum in locum, ius et actionem dicti prioris collegii quoad privilegia, exemptiones, libertates, immunitates, concessionem, indulta, favores, gratias, proprietates, census, montes, loca, portiones, res, bona et alia praedicta, in omnibus et per omnia, perinde ac si collegio per praesentes erecto specialiter et expresse ab initio concessa, unita, applicata et appropriata fuissent, ponimus, substituimus et subrogamus; ac erectionem et foundationem suppressi prioratus huiusmodi, necnon hospitalitatis in eo forsitan servandae, ceteraque onera illi quomodolibet incumbenda, in dicti collegii functiones, ministeria et exercitia, salvis ta-

Studentibusque alimenta ac etiam, ecclesiam, sigillum, mensam communem ac alia insignia collegialia assignat.

Et huic collegio gratias, indulta et privilegia ac bona concedat.

men anniversariorum, missarum et divinorum officiorum obligationibus et commissionibus ac piis defunctorum suffragiis consuetis, si quae sint, ita ut illa per ipsius collegii capellanos aut alias congrue adimpleri debeant, convertimus et commutamus; eidemque collegio Montis Alti ecclesiam suppressi prioratus S. Antonii huiusmodi, cum sacristia, coemeterio, campanis, crucibus, calicibus, patenis aureis et argenteis, ac ornamentis, paramentis aliaque sacra et non sacra supellectile in ea existentibus, necnon ambitu, circuito, claustro, domibus, structuris, aedificiis, membris, adhaerentibus, annexis et pertinentiis suis universis, auctoritate et tenore similibus, pariter perpetuo concedimus et assignamus. Monasteria vero et prioratum S. Mariae de Angelis, ac vacantes ecclesias seu capellas necnon capellaniam et beneficia praedicta, omniaque et singula illorum ac dicti suppressi prioratus S. Antonii et eis respective annexorum fructus, redditus, proventus, proprietates, domos, villas, terras, agros, possessiones, fundos, census, decimas, prata, pascua, hortos et alia bona quaecumque, cum iuribus, iurisdictionibus, rebus et pertinentiis suis quibuscumque, etiamsi alias monasteria, prioratus, ecclesiae seu capellae vacantes, ac capellania et beneficia praedicta vel eorum aliqua ipsi collegio in priori illius erectione et institutione huiusmodi vel postea quodcumque unita et annexa forsitan reperiantur, sine unionum et annexionum huiusmodi ac iuris illarum vigore quaesiti praeiudicio, sed ius iuri addendo et accumulando, atque antiquum conservando, dictis auctoritate et tenore, itidem perpetuo unimus, annectimus, incorporamus, applicamus et appropriamus. Ita quod liceat ipsius collegii Montis Alti rectori et scholaribus pro tempore existentibus, illorum omnium cor-

poralem, realem et actualem possessionem, per se vel alium seu alios, eorum et dicti collegii nominibus, propria auctoritate, etiam absque alicuius iudicis mandato, decreto aut ministerio, ac spoliis et attentatorum vitio, necnon alicuius censurae vel poenae incursu, libere apprehendere, aut iam etiam Camerae et seu collegii huiusmodi nominibus, etiam litteris apostolicis desuper non expeditis, apprehensam continuare et perpetuo retinere, eaque regere et administrare, ac fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta quaecumque inde provenientia percipere, exigere et levare, ac in suos dictique collegii et illius ecclesiae seu capellae usus, utilitatem et necessitates convertere, necnon monasteriis, prioratibus, ecclesiis, capellis, capellaniae et beneficiis unitis praedictis per presbyteros saeculares, vel, de superiorum suorum licentia, cuiusvis Ordinis regulares, idoneos, inibi iuxta statuta desuper edenda ponendos et amovendos, in divinis deserviri facere, dioecesanorum locorum vel quorumvis aliorum licentia desuper minime requisita.

§ 7. Insuper collegium Montis Alti huiusmodi, illiusque pro tempore existentes rectorem, scholares, capellanos, oeconomos, officiales, ministros et personas ac bona mobilia et immobilia, praesentia et futura cuiuscumque qualitatis et quantitatis existentia, ac ubilibet consistentia, ab omni iurisdictione, dominio, superioritate et potestate pro tempore existentium nostri et dictae Sedis in praedicta civitate Bononiensis legati de latere, et archiepiscopi Bononiensis necnon gubernatoris, auditoris, turoni, antianorum, vexilliferi, potestatis, quadraginta virorum reformatorem, ac regiminis et senatus ipsius civitatis Bononiensis, necnon rectoris Universitatis Studii generalis eiusdem, aliorumque legatorum, archiepiscoporum,

Collegium praedictum et eiusque bona et personas ab archiepiscopi et legati Bononiensis aliorumque iudicum iurisdictione eximit.

ordinariorum locorum gubernatorum et potestatum, eorumque vicelegatorum, locatenentium, officialium, iudicum et quarumcumque aliarum personarum ubilibet constitutarum, ac quavis auctoritate et dignitate, tam ecclesiastica quam mundana, etiam cardinalatus honore fulgentium, ac etiam aquis, fontibus et fluminibus praesidentium, ac eorum curiarum et tribunalium.

§ 8. Idemque collegium ab annatarum, quindenniorum, communium, minorum ac aliorum iurium et servitorum dictae Camerae et quibusvis etiam S. R. E. cardinalibus, et dictae curiae officialibus, etiam in annatis, quindenniis, communibus, minutis et aliis iuribus praedictis et participantibus, eorumque collegiis, ratione praedictarum et quarumcumque aliarum unionum, applicationum et concessionum, eidem collegio de praedictis et quibuscumque aliis monasteriis, prioratibus, beneficiis, rebus et bonis ecclesiasticis, hactenus et deinceps quomodolibet pro tempore factarum, aut alias quomodolibet debitorum.

§ 9. Et tam ipsum collegium in propriis suis bonis et rebus, praesentibus et futuris, quam illius ratione rectorem, scholares, capellanos, oeconomos, officiales et ministros, ac cum eis contrahentes, et etiam pro parte atque portione colonica, quam ex proprietatibus et bonis ipsius collegii pro tempore percipient, illius colonos, arrendatarios, censuarios et emphiteutas, non tamen proprietates et bona huiusmodi in emphiteusim perpetuam aut ultra tertiam nominationem seu generationem vel centum annos possidentes, a quorumcumque pedagiorum, datiorum, vectigalium, gabellarum, angariarum, bullettinorum, talliarum, custodiarum, taxarum, equorum, tam vivorum quam mortuorum, quatreni carnis, portus Anconitani, tertiarum unius scuti et medii re-

spective pro centenario, quartarum, collectarum, praebendarum, ponderum, molendinorum, focularium, pascuorum, herbarum, pecudum et aliorum animalium, fictuum et subsidiorum, etiam triennialium, caritativorum ac quorumcumque aliorum similium vel dissimilium onerum et gravaminum, tam ordinariorum quam extraordinariorum ac realium, personalium et mixtorum, quibuscumque nominibus et vocabulis nuncupatorum, etiam hic de necessitate exprimendorum, per nos et quoscumque alios Romanos Pontifices praedecessores et successores nostros, ac Sedem et Camerae praedictas, ipsiusque Sedis legatos, vicelegatos, gubernatores, commissarios et quoscumque alios, quavis auctoritate et potestate fungentes, etiam pro orthodoxae fidei defensione, ac Status S. R. E. conservatione, divinique cultus augmento, necnon basilicae Principis Apostolorum fabrica, cruciata sancta ac expeditione contra infideles et rebelles, necnon ecclesiarum, murorum, pontium, viarum et stratarum constructione et restauratione, ac aquarum, fontium et fluminum deductione, pauperumque subventionem, necnon Sedis et Camerae praedictarum necessitatibus, ac ex quibuscumque aliis cogitatis, inexcogitatis, etiam quantumvis maximis, urgentissimis et privilegiatis causis, etiam Sedis et Camerae earumdem ac quarumcumque provinciarum, civitatum et terrarum publicam utilitatem et commoditatem concernentibus, etiam motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, etiam consistorialiter, nunc et pro tempore quomodolibet impositorum et imponendorum, etiam a quibuscumque aliis similibus collegiis ac hospitalibus et piis locis, quovis exemptionis privilegio gaudentibus, exigi et praestari solitorum, etiam ratione carniarum, vinorum, granorum, frumentorum, hordeorum, legumi-

Exemptionem quoque ab annatarum, communium et aliorum quorumcumque onerum solutione concedit.

Idemque collegium in propriis bonis, illiusque rectores, scholares et officiales omnes et cum eis contrahentes, a pedagiorum, et impositionum ac subsidiorum solutione eximit.

num, frugum, lignorum, pannorum, librorum, cartharum, farinae et quarumcumque aliarum rerum ad dicti collegii Montis Alti et illius ecclesiae seu capellae ac rectoris, scholarium, capellanorum, oeconomorum, officialium, ministrorum et personarum pro tempore existentium usum, in quantumvis magna summa et quantitate emendorum, ac etiam ex toto Statu Ecclesiastico et quibusvis provinciis, civitatibus, terris et locis, tam intus quam extra dictum Statum consistentibus, sive per terram sive per mare et aquam dulcem et alias quomodolibet conducendorum, cuiuscumque generis, quantitatis, qualitatis, valoris et speciei fuerunt, exactione, solutione, praestatione et contributione, necnon quorumcumque aliorum, etiam iuxta concilii Tridentini decreta, ubilibet institutorum et institutorum collegiorum vel seminariorum, puerorum ecclesiasticorum et alias quomodolibet nuncupatorum et qualificatorum, ac hospitalium et piorum locorum subventionem, auctoritate et tenore praedictis etiam perpetuo eximimus et liberamus; ac sub B. Petri et dictae Sedis, atque nostra et pro tempore existentis Romani Pontificis protectione suscipimus, nobisque et eidem Sedi immediate subicimus. Ac exemptionem, liberationem, susceptionem et subiectionem huiusmodi in quocumque foro et tribunali, ac dicta Camera, etiam respectu cuiuscumque solutionis illi faciendae, semper favorabiles censi debere, et de illis in quacumque causa, lite et controversia eam interpretationem extensivam habendam esse, quae pro alia quantumvis pia et privilegiata ac ad pios usus destinata et applicata causa fieri posse declaramus.

§ 10. Ipsi quoque collegio Montis Alti, ac illius rectori, scholaribus, capellanis, oeconomis, officialibus, ministris et personis, ut omnibus et singulis privilegiis,

exemptionibus, libertatibus, favoribus, ceterisque gratiis, tam spiritualibus quam temporalibus, quibus Universitas Studii generalis Bononiensis huiusmodi, necnon alia collegia et pia loca in dicta civitate Bononiensi instituta, illorumque rectores, scholares, capellani, oekonomi, officiales, ministri et personae, de iure vel consuetudine aut ex privilegio vel alias quomodolibet utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, non solum ad eorum instar, sed aequè principaliter ac pariformiter, in omnibus et per omnia uti, potiri et gaudere.

§ 11. Necnon tam ipsi quam eorum coloni, arrendatarii, livellarii, conductores et emphyteutae praefati vinum, triticum, hordeum, legumina, blada, frumenta et cuiusvis generis fruges ac grana, ex quibuscumque proprietatibus, possessionibus et bonis dicti collegii illiusque membrorum et annexorum quorumcumque provenientia, de quibuscumque provinciis, terris et locis nobis et Romanae Ecclesiae mediate vel immediate subiectis, cuiusvis licentia desuper minime requisita, et absque alicuius pecuniae vel alterius rei solutione et praestatione propter ea facienda, aut censurae vel poenae incursu, extrahere et extrahi facere, ac ad dictum collegium pro illius usu conducere, et etiam illa in dicta civitate Bononiensi illiusque comitatu, necnon universo Statu Ecclesiastico vendere, distrahere et de illis ad eorum libitum disponere libere et licite valeant, eisdem auctoritate et tenore, similiter perpetuo, indulgemus. Districtius quoque in virtute sanctae obedientiae inhibemus legatis, archiepiscopis, episcopis et aliis locorum ordinariis, necnon gubernatoribus, auditoribus, antianis, vexillifero, potestati, quadraginta viris, reformatoribus, regimini, senatui, vicelegatis, locatentibus,

Ipsis etiam eorum colonis et conductoribus et emphyteutis frumenta et fruges, ex possessionibus, d. collegii, et de omnibus locis Status ecclesiastici, absque licentia et solutione, extrahendi, ubique in dicto Statu vendendi auctoritatem concedit.

Privilegia Studii et piorum locorum Bononiae collegio largitur.

vicariis, officialibus, iudicibus et aliis praefatis, eiusdemque S. Romanae Ecclesiae camerario, ac dictae Camerae thesaurario, clericis, praesidentibus et commissario, necnon annonae praefectis ac pedagogorum, datiorum, vectigalium, gabellarum, angariarum, bolletinorum, decimarum, tallearum, taxarum et aliorum onerum ac subsidiorum praedictorum appaltatoribus, dohaneriis, exactoribus, datariis ac quibusvis aliis personis, cuiuscumque status, gradus, ordinis, conditionis et praeminentiae existentibus, ac quacumque auctoritate et potestate fungentibus, ne quorumcumque privilegiorum, indultorum et litterarum eis sub quibusvis tenoribus et formis concessorum et concedendorum, seu etiam annonae vel abundantiae, aut cuiusvis necessitatis, vel quovis alio praetextu, collegium Montis Alti, illiusque rectorem, scholares, capellanos, oekonomos, officiales, ministros et personas huiusmodi, seu eorum aliquem, super praemissis quomodolibet molestare, perturbare vel inquietare audeant seu praesumant.

§ 12. Ut autem ipsius collegii Montis Alti bono regimini, gubernio et conservationi opportune consulatur, dilectum filium nostrum Alexandrum S. Eustachii diaconum cardinalem de Monte Alto nuncupatum, ex sorore germana secundum carnem pronepotem nostrum, et eo vita functo, alium eiusdem S. R. E. cardinalem ex nostra familia et parentela, vel in eius defectum, ex dicta provincia Marchiae Anconitanae oriundum antiquiorem cardinalem, seu si nullus fuerit, alium eiusdem S. R. E. cardinalibus, quem rector et scholares praefati, seu eorum maior pars, duxerint eligendum, eiusdem collegii Montis Alti illiusque personarum, rerum, bonorum, iurium et privilegiorum protectorem, defensorem et conservatorem ac iudicem ordinarium, cuius consilio et

Protectorem et iudicem dicti collegii cardinalem de Monte Alto, et post eum, alium de ipsius parentela, sin autem, antiquiorem card. ex provincia Marchiae, vel si nullus fuerit, alium card. a collegio, nominandum ex nunc constituit.

ope omnia supradicta et quaecumque alia in iis et circa ea necessaria et opportuna statuatur et ordinentur, constituimus et deputamus.

§ 13. Necnon Alexandro cardinali, ac pro tempore existenti protectori collegii Montis Alti huiusmodi, illius rectorem, capellanos, oekonomos, officiales, advocatos, procuratores ceterosque ministros deputandi et amovendi, ac loco amovendorum alios sufficiens.

§ 14. Necnon quaecumque statuta et ordinationes, capitula et decreta ad eiusdem collegii Montis Alti, illiusque personarum, rerum et bonorum spiritualium et temporalium curam, regimen, gubernium, directionem et administrationem, ac scholarium praedictorum receptionem, admissionem, aetatem, qualitates, victum, amictum, instructionem, disciplinam et studii cursum pertinentia, licita tamen et honesta ac sacris canonibus et dicti concilii decretis non contraria, quae eo ipso apostolica auctoritate praedicta confirmata et approbata sint et esse censeantur, et ab omnibus ad quos pro tempore spectabit, etiam sub poenis in contravenientes statuendis, observari debeant, faciendi et edendi, ac illa, quoties pro eorum et temporum qualitate seu alias expediens videbitur, immutandi, corrigendi, moderandi, reformandi et etiam alia ex integro condendi.

§ 15. Omnesque et singulas lites, causas et differentias, tam civiles quam criminales ac mixtas, dictum collegium Montis Alti, illiusque res, bona et personas quomodolibet concernentes, tam active quam passive, etiam contra alia collegia et pia loca, etiam aequè vel magis privilegiata, eorumque res, bona et personas, vel e converso ac ultro citroque ad invicem vel alias quomodolibet motas et movendas, ac etiam per appellationem, et in quacumque instantia, coram quibusvis

Protectoris facultas officiales deputandi.

Statuta condendi.

Lites d. collegii eiusque personas et bona concernentes, tam active quam passive, etiam contra alia collegia et pia loca magis privilegiata etc. cognoscendi.

iudicibus introductas et indecisas pendentes, etiam illas ab ipsis iudicibus avocando, per se vel eius viceprotectorem aut alium seu alios quos ad hoc duxerit deputandos, etiam summarie, simpliciter et de plano, ac sine strepitu et figura iudicii, sed sola facti veritate inspecta, ac etiam manu regia, cum omnibus et singulis suis incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis et connexis, ac toto negotio principali, etiam privative quoad omnes et singulos alios iudices ordinarios et delegatos, eorumque curias et tribunalia ecclesiastica vel saecularia, audiendi, cognoscendi et sine debito terminandi.

Judicibus et
alia inhiben-
di et inobedi-
entia coercendi

§ 16. Necnon quoscumque interesse habentes, tam in dicta curia quam extra eam, etiam per edictum publicum, constituto sibi summarie de non tuto accessu, citandi, et quibusvis etiam eiusdem curiae iudicibus et personis, quibus et quoties opus fuerit, sub sententiis, censuris et poenis ecclesiasticis ac etiam pecuniariis, de quibus ei videbitur, inhibendi, et in eventum non partitionis, ad declarationem incursus sententiarum, censurarum et poenarum huiusmodi procedendi, ac sententias desuper ferendas debite executioni demandandi seu demandari faciendi, contradictores quoslibet et rebelles per similes sententias, censuras et poenas aliaque opportuna iuris et facti remedia compe-scendi, ac etiam auxilium brachii saecularis ad hoc invocandi.

Dubium prae-
missorum oc-
casione futura
declarandi om-
niaque alia de-
super neces-
saria etc. la-
ciendi.

§ 17. Necnon quaecumque dubia et difficultates, si quae praemissorum occasione quomodolibet oriri contigerit, declarandi et interpretandi, omniaque et singula in eisdem praemissis et circa eas quomodolibet necessaria et opportuna faciendi, dicendi, gerendi, exercendi et exequendi, etiam omni et quacumque appellatione remota, plenam, liberam et omnimodam facultatem, potestatem et auctoritatem pariter perpetuo tribuimus et elargimur.

§ 18. Decernentes praesentes litteras et in eis contenta quaecumque nullo umquam tempore, etiam pro eo quod causae propter quas haec omnia facta fuerint coram locorum ordinariis, etiam tamquam a Sede praedicta delegatis vel alibi examinatae, verificatae et approbatae, ac ipsorum monasteriorum, prioratum et Ordinum superiores et quicumque alii interesse habentes ad id vocati non fuerint, nec eisdem praemissis consenserint, sive alias ex quibuscumque causis, quantumvis legitimis et iuridicis, de subreptionis vel obreptionis aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari, impugnari, retractari, in ius vel controversiam revocari, ad terminos iuris reduci, vel adversus illa quodcumque iuris, facti vel gratiae remedium impetrari posse, neque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum, etiam suppressionum, unionum et applicationum, effectum suum plenarium nondum sortitarum, revocationibus, suspensionibus, limitationibus aut aliis contrariis dispositionibus, per nos vel alios Romanos Pontifices successores nostros, etiam in crastinum assumptionis ipsorum successorum ad summi apostolatus apicem, sub quibuscumque verborum expressionibus et formis, etiam motu, scientia et potestatis plenitudine similibus pro tempore factis, comprehendi, sed tamquam pro fundatione seu dotatione dicti collegii Montis Alti ad bonarum artium cultum instituti concessa minime comprehendi, ac semper ab illis excipi, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et eum in quo antea quomodolibet erant staturum restituta, reposita et plenarie reintegrata, ac de novo etiam sub datum per protectorem, rectorem et scholares pro tempore existentes praefatos quodcumque eligenda, de novo concessa fore et esse, suumque plenarium effectum sor-

Clausulas
praeservativas
huic concessio-
ni apponit.

tiri debere; nec quemquam ad easdem praesentes litteras in Camera praefata iuxta constitutionem pie memoriae Pii Papae IV, etiam praedecessoris nostri, desuper editam, aut alias quodcumque praesentandum, insinuandum et registrari faciendum teneri, neque illas propterea irritas esse, sed omnino valere et suffragari, perinde ac si constitutio praedicta vel alia contraria minime emanasset.

Decretum ir-
ritans addit.

§ 19. Sicque per quoscumque iudices, ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac praedictae S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, in quavis causa et instantia, iudicari ac definiri debere; necnon quoad suppressum prioratum S. Antonii, quatenus per resignationem praedictam vacaverit, et ecclesiam seu capellam S. Ioannis Baptistae ac capellaniam et beneficia huiusmodi prout est sibi attentatum forsitan est hactenus vel in posterum. Quo vero ad monasteria ac prioratum B. Mariae, et Ecclesiam seu capellam S. Antonii de Diola seu Diolo, omniaque alia praemissa, et si alias quam per dictam resignationem vacet suppressus prioratus huiusmodi, ex nunc irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Executores
huius constitu-
tionis deputat,
et facultates
concedit.

§ 20. Quocirca venerabilibus fratribus nostris archiepiscopo Bononiensi et episcopo Montis Alti, ac dilecto filio causarum Curiae Camerae Apostolicae generali auditori, motu, scientia et potestatis plenitudine paribus, per apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum, per se vel per alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte pro tempore existentium

Cher. legit ibi (R. T.).

protectoris, rectoris, scholarium, cappellanorum, oeconomorum et personarum collegii ac aliorum interesse habentium praedictorum vel alicuius eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra praesentes litteras et in eis contenta huiusmodi ab omnibus ad quos spectat, et pro tempore spectabit, inviolabiliter observari, ac pro tempore existentes protectorem, rectorem, scholares, capellanos, oeconomos et personas collegii huiusmodi ac alios interesse habentes illis pacifice frui et gaudere. Non permittentes ipsos vel eorum quempiam per quoscumque desuper quomodolibet indebite molestari; contradictores quoslibet et rebelles per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compe-scendo; necnon legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Clausulas de-
rogatorias sub-
notit.

§ 21. Non obstantibus praemissis, ac felicis recordationis Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri, etiam qua cavetur expresse ne quis extra suam civitatem vel dioecesim, nisi in certis exceptis casibus, et in illis ultra unam diaetam a fine suae dioecesis ad iudicium evocetur; seu ne iudices a Sede praedicta deputati, extra civitatem vel dioecesim in quibus deputati fuerint contra quoscumque procedere, aut alii vel aliis vices suas committere audeant seu praesumant; et in concilio generali edita de duabus diaetis, dummodo ultra tres diaetas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur; ac nostris de non tollendo iure quaesito et unionibus ad partes committendis, vocatis quorum interest, et exprimendo

valore etiam beneficii cui aliud uniri petitur; ac Lateranensis et aliorum, etiam generalium et ultimo celebratorum conciliorum, uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis fieri, ac etiam beneficia unius dioecesis cum aliis beneficiis, ecclesiis, collegiis vel locis alterius dioecesis uniri prohibentium; ac recolendae memoriae Pauli II et Pauli IV¹ aliorumque Romanorum Pontificum, similiter praedecessorum nostrorum, de rebus ecclesiae non alienandis, et alienatis recuperandis. Necnon praedicti Pii de gratis interesse dictae Camerae concernentibus infra certum tunc expressum tempus in ea registrandis, ac sanctae memoriae Iulii II ac Iulii III, pariter Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, contra apprehendentes possessionem bonorum praetextu quarumcumque gratiarum, super quibus litterae apostolicae integraliter expeditae non fuerint. Aliisque apostolicis ac in provincialibus, synodalibus et universalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus, necnon Camerae, Urbis, civitatum, provinciarum, locorum, monasteriorum, etiam S. Antonii de sancto Antonio, a quo primo dictus prioratus dependet, prioratum et Ordinum praefatorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, dilecto filio nostro Gabrieli tituli S. Laurentii in Lucina presbytero cardinali Paleotto nuncupato, super monasteriis, prioratibus, praepositis, dignitatibus ceterisque beneficiis ecclesiasticis in civitate et dioecesi Bononiensi consistentibus, ad eius collationem, provisionem vel quamvis aliam dispositionem ratione ecclesiae Bononiensis, cui ex dispensatione apostolica praesidet, vel alias quomodolibet pertinentibus, non nisi per

¹ Hanc Pauli IV const. et alias similes indicavi in ipsius const.

eum vel vicarium ab eo deputatum, seu de ipsius Gabrielis cardinalis consensu, conferendo, seu quod de illis provideri vel disponi aliter non possit. Necnon legatis, archiepiscopis, episcopis, ordinariis, gubernatoribus, auditoribus, antianis, vexillifero, potestatibus, quadraginta viris reformatibus, regimini statui, senatui, vicelegatis, locatenentibus, vicariis, officialibus, iudicibus, camerario, praesidentibus, clericis, thesaurariis, commissariis, appaltatoribus, dohaneriis, dantiis, praefectis, exactoribus et aliis personis praedictis, necnon ipsius Bononiensis aliarumque civitatum et locorum communitatibus, universitatibus et hominibus, necnon Camerae, Urbi, civitatibus, provinciis, oppidis, locis, monasteriis, prioratibus et Ordinibus praedictis, ipsorumque monasteriorum, prioratum et Ordinum abbatibus, superioribus, conventibus et personis sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et Sedem praedictam, etiam motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, ac etiam consistorialiter, etiam ad imperatoris, regum, reginarum, ducum vel aliorum principum instantiam, vel eorum contemplatione et intuitu, ac alias quomodolibet, etiam iteratis et multiplicatis vicibus, etiam contra exemptos, concessis, approbatis et innovatis, etiamsi in eis caveatur expresse quod illis, etiam vigore clausulae implicitae derogationis latissime extendendae, ultra quam in supplicatione desuper signata expressum fuerit, etiam per quascumque litteras apostolicas, etiam quasvis clausulas generales vel speciales, etiam derogatoriis derogatorias, efficaciores et insolitas, ac

etiam irritantia et alia decreta, sub quacumque verborum expressione in se continentes, nullatenus derogari neque derogatum censi possit, nisi illorum tenores de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, inserti, ac huiusmodi derogationes consistorialiter et de S. R. E. cardinalium consilio, ac cum expressionibus causarum in huiusmodi privilegiis et indultis ac desuper confectis litteris expressarum factae, et per trinas litteras eadem tenorem in se continentes, tribus distinctis vicibus iis quorum interest legitime intimatae et insinuatae fuerint, ac demum ipsorum interesse habentium ad id expressus accesserit assensus, et aliter factae derogationes nemini suffragentur. Quibus omnibus, etiamsi alias de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores et formas ac causas propter quas concessa fuerunt, necnon decreta in illis apposita praesentibus, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso et forma in illis tradita observata, inserti forent, pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ac sufficienter derogatum esse et censi decernimus, ita ut contraria quaecumque nullatenus obstant, contrariis quibuscumque; aut si aliqui super provisionibus sibi faciendis de prioratibus ac huiusmodi speciales vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales dictae Sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiamsi per eas ad inhibitionem, reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum. Quas quidem litteras et processum habitos per easdem, et inde secuta

quaecumque, ad monasteria, prioratus, ecclesias sine cura seu capellas, capellaniam et beneficia huiusmodi volumus non extendi, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem prioratum seu beneficiorum aliorum praedictorum generari; seu si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Et quibuslibet aliis privilegiis, indultis et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorum existant, per quae praesentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Proviso quod propter posteriores unionem, annexionem, incorporationem nostras praedictas, monasteria in spiritualibus non laedantur, et in temporalibus detrimenta non sustineant, ac prioratus S. Mariae ecclesiae sine cura, seu capellae, capellania et beneficia huiusmodi debitis non fraudentur obsequiis, et animarum cura in eis, si qua illis imminet, nullatenus negligatur, sed illorum ac monasteriorum praedictorum congrue supportentur onera consueta.

Nulli ergo, etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo octavo, decimo quinto kalendas decembris, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 17 nov. 1588, pontif. anno IV.

CXXXVII.

Congregatio Portugalliae Ordinis fratrum Eremitarum S. Hieronymi unitur congregationi S. Bartholomaei de Lupiano dicti Ordinis regni Hispaniarum, et deinceps sub eadem regulari disciplina et uno generali triennali, qui alterius vicibus ex ambubus congregationibus eligatur ¹.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium. Pro nostri muneris debito et paterna caritate, qua omnes religiosorum Ordines prosequimur, quae ad illorum statum et tranquillitatem pertinere arbitramur, ea providere, et, adiuvante Domino, recte constituere conamur.

Congregatio Portugalliae a primaevio Instituto desciverat. § 1. Inter eos autem Ordinem fratrum Eremitarum S. Hieronymi, congregationis Portugallensis, animadvertimus, cuius professores, sicuti ex piorum et proborum virorum fidei relatione nuper nobis facta intelleximus, a nonnullis annis citra a primaevio illo dicti Ordinis Instituto et regularis disciplinae candore recesserunt, tum ob privatas animarum perturbaciones, regni Portugalliae alterationes, tum etiam ob paucitatem domorum dicti Ordinis et congregationis in ipso regno vero videlicet numero existentium, quorum maior pars, propter earum paupertatem, fratrum dicti Ordinis copiam manutenere nequit, unde si haec congregatio, cuius alias plures domus a congregatione Sancti Bartholomaei de Lupiano dicti Ordinis aliorum regnorum Hispaniarum dismembratae et separatae sive exemptae fuerunt, dictae congregationi regnorum Hispaniarum, cuius fratrum in aliis Hispaniarum regnis et dominiis gratissimus bonae famae et regularis observantiae odor ad aedificationem christifidelium longe lateque iam dudum sparsus et diffusus est,

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

coniungeretur, ac utraque congregatio huiusmodi in unam eandemque familiam sub eadem disciplina regularique observantia et uno dumtaxat capite viventem redigeretur, praedictis incommodis obviam iri posset, ipsaque congregatio Portugalliae cum pace et tranquillitate feliciter gubernaretur, et illius commoditati et divini cultus incremento consultum, necnon carissimo in Christo filio nostro Philippo Hispaniarum regi catholico, qui singularem erga dictum Ordinem gerit devotionis affectum, gratum esset.

§ 2. Quamobrem, ut omnes et singuli huius congregationis Portugalliae professores ad regularem observantiam revocentur, commodiusque insuper gubernentur, utque qui unum religionis induunt habitum, hi sub una eademque Regula, uniusque professionis voto viventes, in observantiam canonicae Religionis uniformes reperiantur; nosque ab uno tantum generali, non autem a duobus, de morum reformatione rationem facilius exigere valeamus, quae omnia commodius fieri posse arbitrati sumus si eos in unum idemque corpus coniungentes, in unam cum eademque familiam sub eadem disciplina regularique observantia et uno dumtaxat capite degentem redigeremus, dismembrationum et separationum huiusmodi ac litterarum et quarumcumque scripturarum forsitan desuper confectarum tenores praesentibus pro expressis habentes, motu proprio, non ad alicuius instantiam, sed de mera nostra deliberatione, et ex certa scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine, dictam congregationem Portugalliae, omnes et singulas illius domos seu monasteria, conventus et fratres cum congregatione Sancti Bartholomaei de Lupiano huiusmodi, ita ut istae duae congregationes unum corpus efficiant, ac uni generali dicti Ordinis.

Qua de causa eam Sixtus univit congregationi Hispanicae eiusdem Ordinis.

nis, veluti supremo ipsius Religionis capiti supremamque in eodem Ordine potestatem et auctoritatem habenti, perpetuo subsint, auctoritate ac tenore praemissis, perpetuo coniungimus seu invicem unimus, annectimus et incorporamus.

Utramque congregationem eisdem capiti seu generali triennali subiicit, servatis in singulis monasteriis particularibus statutis.

§ 3. Volumus quoque ac perpetuo statuimus et ordinamus quod deinceps, perpetuis futuris temporibus, dictae duae congregationes, ac earum conventus et religiosi ac fratres, debeant regi et gubernari ab uno dumtaxat veluti supremo capite generali triennali cum eisdem statutis et constitutionibus circa electionem dicti generalis, firmis tamen remanentibus in ceteris particularibus monasteriorum cuiuscumque congregationis statutis et constitutionibus.

Generalem ex utraque congregatione alterius vicibus eligendum statuit.

§ 4. Ita tamen quod priores conventus Portugalliae et unus ex visitoribus electis in capitulo generali semper naturales dicti regni Portugalliae sint, ac generalis utriusque congregationis huiusmodi alterius vicibus, videlicet pro una Lusitanus, et altera vicibus ex natione Hispana eligatur; pro hac tamen prima vice electio fiat ex natione Hispana.

Omnes vocales congregationis Portugallensis in proximo capitulo generali admitti iubet.

§ 5. Praecipientes, in virtute sanctae obedientiae, ac sub indignationis nostrae poena, capitulo generali dicti Ordinis, quod post datum harum nostrarum litterarum in congregatione de Lupiano huiusmodi celebrabitur, quatenus cum omnia quae decet caritate et benevolentia hanc congregationem Portugalliae, illiusque omnes et singulos conventus, domos et monasteria, ac illorum priores, procuratores, diffinitores et quascumque alias personas capitulis generalibus intervenire solitas in se recipiant et admittant.

Eos autem generales, visitoribus aliisque

§ 6. Necnon modernis provinciali et prioribus dictorum conventuum congregationis Portugalliae, quatenus huic u-

nioni et incorporationi voluntarie concurrant, ac generali tamquam membra capiti obsequentes, et visitoribus, qui pro tempore in eodem capitulo generali eligentur, humiliter et reverenter intendant, illorumque monitis et mandatis salubribus obediant.

superioribus eligendis praecipit obedire.

§ 7. Decernentes praesentes litteras nullo umquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio, seu intentionis nostrae vel quopiam alio defectu, etiam ex eo quod interesse habentes vocati non fuerint, notari, impugnari, invalidari aut ad terminos iuris seu in ius vel controversiam revocari posse; sicque per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari et definiri debere; necnon irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignorantèr, contigerit attentari.

Clausulae ad praesentis constitutionis validitatem.

§ 8. Quo circa dilecto filio nostro Alberto titulo Sanctae Crucis in Hierusalem presbytero cardinali, archiduci Austriae nuncupato, nostro et Apostolicae Sedis in Portugalliae et Algarbiorum regnis de latere legato, necnon Toletano et Ulixbonensi archiepiscopis per praesentes mandamus quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum, ubi et quando opus fuerit, praesentes litteras ac omnia et singula in eis contenta, in capitulo generali et in domibus seu monasteriis et conventibus praedictis publicari et observari curent: contradictores per censuras ecclesiasticas aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, ipsasque etiam iteratis vicibus aggravando; invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Commissarium pro eiusdem executione designat.

§ 9. Non obstantibus nostra, quatenus

Contraria tollit. opus sit, de unionibus committendis ad partes vocatis quorum interest, et exprimendo vero valore; ac felicitis recordationis Bonifacii PP. VIII, praedecessoris nostri, de una, et concilii generalis de duabus diaetis aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis; privilegiis quoque, indultis, gratiis et litteris apostolicis, tam per piae memoriae Leonem PP. X, quam alios quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros in contrarium quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, illorum omnium tenores, perinde ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omissis, insererentur, praesentibus pro expressis habentes, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque.

§ 10. Aut si aliquibus communiter vel divisim ab Apostolica sit Sede indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam de indulto huiusmodi mentionem.

Transumptis eadem addit. § 11. Ceterum, quia difficile foret, etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die III decembris M^o LXXXVIII, pontificatus nostri anno quarto.

Dat. die 3. dec. 1588, pontif. anno IV.

CXXXVIII.

Quod ecclesiae parochiales sive vicariae perpetuo unitae monasteriis canonicorum regularium congregationis sancti Ioannis Evangelistae in Portugalliae et Algarbiorum regnis existentibus, non per Ordinarios locorum, sed per superiores eiusdem congregationis providendae sint iuxta constitutionem Pii quinti.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. Ex iniuncto nobis desuper apostolicae servitutis officio, ad ea, quae pro eccle-

siasticarum, praesertim regularium, personarum quiete et tranquillitate statuta et declarata sunt fovenda, et quantum in nobis est conservanda libenter intendimus, ut omnium quaerelarum et litium occasionibus imputatis, liberius Creatori nostro, iuxta laudabilia eorum instituta, famulentur.

§ 1. Nuper siquidem pro parte dilectorum filiorum generalis seu praepositi ac patrum congregationis S. Ioannis Evangelistae, ad instar canonicorum Sancti Georgii in Alga Venetiarum, vulgo dictorum *Loios*, in Portugalliae et Algarbiorum regnis apostolica auctoritate institutae, nobis expositum fuit quod, licet alias per dilectos filios nostros S. R. E. cardinales, super declaratione et interpretatione decretorum concilii Tridentini deputatos, in eorum congregatione fuerit declaratum parochialium ecclesiarum ac regularium beneficiorum, quibus animarum cura incumbit, necnon vicariarum, etiam perpetuarum, monasteriis et aliis regularibus locis etiam perpetuo unitarum, quae regularibus personis conferri, sive per saeculares presbyteros et perpetuos vicarios regi et gubernari consueverunt, vacatione pro tempore occurrente, minime licere locorum ordinariis edicta proponere, et examen, per concursum iuxta concilii praedicti decretum, Sess. xxiv, Capit., xviii facere, sed satis, tunc esse ut regulares quidem personae ecclesiis praedictis praeficiendae a dictis locorum ordinariis examinentur et approbentur. Saeculares vero in vicariis et aliis beneficiis praedictis instituendae a superioribus regularibus praedictis nominentur: examen autem et approbationem tantum ad dictos ordinarios, iuxta felicitis recordationis Pii PP. V, praedecessoris nostri, constitutionem pertinere.

§ 2. Nihilominus nonnulli ex dictorum locorum ordinariis, praedictorum regno-

Decreto congregationis Concilii statutum est regulares ad parochias suae Ordinis promotos et presbyteros saeculares ad vicarias per superiores reg. nominatos ab ordinariis locorum esse examinandos et approbandos.

Huius tamen decreto episcopi Portugalliae

quoad congregationem Sancti Ioannis Evangelistae non parebant.

Talibus itaque parochiis vel vicariis vacantibus concursus per episcopum indicit velat Pontifex.

Nominatos autem de more a superioribus huiusmodi congregationis, quatenus idonei sint, a missi iubeat.

rum, declarationi huiusmodi minime, ut par esset, acquiescentes, et decretorum dicti concilii verba ad eorum sensum et voluntatem trahentes, dictae congregationis superiores in praemissis inquietare et desuper molestare ac eorum iuribus privare non verentur.

§ 3. Quare nos, honestis et iustis huiusmodi precibus inclinati, opportunum praemissis remedium adhibere volentes, declarationi praedictae inhaerentes, eamque harum serie approbantes et confirmantes, omnibus archiepiscopis, episcopis et aliis locorum ordinariis in regnis praedictis consistentibus praecipimus et mandamus ut parochialibus et aliis ecclesiis, in quibus per dictae congregationis fratres animarum cura exercetur, et vicariis, etiam perpetuis, parochialium ecclesiarum, in quibus pro earum cura saeculares clerici deputari consueverunt, monasteriis et aliis locis congregationis eiusdem perpetuo unitis pro tempore vacantibus, edicta proponere, et concursum, iuxta dicti concilii decretum, quod de saecularibus ecclesiis tantum intelligendum est, minime de cetero facere praesumant.

§ 4. Sed regulares Ordinis et congregationis praedictae, ac saeculares clericos, ab eiusdem congregationis et aliis dictorum monasteriorum superioribus iuxta dictam constitutionem Pii V debito tempore nominandos, si ab ipsis idonei reperti fuerint, absque edictis et aliorum concursu, in parochialibus ecclesiis et vicariis praedictis admittant et instituunt, prout nos admittendos et instituendos esse decernimus et mandamus, quod in parochialium ecclesiarum et beneficiorum curam animarum habentium, quae de eiusdem Ordinis et congregationis iure patronatus ecclesiastico extiterint, et saecularibus clericis conferri consueverint, earum vacatione quandocumque occur-

rente, quamvis per dictos episcopos ad concursum et examen admitti possint, alii ultra eos, qui per eiusdem congregationis superiores patronos erunt nominati, nequeant tamen per eosdem episcopos, si ad eos institutio, et non ad alium, pertineat, institui et ordinari, nisi illi tantum, qui inter approbatos et ab examinatore idoneos repertos, ab eiusdem Ordinis et congregationis praelatis, patronis digniores et magis idonei iudicati, et pro institutione recipienda eisdem episcopis praesentati fuerint.

§ 5. Quod si institutio non ab ipsis episcopis, sed ab aliis erit facienda, tunc quidem soli episcopi ex dignis digniorem eligere debeant, sed non antea ab eo ad quem spectat institui possint, quam ab eisdem patronis ei fuerint praesentati.

§ 6. Sicque in praemissis per eosdem et alios quoscumque iudices, ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, et S. R. E. cardinales, in quavis causa et instantia, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari et definiri debere; irritum quoque et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 7. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis; statutis quoque et consuetudinibus ecclesiarum et monasteriorum praedictorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, sub quibuscumque tenoribus et formis in contrarium quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis specialis et expressa mentio ha-

Et sic etiam in similibus servari mandati.

Sublata cuiuscumque secus agendi vel iudicandi facultate sub poena nullitatis actus.

Obstantium derogatio.

benda esset, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die III decembris MDLXXXVIII, pontificatus nostri anno quarto.

Dat. die 3 dec. 1588, pontif. anno IV.

CXXXIX.

*Fructus beneficiorum regni Neapolis, tempore obitus beneficiatorum, qui cum Camera Apostolica super spoliis transegerunt, pendentes vel non exacti, non ad eorum haeredes vel capitulum et clerum, sed ad ipsam Cameram spectant*¹.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Dubium exortum circa spolia, in regno Neapolis, an scilicet fructus beneficiorum pendentes, vel non exacti spectant ad Cameram Apostolicam.

Cum, sicut accepimus, variae dubitationes ac etiam contentiones inter modernum et pro tempore existentem nostrum et Sedis Apostolicae nuncium in regno Neapolitano ex una, et clericum singularum civitatum et dioecesium eiusdem regni² qui super spoliis clericorum et presbyterorum beneficiatorum ac aliorum dicti regni ab humanis pro tempore decedentium, cum nobis et Camera nostra Apostolica transegerunt et concordarunt, eorumque haeredes, praetendentes fructus beneficiorum ecclesiasticorum, clericorum et presbyterorum dicti regni ab humanis pro tempore decedentium, tempore eorum obitus pendentes et maturatos, ac etiam a solo minime separatos, seu a quibus id contingit nondum exactos, ad clericum seu capitulum vel haeredes beneficiorum huiusmodi, non autem Cameram praedictam, spectare, quam-

¹ Ad materiam spoliatorum vide const. VII, Iulii III, *Cum sicut*, tom. IV, pag. 417. cum aliis ibi indicatis. ² Deest forte ex alia parte (R. T.).

vis in cedulis transactionum super spoliis huiusmodi mentis intentionisque nostrae fuerit eosdem fructus pendentes quorumcumque beneficiorum ecclesiasticorum in quovis mense pro tempore vacantium, etiam iuxta felicitis recordationis Iulii Papae III, praedecessoris nostri, constitutionem desuper editam, eidem Camerae nostrae reservare, eosque a die obitus beneficiatorum usque ad diem captae possessionis per illorum successores in dictis beneficiis decurrendos, eidem Camerae applicare, in dies oriri soleant.

§ 1. Nos igitur, pro nostri pastoralis officii munere, dubitationes et contentiones seu controversiam huiusmodi e medio tollere volentes, motu proprio et ex certa nostra scientia, omnes et singulos fructus, redditus et proventus quorumcumque beneficiorum ecclesiasticorum, cum cura et sine cura, secularium et etiam quorumvis Ordinum regularium, in dicto regno consistentium, etiam in quocumque mense pro tempore vacantium, tam ante obitum illorum possessorum pendentes et maturatos, ac etiam a solo minime separatos seu nondum exactos, quam etiam post eorum obitum usque ad diem captae possessionis dictorum beneficiorum per successores in eis maturandos et seu decurrendos, pro rata temporis a die adeptae possessionis eorumdem beneficiorum, ad ipsam Cameram nostram spectare, illosque eidem Camerae applicandos esse; et illos per venerabilem fratrem Marcum Antonium episcopum Fulginatensem, modernum et pro tempore existentem nuncium apostolicum in regno praedicto, pro eadem Camera et eius nomine percipi, exigi et levari, ac etiam pro faciliiori illorum exactione, si videbitur, in fine anni, cum successoribus in dictis beneficiis computandi, dividendi, et illorum sic divisorum quemli-

Declaratio et decisio supra dicti dubii, ad favorem Camerae.

bet eorumdem nuncii seu ab eo deputatorum commissariorum in dictis beneficiis successorum ratas partes, ex modo et forma praemissis in dictis beneficiis respective tangentes, etiam percipere, exigere et levare posse et debere declaramus. Ac de cetero perpetuis futuris temporibus ita et non aliter in praemissis observari volumus, ac etiam perpetuo statuimus et ordinamus.

Litium extincto.

§ 2. Omnesque et singulas lites, causas, quaestiones et controversias super praemissis fructibus et illorum perceptione inter ipsum nuncium ex una, et quosvis clericos sive haeredes et successores dictorum beneficiorum defunctorum coram quibusvis iudicibus, etiam ordinariis et delegatis, hactenus quomodolibet introductas, et adhuc indecisas pendentes, partibus ex altera, in eisdem statu et terminis in quibus reperiuntur, ab eisdem iudicibus ad nos advocamus, illasque penitus extinguimus et annullamus; sicque per quoscumque iudices etc.

Clausulae derogatoriae.

§ 3. Non obstantibus litis pendencia et aliis praemissis, ac quatenus opus sit, nostra de non tollendo iure quaesito; et quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque.

Fides transumptorum.

Volumus autem etc.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die I Ianuarii MDLXXXIX, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 1 Ianuar. 1589, pontif. an. IV.

CXL.

*Contra clericos male aut simoniace promotos, et episcopos et alios in ordinum collatione peccantes*¹.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Provenium.

Sanctum et salutare sacri Ordinis sa-

¹ Contra hos male promotos habes etiam in const. IX, Pii II, *Cum ex*, tom. V, pag. 165.

cramentum ab ipso Domino et Salvatore nostro Iesu Christo institutum, beatisque apostolis et eorum legitimis successoribus singulari divinae bonitatis munere traditum, ita ad Dei omnipotentis gloriam salutemque animarum sancte ac religiose administrari decet, ut quae vel ex typo et figura veteris legis, vel alias ex multa SS. Patrum providentia, circa ordinandorum natales, aetatem, vitae ac morum probitatem, sanctitatem, scientiam et alias qualitates in sacris ordinationibus requisitas, per sacros canones vel apostolicas constitutiones, aut generalium conciliorum decreta salubriter statuta fuerunt, ea inviolate observentur. Nam si in veteri testamento tam multa de integritate et munditia sacerdotum et ministrorum altaris deque eorum praestantia et dignitate legimus, de quibus dixit Dominus, per Malachiam prophetam: *Labia sacerdotis custodient scientiam, et legem requirunt ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum est; certe multo maior ratio et diligentia adhibenda erit in promovendis tam inferiorum graduum clericis quam etiam presbyteris, qui ad consummationem sanctorum in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi constituuntur, prout de his ipsis et divino verbo et beatorum apostolorum praeceptis, ac simul sanctorum Patrum statutis saepissime traditum est.*

Causa huius constitutionis.

§ 1. Quare nos, pro ea quae nobis a Domino iniuncta est cunctarum ecclesiarum cura et sollicitudine, ipsos pastores et praesules ecclesiarum, quorum proprium munus est personas idoneas clericali militiae adscribere, et ad minores maioresque ordines rite promovere, auctoritate nostra duximus admonendos ut in exequendo hac in parte suo pastoralis officio attentius post hac invigilent, canonicas sanctiones, ut par est, observent, ac ut nemini detur offensionis oc-

casio, neve eorum ministerium vituperetur, studeant vitare ea omnia scandala et absurda, quae ex vitiosa et minus canonica clericorum ordinatione cernimus, cum magno animi nostri dolore, frequentius exoriri. Cum enim multi etiam interdum inhabiles et indigni, non vocati sancta Dei vocatione, sed potius Satanae dolis decepti, praetextu devotionis et pietatis, rem quidem sacram et divinum munus intempestive tamen et inordinate affectantes, seu temporale aliquod commodum aut lucrum sibi proponentes, vel nimia simplicitate et imperitia malitiae aut fraude ad suscipiendum clericalem characterem aliosque ordines ante aetatem legitimam vel a non suo episcopo, aut non praevio debito examine et approbatione, sive alias minus rite, vel etiam temere se ingerant. Debent sane episcopi paterna caritate et prudentia eorum saluti, qui saepe nesciunt quid petant, melius etiam quam ipsimet postulant et salubrius consulere, nec tam quid flagitent, quam quid expediat considerare; summa vero diligentia providere, tum in alienae dioecesis subditis ordinandis, ne quemquam promoveant sine eorum ordinarii litteris dimissoriis, tum in recognoscendis ipsis litteris, ne falso aut ab aliquo, qui auctoritatem illas concedendi non habeat, confectae sint; tum denique in examinandis natalibus, aetate, vita, moribus, scientia, idoneitate, titulo et reliquis qualitatibus, ne quid in suae vel alienae dioecesis personis ad clericalem honorem et ecclesiasticos ordines promovendis desideretur eorum quae ex praescripto sacrorum canonum requiruntur.

Poenae episcopi vel alterius male aliquos promoventis.

§ 2. Ut igitur praesules ecclesiarum intelligant, si in re tam gravi et tanti momenti culpa aut negligentia peccaverint, se non modo in tremendo Dei iudicio, verum in hoc quoque seculo Romano Pontifici suae villicationis rationem fore

reddituros, praesenti constitutione perpetuo statuimus et ordinamus ut, si in posterum antistes aliquis, episcopali, archiepiscopali, primatiali vel etiam patriarchali dignitate praefulgens, aut abbas, ad primam tonsuram minoresque ordines suis subditis conferendos a Sede Apostolica auctoritatem habens, quemcumque saecularem vel cuiusvis Ordinis aut militiae regularem, ex aliquo crimine, vitio aut defectu seu alias inhabilem vel irregularem existentem, vel extra tempora a iure statuta, vel absque veris dimissoriis sui ordinarii litteris, aut per saltum vel furtive, aut quoad saeculares, sine titulo sufficientis beneficii vel patrimonii, aut ante aetatem per sacri generalis Tridentini concilii decreta primae tonsurae ac cuique ordini praescriptam, aut non servatis temporum interstitiis, ita ut aliquis unico die seu continuatis diebus ad plures ordines sacros, vel post unum ordinem susceptum, sine causa rationabili, antequam tempus ab eodem concilio Tridentino praefixum elabatur, ad alium ordinem promoveatur, sine dispensatione aut indulto apostolico, clericali caractere non legitime insigniverit, aut ad ordines minores vel sacros, ut praefertur, vel alias male promoverit, sive id scienter sive ignoranter fecerit, nisi debita diligentia adhibita, iustus error et probabilis facti ignorantia eum excuset, ut in quo deliquit in eo puniatur, ac a collatione quorumcumque ordinum, atque adeo ipsius tonsurae et ab executione omnium munerum pontificalium eo ipso suspensus et ab ingressu ecclesiae interdictus existat, aliisque gravioribus poenis nostro et pro tempore existentis Romani Pontificis arbitrio puniatur. Quod si, sprete huiusmodi suspensione et interdicto, in praemissis se temere ingesserit, etiam a regimine et administratione suae ecclesiae seu monasterii, et a perceptione fructuum

mensae eiusdem, ac quorumcumque beneficiorum per eum in titulum vel commendam seu alias obtentorum suspensionem eo ipso incurrat; eiusque interdicti aut suspensionis relaxationem aut poenarum remissionem ab alio quam a Romano Pontifice pro tempore existente nequeat obtinere.

Poenae male promotorum.

§ 3. Et nihilominus felicitis recordationis Pii II et aliorum Romanorum Pontificum nostrorum praedecessorum, qui per suas constitutiones aut in Cancellaria Apostolica publicatas regulas, contra huiusmodi clericos male promotos diversas poenas inflixerunt, vestigiis inhaerentes, eosdem clericos posthac male promotos, ab executione, ministerio et exercitio ordinum susceptorum et ab omni spe et facultate ascendendi ad alios superiores perpetuo suspensos declaramus; et si in eis ministrare praesumpserint, illos sic irregulares effectos, omnibus et quibuscumque per eos in titulum, commendam aut alias obtentis dignitatibus, officiis et beneficiis ecclesiasticis, cum cura et sine cura, quomodocumque qualificatis, saecularibus vel cuiusvis Ordinis aut militiae regularibus, ac etiam si ipsi clerici regulares fuerint, activa et passiva voce ipso facto privamus, et iis privatos, atque ad illa et alia similia vel dissimilia in posterum obtinenda in perpetuum inhabiles et incapaces esse decernimus et declaramus; dignitatum, officiorum et beneficiorum huiusmodi sic pro tempore vacantium dispositionem nobis et Apostolicae Sedi perpetuo reservantes.

Reservata pro Romano Pontifice facultas absolvendi contra venientes, praeterquam in articulo, et etiam super irregularitate dispensandi.

§ 4. Ut autem homines, qui nimia indulgentia et spe impunitatis ac veniae facilitate haecenus fuerunt ad huiusmodi facinora procliviores, ea sublata et praecclusa, ab his abstineant et caveant in futurum, tam absolvendi quam dispensandi facultatem in casibus superius expressis, etiam in foro conscientiae, nobis et suc-

cessoribus nostris dumtaxat, auctoritate et tenore praemissis, perpetuo reservamus. Inhibentes ne a quoquam saeculari vel cuiusvis Ordinis regulari presbytero vel praelato, quavis auctoritate fungente, nec per quaecumque iubilaea et indulgentias etiam plenissimas et extraordinarias, per nostros praedecessores aut nosmetipsos vel successores nostros, anno iubilaei aut alio quovis tempore et cruciatae sanctae, vel quocumque alio titulo, modo et forma, motu proprio et consistorialiter, seu ad quorumcumque principum, regum aut imperatoris instantiam, eorumve contemplatione et intuitu, cum quibusvis amplissimis in genere vel in specie derogatoriis clausulis concessa vel in posterum concedenda, nec vigore aut praetextu facultatum aut privilegiorum, *Mare Magnum* aut alias quomodolibet nuncupatorum, quibusvis Ordinibus, congregationibus aut personis regularibus, aut episcopis, per decreta concilii Tridentini aut officio Sacrae Poenitentiarum Apostolicae, vel minoribus aut etiam maiori poenitentiarum nostris et Romani Pontificis pro tempore existentis, vel alias quomodolibet pro tempore concessorum, personae, sic ut praefertur delinquentes, tam scilicet antistes seu abbates promoventes, quam clerici male insigniti seu ordinati, a reatibus et excessibus praefatis absolvi, praeterquam in mortis articulo, possint aut debeant. Nec cum iis super irregularitate propter praemissa contracta, etiamsi crimen penitus occultum fuerit, quovis modo valeant dispensari.

§ 5. Verum enim vero, quia gravioribus morbis fortiora sunt adhibenda remedia, et iuxta personarum, locorum ac temporum qualitates leges sunt immutandae, poenaeque aggravandae et emolliendae; cum huiusmodi peccatum, Satana suggerente hominumque fragilitate assentiente, videatur iam ad culmen vitiorum ascen-

Forma petendi absolutionem et dispensationem a Romano Pont. et prohibito eas petendi per officium Sacrae Poenitentiarum.

disse et in praecipiti esse. Ideo ut homines saltem poenae timore et proprii honoris confusione a peccato deterreantur, novum huic veneno antidotum cogimur praeparare. Ac propterea volumus ut qui absolutionem et dispensationem huiusmodi petent, semper, quamvis delictum adhuc occultum extiterit, non per officium Sacrae Poenitentiariae, sed a nobis et pro tempore existente Romano Pontifice in utroque foro absolutionem petere teneantur; alioquin ipsae concessionem et absolutionem, etiam cum clausula *quod praesentis constitutionis tenor et alia praedicta habeantur pro expressis*, prorsus nullae, irritae et invalidae existant, ac nemini penitus suffragentur.

Poenae contra simoniacos promoventes et promotos.

§ 6. Ceterum, si quis antistes vel abbas, servatis quidem cunctis praemissis et ceteris omnibus quae in ipsius tonsurae et ordinum collatione observari debent, personas habiles et idoneas, sed tamen recepta ab iis, quibus tonsuram aut ordines conferet, pecunia, pretio vel praemio simoniace in futurum insigniverit vel promoverit, volumus ut, praeter alias censuras et poenas contra simoniace ordinantes et ordinatos a sacris canonibus et constitutionibus apostolicis alias inflictas et irrogatas, quibus nequaquam derogare intendimus, etiam omnia et singula supra dicta in sic promoventibus et promotis locum habeant.

Clausulae praeservatae.

§ 7. Decernentes praesentes litteras sub quibusvis concessionibus, facultatibus et gratiis, etiam in casibus quibuscumque Sedi Apostolicae quomodolibet, etiam in bulla Coenae Domini, reservatis, etiam sub nomine iubilaei plenarii vel cruciativae sanctae, absolvendi facultatem quibusvis personis generaliter vel specialiter tribuentibus, minime comprehendendi, sed semper ab illis exceptas esse et censer.

§ 8. Sicque in praemissis universis et singulis per quoscumque iudices et com-

missarios, etiam causarum Palatii Apostolici auditores et Sanctae R. E. cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate, in quavis causa et instantia, iudicari et definiri debere; ac irritum et inane quicquid secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 9. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac in conciliis, etiam generalibus, editis; ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 10. Ut autem praesentes litterae omnibus innotescant, mandamus illas ad valvas Sancti Ioannis Lateranensis et Principis Apostolorum de Urbe basilicarum, et in acie Campi Florae affigi et publicari, et post quindecim dies, qui in Urbe sunt, qui vero extra eam et citra montes, intra quatuor menses, qui demum ultra montes erunt, intra octo menses a die publicationis huiusmodi computandum, perinde afficere et arctare, ac si eorum cuique personaliter intimatae fuissent.

§ 11. Ac earumdem praesentium litterarum exemplis, etiam impressis, etc.

§ 12. Nulli ergo omnino hominum liceat etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo nono, nonis ianuarii, pontificatus nostri anno quarto.

Dat. die 5 ianuar. 1589, pontif. anno iv.

CXLI.

De habitu et tonsura clericorum et militum beneficia ecclesiastica obtinentium.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Cum sacrosanctam Dei Ecclesiam, quam

† Ad hoc habes etiam concil. Trid. in sess. 14, cap. 6, et sess. 23, cap. 6 et 17.

Decretum irritans.

Clausulae derogatoriae.

Forma et effectus publicationis huius constitutionis.

Fides exemplorum.

Sanctio poenalis.

Exordium.

Salvator noster suo pretiosissimo sanguine acquisivit, sponsam sibi elegit, et nobis, licet indignis, custodiendam tradidit, eidem sine ruga, sine macula atque in omnibus suis membris placentem conservare debemus, ut in ea omnia ordinata, singula distincta, cuncta interius exteriusque pietatem et devotionem redolentia inveniantur, et ut ineffabilibus circumamicta varietatibus, speciosa in oculis suis, appareat, quantum, favente Deo, valemus, id ipsum munus exequi decrevimus.

Causa huius constitutionis.

§ 1. Quare, animadvertentes quod qui in sortem Domini ad eiusdem Ecclesiae decus et ornamentum sunt vocati, et ex eo clerici nomen consecuti, quique censu ecclesiastico vivunt, singulari aliquo signo a reliquo populo distingui debent, ne cui eorum iure dici possit, *quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem?* et ac hoc ipsum sollicitudinis nostrae obtutus dirigentes, ne sanguis eorum de manu nostra requiratur, cum ingenti cordis nostri dolore invenimus complures supradicta Domini sententia iuste redarguendos. Nam eorum plerique, clericali honore neglecto, in vestibus laicalibus incedentes, eo se mirifico indignos privilegio reddiderunt. Quapropter, licet sacris canonibus, conciliis generalibus et apostolicis constitutionibus certus circa eorum qui clericali caractere insigniendi sunt, habitum, aetatem et alias qualitates sit praescriptus modus, et contra clericos in habitu clericali et tonsura non incedentes imposita poena, nempe ut gratiis, immunitatibus et aliis privilegiis clericalibus minime gaudeant; tamen cum iniuria temporum, et forsandormientibus pastoribus, inimicus homo lethifera transgressionis zizania superseminaverit.

Praefinitio habitus et tonsurae per clericos.

§ 2. Nos propterea, his et aliis rationabilibus de causis adducti, ne quis nimia sive pastorum sive temporum indul-

gentia et impunitate seu oscitantia, cum religionis dedecore, nominis Dei contemptu et propriae salutis dispendio, de cetero abutatur, hac nostra perpetuo valitura constitutione praecipimus et mandamus omnibus et quibuscumque clericis, non solum in sacris, sed etiam in aliis minoribus ordinibus constitutis, et clericali tantum tonsura insignitis, et nedum beneficia ecclesiastica qualiacumque, etiam simplicia, nunc et pro tempore obtinentibus, et in illis vel ad ea ius habentibus, verum etiam pensiones super quibusvis fructibus, redditibus aut proventibus quarumvis patriarchalium, primatialium, metropolitanarum, cathedralium, et aliarum quarumcumque ecclesiarum seu abbatialium, capitularium et conventualium mensarum, necnon monasteriorum, praepositarum, praepositatum, prioratum, praepositoriarum, hospitalium, canonicatum, praebendarum, dignitatum, personatum, administrationum, officiorum et beneficiorum quorumcumque ecclesiasticorum, saecularium et quorumvis Ordinum regularium, seu illorum distributionibus quotidianis ac iuribus, emolumentis et obventionibus universis, sibi reservatas, aut fructus ipsos praediave aut bona ecclesiastica loco pensionum sibi assignatos vel assignata ex quacumque concessione seu dispensatione apostolica percipientibus, etiam coniugatis, praesertim si iidem clerici coniugati iuxta constitutionem piae memoriae Bonifacii Papae octavi, praedecessoris nostri, in concilio Tridentino innovatam, privilegiis clericalibus uti velint, tam in Romana Curia degentibus, quam extra eam ubilibet gentium et locorum constitutis, ut ipsi et eorum quilibet, quantumvis exempti existant, et quovis privilegio vel immunitate gaudeant, quacumque dilatione aut tergiversatione postposita, debeant omnino, qui in Urbe praesentes fue-

cos seu milites beneficia vel pensiones obtinentes de cetero deferent.

rint intra quindecim dies, qui vero citra montes, intra quatuor menses, qui denique ultra montes constituti sunt, intra octo menses a die publicationis praesentium litterarum in Romana Curia faciendae, tonsuram et habitum clericalem, vestes scilicet talaris; aut milites infradecendi, quibus pensiones aut fructus aliave bona ecclesiastica reservata sunt, suae militiae convenientem, quacumque remota excusatione, assumere et iugiter deferre. In futurum autem non nisi actu clericis in habitu clericali et tonsura, et militibus infra dicendis in militari incedentibus, suae militiae propria aut alia quaecumque ecclesiastica, etiam simplicia, beneficia respective conferantur aut commendentur, aut pensiones, fructusve aut bona ecclesiastica reserventur.

Impositio poenarum contra inobedientes.

§ 3. Alioquin ipsos et ipsorum quemlibet, qui quoad gestandum habitum clericalem et militarem supradictum, lapso huiusmodi tempore eorum unicuique, ut supra dictum est, praefixo, nostris huiusmodi praeepto et mandato nunc et in posterum perpetuis futuris temporibus cum effectu non obederint, praeter alias poenas contra eos inflictas, etiam quibuscumque dignitatibus, administrationibus, officiis, canonicatibus et praebendis ac beneficiis, etiam simplicibus, et praestimoniiis per eorum quemlibet in titulum, commendam vel alias pro tempore obtentis, necnon pensionibus et fructibus, praediis bonisque ecclesiasticis huiusmodi quocumque modo eis reservatis vel reservandis, omnique iure sibi in eis vel ad ea quomodolibet competenti, harum serie, ex certa nostra scientia, deque apostolicae potestatis plenitudine privamus, ac sine ulla alia monitione, citatione, iudicis decreto aut ministerio, ipso facto privatos declaramus, ac tam beneficia ipsa per privationem huiusmodi vacare et libere aliis conferri posse, quam etiam pen-

siones cassatas, extinctas esse et fore, ac fructuum vel aliarum rerum reservationes cessare, et quemquam ulterius ad illorum solutionem minime teneri, et ob non solutionem, censuras et poenas aliquas incurrere non posse nec debere decernimus, ipsasque dignitates, personatus, administrationes, officia necnon canonicatus et praebendas et beneficia sic pro tempore vacantia, collationi, provisioni et dispositioni nostrae et Romani Pontificis pro tempore existentis perpetuo reservamus.

§ 4. Statuentes sic in praemissis universis et singulis per quoscumque iudices et commissarios, etiam causarum Palatii Apostolici auditores et S. R. E. cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate, in quavis causa et instantia, iudicari et definiri debere; necnon irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contingerit attentari.

§ 5. Ceterum milites quarumvis militiarum sub regula aliqua approbata canonice institutarum, vel alios Romanae curiae officiales, qui non uti clerici, sed potius tamquam milites, iuxta privilegia et dispensationes apostolicas, eis in genere vel in specie per nos aut per praedecessores nostros nominatim concessa, et sub felicitis recordationis Pii Papae V, praedecessoris nostri, constitutione, quae incipit *Sacrosanctum*, etc., huiusmodi privilegiorum forsitan revocatoria, minime comprehensa, beneficia militiae, quam professi sunt, regularia obtinent, seu pensiones super quibusvis fructibus, redditibus et proventus ecclesiasticis, etiam praedictarum ecclesiarum et beneficiorum saecularium, aut fructus ipsos sibi reservatos percipient aut obtinebunt vel percipient in futurum, sive clericali caractere insigniti sint sive non sint; qui vero

Decretum in titans.

Declaratio circa eos milites et alios Romanae Curiae officiales, qui constitutione ista non reguntur.

clerici sunt, etiamsi ab initio tempore reservationis pensionum seu fructuum huiusmodi regularem habitum nondum susceperint, nec militis officiorum Romanae Curiae adscripti fuerint, sed post factas eorum cuique reservationes, ante vel post publicationem praesentis constitutionis milites effecti extiterint, sub praeepto et mandato praefatis, de habitu et tonsura clericali deferendis nolumus comprehendere, sed iis permittimus ut regulari habitu militiae, quam professi sunt, convenienti, vel si ipsi milites Romanae Curiae officiales fuerint, qui pensiones aut fructus aliave praedia aut bona ecclesiastica ex dispensatione seu privilegio apostolico percipiant, habitu militari supra scripto, absque alicuius censurae vel poenae ecclesiasticae incursu, licite uti valeant; et nihilominus tam beneficia suae militiae regularia retineant, quam etiam pensiones super ecclesiarum et beneficiorum praedictorum, etiam saecularium, fructibus seu bona vel fructus praefatos sibi pro tempore reservatos percipiant.

Clausulae de regularibus.

§ 6. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon consuetudinibus, etiam longissimo et immemorabili tempore observatis, quae abusus et corruptelae potius censendae sunt; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, quorumcumque tenorem existant, quae omnia nolumus cuiquam adversus praemissa in aliquo suffragari.

Publicatio et observantia ab episcopis etc. curari debet.

§ 7. Mandamus vero universis et singulis venerabilibus fratribus nostris patriarchis, archiepiscopis, episcopis et aliis praelatis ac locorum ordinariis, ut in suis quisque ecclesiis, civitatibus et diocesis carent praesentes litteras earumque exempla publicari et inviolate observari.

§ 8. Et ne quis praesentium litterarum ignorantia se valeat excusare, iubemus

illam ad valvas basilicarum S. Joannis Lateranensis et Principis Apostolorum de Urbe, et in acie Campi Florae, et in Cancellaria Apostolica affigi et publicari, earumque exempla inibi affixa relinqui, et deinde in eadem Cancellaria Apostolica, in libro quinterno appellato, inter ceteras constitutiones perpetuas describi et registrari. Decernentes publicationem in basilicis praefatis et in acie Campi Florae faciendam, post lapsum temporis superius praefixi unumquemque arctare et afficere perinde ac si ipsae praesentes litterae singulis personis praefatis personaliter intimatae fuissent.

Forma et effectus publicationis huius constitutionis.

§ 9. Volumus quoque earumdem praesentium transumptis, etc.

Transumptum huiusmodi et poenalis.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo nono, quinto idus ianuarii, pontificatus nostri anno quarto.

Dat. die 9 Ian. 1589, pontif. anno iv.

Sequitur declaratio quoad aliquos Papae familiares militesque et officiales Romanae Curiae pensiones non ultra LX ducatos obtinentes.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Pastoralis est curae nostrae, et ita aequum arbitramur, ut, quanto possumus studio, indemnitati et utilitati tum pauperum clericorum, tum etiam personarum, quae, nostris obsequiis insistendo, labores et incommoda assidue subire non cessant, consulere procuremus, ac earum necessitati prospiciamus, ne, dum prompte et expedite ministeria eis iniuncta obire conantur, non solum congrua praemia non recipiant, verum aliquid detrimenti patiantur. Cum itaque nostra nuper edita constitutione de habitu et tonsura per clericos seu milites beneficia vel pen-

Compendium constitut. praecedentis.

siones obtinentes deferendis, quae incipit, *Cum Sacrosanctam, etc.* praeceperimus universis clericis, nedum beneficia ecclesiastica obtinentibus, sed etiam pensiones super fructibus ecclesiasticis aut fructus ipsos sibi reservatos percipientibus, ut habitum et tonsuram clericalem, vestes scilicet talaris; militibus vero ipsas pensiones aut beneficia suae militiae propria obtinentibus, ut habitum suae militiae convenientem iugiter deferant, poenam privationis beneficiorum, pensionum ac fructuum huiusmodi cuilibet inobedienti imposita, prout in eadem constitutione latius continetur.

§ 1. Nonnulli vero ex clericis praefatis, pensiones aut fructus huiusmodi admodum tenues percipientes, alii quoque nostri familiares actu nobis inservientes, variis obsequiis et ministeriis addicti, qui ultro citroque, ubi opus est, commeari et accurere coguntur, idcirco vix possint, sine maximo incommodo, impedimento et dispendio, habitum clericalem supra-scriptum gestare.

§ 2. Nos, eorum commodis opportune providere, eosque specialis gratiae favore prosequi volentes, omnibus et quibuscumque clericis, tam in Romana Curia quam extra eam ubilibet gentium et locorum constitutis, qui pensiones, fructus aut praedia vel bona ecclesiastica, sibi in una vel pluribus vicibus reservata et concessa, summam seu valorem annum sexaginta ducatorum auri de Camera insinul non excedentes seu excedentia, percipiunt aut percipient in futurum.

§ 3. Ac praeterea nostris familiaribus, nobis in quibusdam inferioribus ministeriis, quales sunt qui a pedibus seu parafrenarii, mensae dispositores aut credentarii aut dispensatores vulgo dicuntur, et aliis his similibus servitiis actu ministrantibus, qui in futurum inservient, necnon quibusvis nostrorum intimorum

familiarium actu nobis in Palatio nostro Apostolico inservientium familiaribus, continuis commensalibus, praesentibus et futuris, qui pensiones aut fructus bonave ecclesiastica loco pensionum usque ad quamcumque summam et valorem nunc percipiunt aut in posterum pro tempore percipient, ut ipsi et eorum quilibet in habitu et tonsura clericali incedere minime teneantur, sed laicali habitu impune et licite uti possint, quo sua munia promptius expeditiusque obire valeant, nec poenis in eadem constitutione inflictis subiaceant, auctoritate apostolica, tenore praesentium, de speciali gratia concedimus et indulgemus.

§ 4. Reliquis autem nostris aut personarum nobis inservientium familiaribus, continuis commensalibus, omnibusque et singulis aliis, tam clericis quam militibus, beneficia, fructuum vel honorum ecclesiasticorum reservationes ac pensiones obtinentibus, aut in ipsis beneficiis vel ad ea ius habentibus in Urbe praesentibus, tempus quindecim dierum in dicta constitutione praefixum, necdum elapsum, ad alios quindecim dies a fine primodicti termini computandos extendimus et prorogamus.

§ 5. Ac demum militibus, tam militiarum canonicè institutarum quam Romanae Curiae officialibus, qui iuxta praefatam nostram constitutionem in militari habitu incedere tenentur, ut vestibus communibus, cum insignibus tamen crucis aut numismatis suae militiae propriis, uti valeant, atque hac ratione ipsius constitutionis praecepto plene satisfacere censeantur, pariter indulgemus.

§ 6. Eos vero clericos aut milites, quibus pensiones aut fructus, bonave aut praedia ecclesiastica ad quamcumque summam reservata aut reservari concessa sunt, vel post hac reservabuntur, non aliter ad gerendum huiusmodi habitum

Causae huiusmodi moderantionis.

Moderatio dictae constitutionis pro clericis pensiones, fructus aut bona ecclesiastica 60 duc. auri de Camera non excedentia obtinentibus.

Et pro nonnullis familiaribus Pontificis.

Prorogatio termini in dicta constitutione personis in Urbe degentibus praesentibus, ad alios xv dies.

Et pro militibus et aliis in militari habitu incedere obligatis.

Declaratio in qua tempus quo clericis vel militibus habitum gerere tenentur.

teneri volumus, nisi postquam pensiones, fructus aut alia praefata cum effectu exigere aut percipere coeperint, vel per eos steterit quo minus exigant vel percipiant.

§ 7. Decernentes sic in praemissis iudicari debere; necnon irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Praefata constitutione nostra, quoad reliqua omnia praesentibus litteris non excepta, nihilominus in suo robore perpetuo permansura.

§ 8. Volumus autem praesentium transumptis, etiam impressis, notarii publici manu subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eandem fidem ubique, tam in dicta curia et in iudicio quam extra, adhiberi, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si essent exhibitae vel ostensae. Nulli ergo omnino hominum etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo nono, pridie kalendas februarii, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 31 ian. 1589, pontif. anno IV.

CXLII.

*Triennale capitulum generale congregationi Lombardiae Ordinis fratrum Eremitarum Sancti Augustini statutum*¹.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Apostolicae Sedis providentia circumspecta ad ea diligenter intendit, per quae regularium congregationum prosperae directioni provideatur, ac religiosarum personarum in eis Altissimo famulantium indemnitati et commoditati consulatur, ut quae illa cognoscit per suae provisionis ministerium observanda proponere non immoretur.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

§ 1. Cum itaque, sicut referente dilecto filio nostro Dominico tituli S. Laurentii in Pane et Perna presbytero cardinali Pinello nuncupato nobis innotuit, congregatio Lombardiae Ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini, cuius Ordinis ipse Dominicus cardinalis apud nos et dictam Sedem viceprotector existit, congregationem praefatam esse solitam a pluribus annis citra capitulum generale quolibet anno celebrare, et ex hoc, ut experientia docuit, fratres qui ad capitulum huiusmodi accedere debent magnos labores et incommoda pati, ac loca et domus dictae congregationis, tam pro transmittendis iis fratribus quam pro hospitandis transeuntibus et proficiscentibus ad capitulum praedictum, magnas pecuniarum summas subministrare ac graves expensas sustinere necessario coguntur, propter quod dicta congregatio multa debita sustinet, maximo cum incommodo monasteriorum, ecclesiarum et cultus divini. Necnon quia vicarius generalis et alii officiales, qui in dicto capitulo eliguntur, cum primum rerum dictae congregationis cognitionem habere incipiunt, statim officium, quod deinceps utiliter exercere possent, per eos deponendum sit, ut alii, qui similiter quod futuri sint tantum addiscant, sine facultate, ob temporis brevitate, faciendi, deputentur, res et negotia dictae congregationis recte gubernari et administrari vix queunt.

§ 2. Nos, ex iis causis ac pluribus aliis mature a praefato dilecto filio nostro Dominico¹ et prudenter consideratis, et aliis animum nostrum digne moventibus inducti, ac dictae congregationis utilitati prospicere volentes, motu proprio et ex certa nostra scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium, statuimus et ordinamus ut post hac perpetuis futuris temporibus dicta congregatio suum generale capitulum de

Pontifex itaque capitula, et officiales in iis electi triennales esse iubet.

¹ Add. forsitan *relatis* (R. T.).

In hac congregatione singulis annis capitula cogi solebant, unde plura eidem incommoda parabantur.

triennio in triennium tantum facere et celebrare debeat, et in posterum non amplius annales, sed triennales et per triennium duraturi in dicto capitulo eligi et creare debeant.

Præsens decretum exequi mandat sub poena nullitatis a-cius.

§ 3. Mandantes et districtius inhibentes in virtute sanctae obedientiae tam fratribus vocalibus et aliis dictae congregationis, quibus cura indicendi et convocandi capitulum ineumbit, quam aliis quibuscumque, quavis dignitate fulgentibus, ut statutum et ordinationem nostram huiusmodi observent, nec quominus observentur aliquod impedimentum et molestiam, quovis quaesito colore, etiam indirecte, præstare praesumant; irritum quoque et inane decernentes quidquid secus per quoscumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Contraria tollit.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac congregationis et Ordinis praedictorum inter eos initis, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, illorum tenores praesentibus pro sufficienter expressis habentes, in hac parte, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, die IV martii MDLXXXIX, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 4 martii 1589, pontif. anno IV.

CXLIII.

Statuitur quod decretum factum in capitulo generali totius Ordinis fratrum Minorum de Observantia in Urbe celebrato, videlicet quod abbatissae monasteriorum dicti Ordinis in earum officiis permaneant ad triennium tantum, in omnibus monasteriis S. Clarae quarumvis provinciarum ad unguem observetur.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Quamquam nos nuper id quod in capitulo generali totius Ordinis fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum, in Urbe novissime celebrato, decretum fuerat observari debere quoad moniales Sanctae Clarae, et illarum electionem in abbatissas iam antea in altero praecedenti capitulo generali, in civitate Parisiensi habito celebrati decreta, apostolica auctoritate confirmaverimus et approbaverimus, hoc videlicet modo quod abbatissae vel aliae praefectae quorumcumque monasteriorum monialium fratrum Minorum de Observantia curae commissarum, ad summum sint triennales, et suis officiis, elapso triennio, perfunctae in quibusvis provinciis, tam citra quam ultramontanis, non per biennium tantum, iuxta decretum in dicto capitulo generali Parisiensi celebrato, sed saltem per triennium integrum a die functi officii sui et administrationis numerandum, nullum abbatissatus seu praefecturae monasteriorum aut aliud officium neque aliquam potestatem seu auctoritatem in eis obtinere vel exercere possint et debeant. Nihilominus exposuit nobis dilectus filius procurator generalis dicti Ordinis, quod aliquae, praecipue Sanctae Clarae Avinionensis, et nonnullorum aliorum monasteriorum monialium Sanctae Clarae abbatissae, cum aliquibus suis se-

Causae huiusmodi faciendi decreti.

quacibus, sub variis praetextibus huic decreto acquiescere recusant, in animarum suarum periculum, perniciosum quoque exemplum et scandalum plurimorum, eo quia in dictis monasteriis ortae fuerunt.

Decretum de quo in rubrica.

§ 2. Nos, praesentes huiusmodi uti vobis reiicientes, ac praemissa debitae executioni demandari cupientes, volumus et apostolica auctoritate decernimus, quod decretum praedictum super triennialitate, abbatissarum factum, suum, ut par est, effectum habeat in omnibus monasteriis monialium S. Clarae, et ad unguem observetur; ita tamen, ad pacandum iurgia, quae in dicto monasterio Avinionensi orta sunt, ex speciali gratia concedimus, quod moderna abbatissa dicti monasterii possit permanere in officio suo abbatissatus ad triennium, a die ultimae suae electionis capitulariter factae computandum.

Eiusdem observantia omnibus iniuncta.

§ 3. Ac mandamus omnibus ministris, generali et provincialibus ac visitoribus dictorum monasteriorum, quatenus hoc decretum super triennialitate abbatissarum huiusmodi editum in omnibus et singulis monasteriis Sanctae Clarae quarumvis provinciarum ad unguem observari faciant et curent, contradictores quoslibet et rebelles, et praemissis non parentes, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione remota, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Finito triennio abbatissae de omnibus rationem reddere debent.

§ 4. Praeterea volumus quod ipsae abbatissae, finito earum triennali officio, teneantur reddere computum et rationem eorum omnium, tam reddituum, quam pensionum et eleemosynarum, quae interim perceperint in dictis monasteriis; et si quid supererit, illud totum novis intrantibus abbatissis consignare debeant, praecipientes eis in virtute sanctae obedientiae quatenus in omnibus iis pareant et obediant suis superioribus supradictis,

Bull. Rom. Vol. IX.

10

necnon ad ea omnia, quae promiserunt Deo observare, tam in earum votis, quam suis regulis et constitutionibus; quod si secus actum fuerit, id omne nullius roboris vel momenti existere ex nunc decernimus.

Derogatio contrarium.

§ 5. Non obstantibus quibusvis praetextibus ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac monasteriorum praedictorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium factis, concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptis danda fides.

§ 6. Volumus autem quod praesentium transumptis, etc.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XXIV martii MDLXXXIX, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 15 martii 1589, pontif. anno IV.

CXLIV.

Poenae et confiscationes maleficiorum cuiusque civitatis et terrae Status Ecclesiastici locorumque ei subiectorum, applicantur Reverendae Camerae Apostolicae, cum nonnullis statutis et ordinationibus circa earum exactionem atque distributionem observandis.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Ad Romanum Pontificem pertinet non modo, uti communem patrem ac pastorem totius christianae reipublicae generalem curam suscipere, sed privatim quoque populorum ipsius S. R. E. ditioni,

Proœmium.

etiam in temporalibus subditorum, prospero statui ac bono regimini, simul etiam Camerae Apostolicae indemnitati, propria quadam et peculiari sollicitudine providere. Quod ita demum Deo favente feliciter eventurum speramus, si ii, qui in civitatibus et locis dicti Status temporalis Ecclesiastici ius dicunt, in officio contineantur, et quicumque eorum, publica legum et magistratum potestate abutendo, a recto iustitiae tramite declinare, vel turpis lucri causa, Camerae Apostolicae iura improbe fraudare praesumpserint, se tandem in divino iudicio gravissimas poenas duros intelligant. Ideoque nemini mirum videri debet si cum quotidie, instigante humani generis hoste, hominumque malitia in dies succrescente, novae fraudes et corruptelae detegantur, nos quoque, praedecessorum nostrorum exemplo, nova cogimur subsidia praeparare.

Paulus II officialibus prohibuit, remissionem poenarum ultra sex florenas.

§ 1. Bene si quidem et prudenter felicis recordationis Paulus Papa II, praedecessor noster, prohibuit inter alia ne gubernatores et quicumque officiales provinciarum, civitatum et locorum S. R. E. ditioni in temporalibus subiectorum, multas et poenas pecuniarias remittere, donare aut gratiam de illis facere possent, ultra summam sex florenorum auri de Camera.

Sixtus IV approbavit, et processum circumdari prohibuit, librumque condemnationibus et gratis trahi iussit.

§ 2. Quam prohibitionem piae memoriae Sixtus Papa quartus, etiam praedecessor noster, non modo approbavit, sed vetuit etiam ne in causis criminalibus, ante sententiarum prolationem, processus circumdari facerent, sed causas ipsas, prout iustitia suaderet, terminarent; ac mandavit ut omnes supplicationes in quibus persona delinquens, delictum ipsum et poena ei de iure irroganda ac demum gratia ei per officiales facta exprimi deberet, in libro speciali registrari facerent, librumque ipsum in fine officii per fidelem nuncium Camerae Apostolicae mitterent.

Ac pro refectione murorum, fontium, viarum aliarumque rerum similium, seu illarum conservatione, non aliter thesaurarios Camerae ad illarum solutionem teneri voluit, nisi vere actualiter in hoc erogaretur.

§ 3. Per aliam vero suam constitutionem mandavit, ut si vere in tales causas expendendi facultas et licentia a Sede Apostolica tributa foret, id tamen per manus thesaurarii erogaretur; inhibendo ne eadem poenae ac mulctae ad alterius quam thesaurarii manus, etiam sub colore depositi, donec in praedictos usus erogarentur, ullo modo pervenirent.

Et poenas ad alias quam thesaurarii manus pervenire prohibuit.

§ 4. Ac demum recolendae memoriae Pius Papa quartus, noster itidem praedecessor, statuit quod omnes poenae et mulctae pecuniariae, seu cuiusvis qualitatis bona, quarumcumque personarum in praedictis civitatibus et locis degentium, Camerae Apostolicae privative quoad omnes alios, etiam communitates (exceptis tantum iis poenis quae pro damnis, agris et proediis rusticis illatis sunt inflictae) perpetuo integre applicatae existerent, nec per alios quam a Camera Apostolica ad id specialiter deputatos officiales exigantur; de quorum manibus eas reciperent, si qui titulo oneroso aut ob aliquos pios vel supradictos aut alios eiusmodi usus, illas sibi debere praetenderent.

Pius IV applicavit Camerae Apostolicae omnes poenas, et per eius officiales exigi iussit.

§ 5. Id autem declaravit postea habere locum etiam in iis terris, castris et locis, quae non ipsi Romanae Ecclesiae immediate, sed alicui communitati civitatum praefatarum subditae forent.

Et declaravit id servari etiam in locis Sedis Apostolicae immediate subiectis.

§ 6. Novissime vero ordinavit et praecipit, ut officiales praedicti decimatantum huiusmodi poenarum, accusator autem quarta partibus contenti forent, sed illorum nemo alias quam de manu depositariorum dictae Camerae ullo modo exigent, prout in praefatis et aliis forsitan praedecessorum nostrorum desuper editis constitutionibus latius continetur.

Postea de iurisdictione poenarum partem gubernatori, quartam vero accusatori assignavit.

Hic modo Pontifex iterato quascumque poenas maleficiorum Camerae applicat.

§ 7. Sed quia postmodum successu temporis nonnulli ex illis, qui in Statu temporali Ecclesiastico ius dicunt, varias artes vel potius fraudes excogitarunt, quibus salubria huiusmodi statuta eluderent, et sub diversis praetextibus interdum per sordes, pretio aut gratia corrupti, criminosos manifestos aut impune dimitterent, aut multas Camerae Apostolicae debitas interverterent. Interdum vero illos plus aequo opprimentes, non tamen poenas ab eis exactas praedictae Camerae reservarent, sed turpi lucro inhiantes, sibi contra fas retinuerunt. Nos, huic malo mederi, et malitiis, quantum cum Domino possumus, obviare cupientes, ac dictorum praedecessorum exempla imitati, auctoritate apostolica decernimus et declaramus, omnes et quascumque poenas pecuniarias, multas et confiscationes omnium seu cuiusvis partis bonorum inflictas et infligendas occasione cuiusvis criminis, excessus, maleficii, delicti vel quasi, per quoscumque praesides, rectores, gubernatores, quavis dignitate, etiam episcopali, archiepiscopali vel alia maiori fulgentes, etiam S. R. E. cardinales et Sedis praedictae de latere legatos, eorumque vicelegatos, locatenentes, commissarios, potestates et officiales, qui in quibusvis provinciis, civitatibus, terris, oppidis, castris, villis et locis nostrae et S. R. E. ditioni temporali subiectis quomodolibet iurisdictionem exercent, tum per sententias, decreta, processus, tum etiam per viam supplicationum, remissionum, absolutionum, liberationum, condonationum compositionum, gratiarum, abolitionum seu cassationum processuum ab ipsis pro tempore concessarum, tam ex iuris communis dispositione, quam iuxta tenorem quarumcumque apostolicarum aut etiam Aegidianarum constitutionum et ordinationum, vel statutorum et consuetudinum cuiusvis provinciae, civitatis aut loci par-

ticularium, aut in vim aedictorum¹, decretorum, bannimentorum ab iisdem officialibus seu eorum antecessoribus promulgatorum, Camerae Apostolicae realiter et cum effectu perpetuo applicatas esse et fore, ipsique Camerae non autem quibusvis communitatibus, universitatibus aut personis integre deberi; poenis dumtaxat ratione damnorum in agris, vineis, possessionibus, nemoribus, silvis, pratis aut quibusvis praediis illatorum exceptis, quae si cui communitati aut universitati applicatae sunt, quicquam circa eas innovare nequaquam intendimus. Praemissa vero omnia locum habere volumus, etiam in iis terris, oppidis, burgis, castris, villis et locis, quae alicuius alterius civitatis aut terrae, communitati vel universitati, non autem immediate Romano Pontifici, subsunt.

§ 8. Ceterum volumus ut quaecumque communitates, universitates, collegia aut personae, etiam ecclesiasticae, quavis dignitate fulgentes, aut eorum magistratus, poenas, compositiones aut multas praedictas seu illarum portionem aliquam, quovis titulo, etiam oneroso, occasione vel causa, etiam iustissima, et pro reparatione ac refectione et fabrica vel conservatione murorum, pontium, viarum, fontium aut cuiuslibet publici boni, vel pii loci, ecclesiae aut hospitalis intuitu, aut alias quomodolibet, sibi deberi vel applicatas esse praetendant, debeant omnino intra duos menses a die publicationis praesentium litterarum in Romana Curia faciendae computandos, concessionem et applicationes praedictas, suaque iura et privilegia quaecumque habent in Camera Apostolica exhibere, deducere et allegare; quae quidem Camera si ipsas concessionem validas ex oneroso titulo vel ex urgentissima causa factas esse cognoverit et iudicaverit, possit eas ad tempus, quod ipsi Camerae necessarium videbitur, confirmare seu de novo

Communitatibusque et aliis dictas poenas praedictas terminum ad id probandum et desuper sententiam in Camera Apostolica obtinendam praedictam, quo lapsa, omnes concessionem, dictarum poenarum, etiam ex oneroso titulo eis factas revocet.

¹ Cherub. dictorum (R. T.).

concedere, et successive depositario eiusdem Camerae in provincia seu civitate in qua concessio huiusmodi facta et approbata fuerit, residenti specialiter et in scriptis committere et mandare, ac speciale mandatum desuper opportunum relaxare, ut poenae ipsae, mulctae et compositiones huiusmodi earumque pars ipsi Camerae bene visa, dictis communitatibus et universitatibus seu collegiis et personis solvantur; quas nimirum de manibus depositarii praedicti, et praecedente speciali mandato, nec alias, exigere possint aut debeant. Revocantes et annullantes omnes et quascumque concessionem, applicationes et assignationes dictarum mulctarum, poenarum et compositionum, quibusvis communitatibus, universitatibus, collegiis, personis, etiam ecclesiasticis, ex titulis, etiam onerosis, aut causis praedictis vel aliis etiam iustissimis factas, quae intra tempus supradictum, ut praefertur, in Camera Apostolica exhibitae et productae, aut deinde ab eadem Camera approbatae et innovatae non fuerint, etiam si saepius per litteras apostolicas a quibuscumque praedecessoribus nostris approbatae et innovatae sint, ipsaeque communitates, universitates et collegia in pacifica quasi possessione illas exigendi ab immemorabili tempore existant, et Camera Apostolica eas nunquam exegerit.

Officialibus etiam prohibet ne poenas in eorum sententiis, edictis, gratiis et absolutionibus contentis alteri quam Camerae Apostolicae applicent.

§ 9. Districte vero interdiciamus et prohibemus ne in posterum quicumque praeses, rector aut gubernator, quavis, etiam cardinalatus auctoritate et dignitate praefulgens, aut Sedis praedictae legatus, vice-legatus, locumtenens aut officialis ex supradictis, quovis praetextu, occasione vel causa, etiam maxime rationabili, legitima, iustissima et urgentissima, tam in sententiis, processibus, decretis, bannis, proclamationibus, edictis, quam in supplicationibus, gratiis, remissionibus, absolutionibus, abolitionibus,

aut cassationibus processuum, ab ipso quolibet editis vel edendis, poenas, mulctas aut compositiones occasione malefactorum vel quasi, ab ipsis reis persolvendas in pecunia numerata vel in bonis mobilibus, immobilibus aut se moventibus, cuiusvis generis, qualitatis, quantitatis, etiam minimae, existentibus, in totum vel in parte, etiam minima, alias quam Camerae Apostolicae praedictae concedere aut applicare vel assignare quoquomodo audeant vel praesumant.

§ 10. Quia ob causam universae et singulae poenae, mulctae et compositiones praedictae non possint nec debeant ullo modo solvi, exbursari, tradi aut consignari facere in manibus cuiusvis alterius personae, quam thesaurarii seu depositarii Camerae praedictae in qualibet provincia residentis, seu ad maiorem partem commoditatem in manibus vicedepositarum seu vicethesaurarii in qualibet civitate et loco deputandi, sed neque etiam valeant gubernatores et officiales praedicti, etiam S. R. E. cardinales aut fisci procuratores vel accusatores, propria auctoritate retinere aut a partibus exigere portionem aut ratam ex huiusmodi mulctis sibi debitam, verum integre et sine aliqua diminutione exbursari, tradi, solvi, et consignari debeant in manibus thesaurarii, depositarii aut substituti praedicti, ex quorum manibus, nec alias, gubernatores, officiales, fisci procuratores et accusatores eas recipiant.

§ 11. Quod si, vel poenas ipsas alias quam Camerae Apostolicae applicaverint, vel propria auctoritate et non de manibus praedictis exegerint, tam gubernatores, officiales et alii praedicti, etiam S. R. E. cardinales, quam procuratores fisci et accusatores et ipsorum quilibet contravenientes, officiis per eos obtentis ipso facto, absque alia declaratione aut ministerio iudicis, privati, et ad illa et

Nec aliis personis quam depositariis solvi, neque aliquam eorum partem per officiales retineri posse decernit.

Contravenientibusque poenas imponit.

alia de cetero obtinenda perpetuo inhabiles et incapaces existant, et insuper poenam trecentorum scutorum pro qualibet vice Camerae Apostolicae solvendum, eo ipso incurrant.

Delinquentibus prohibet ne aliis quam depositariis poenas solvant, etiam aliter in sententiis vel supplicationibus esset rescriptum.

§ 12. Verum huiusmodi prohibitionem et interdictum ita extendimus, ut neque etiam ipsi delinquentes aut rei vel alii quicumque contra quos per viam inquisitionis, accusationis, denunciationis aut querelae procedi coeptum fuerit, tam si condemnati quam si absoluti extiterint, poenas aut mulctas pecuniarias vel alias res, ad quas solvendas in quibusvis condemnationibus, absolutionibus, decretis, processuum cassationibus seu abolitionibus vel supplicationibus, ipsos aut alios pro eis mulctari contigerit, in alterius quam thesaurarii seu depositarii aut substitutorum praedictorum manibus solvere aut tradere possint vel debeant, etiam si in ipsis sententiis, absolutionibus, abolitionibus, decretis aut supplicationibus aliter rescriptum existat. Alioquin si in aliorum manibus eas solverint, praedictae sententiae et gratiae, quoad ea quae illorum favorem et commodum concernent, eo ipso nullae, inanes et irritae nulliusque roboris vel momenti sint, et tam ipsi rei quam qui pro eis solverit qualibet vice poenam viginti quinque aureorum incurrant. Contra vero si maluerint praedictis thesaurariis, depositariis aut eorum substitutis solvere, quam eis personis, quibus forsitan solvere iussi fuerint, bene et recte solvisse, eorumque gratiae, absolutiones et supplicationes integrum et plenarium effectum sortitae censeantur, iisque plene suffragentur.

Officialibus supplicationes ab eis signandas thesaurar. consignent, et supplicantes infra decem dies poenas solvant.

§ 13. Mandamus praeterea omnibus et singulis legatis, gubernatoribus et aliis officialibus supradictis, sub poenis praedictis per inobedientes eo ipso incurrendis, ut quilibet eorum, cum primum supplicationes signaverit et taxaverit, illas in

manibus thesaurarii vel depositarii aut substituti huiusmodi consignet; a quibus supplicantes intra decem dies a die datae ipsarum supplicationum numerandos, soluta integre summa et taxa in eis descripta, illas exigere omnino teneantur. Alioquin, lapsis decem diebus praedictis, gratiae nullae et irritae ipso facto existant.

§ 14. Legati vero, gubernatores et alii officiales praedicti, eorumque cancellarii aut notarii, supplicationes ipsas registrare et in acta referre, processusve cassare vel abolere non praesumant, nisi prius in calce supplicationis fidem solutionis iam factae manu dictorum thesaurarii, depositarii aut substituti subscriptam viderint; secus si fecerint, viginti quinque aureorum et aliis arbitrio Superiorum imponendis poenis plectantur.

§ 15. Omnia autem et singula bona, mobilia, gemmas, pecunias et alias res, cuiusvis generis aut qualitatis, quae personae ex quavis causa criminali in carcerem ductae, tempore carcerationis penes se gestaverint, ac item ea quae banniti, condemnati, homicidae et latrones tempore quo apprehenduntur penes se similiter habuerint (archibusiis et aliis offensivis armis tantum exceptis) ac denique ea, quae contra prohibitiones et banna in fraudem deprehenduntur et capiuntur, statim praedicti gubernatores et alii officiales, eorumque locatenentes, barigelli, executores, custodes carcerum et cancellarii in manibus eorumdem thesaurarii, depositarii aut substituti tradere et consignare debeant; alias ipsi gubernatores et officiales ducentorum, barigelli vero, executores, cancellarii et alii praedicti quinquaginta aureorum poenas qualibet vice incurrant. Quae quidem bona, pecunias et res dicti thesaurarii, depositarii aut substituti, depositi nomine, tamdiu apud se conservent, donec ipsi carcerati

Officiales notariique supplicationes in actis referant, et processus ante poenas solutas non cassent.

Officiales et baroncelli bona quae carcerati tempore carcerationis degebant in eisdem thesaurar. consignent, ad effectum hic expressum.

absolvantur, aut veri eorum domini inveniuntur. Quod si carceratos condemnari, et veros dominos intra unius mensis spatium a die condemnationis non reperiri contingat, sint cuncta et singula eo ipso Camerae praedictae appropriata et applicata, eaque ipsius Camerae nomine thesaurarii, depositarii aut substituti praedicti illa praescribere, hastae subicere et plus offerenti vendere et precium eidem Camerae acceptum ferre teneantur. Mandantes notariis actuariis iudicum illorum locorum in quibus thesaurarii aut alii ministri ad rationes eiusdem Camerae retinendas, pecuniasque exigendas deputati fuerint, ad hoc ut de his omnibus emolumentis certa ratio in Camera praedicta reddi et haberi possit, ut librum rationum et computorum eiusdem Camerae proventuum distinctum et separatum teneant, illumque in Camera annis singulis quando eorum computorum quietantia et solidatio, ut moris est, fiet, praesentent, ad hoc ut certa de omnibus praedictis haberi ratio possit; quod si librum praedictum non tenuerint, vel non verum et integrum, illos ad omnia Camerae praedictae damna et interesse, quae ex praemissis pati contigerit, teneri volumus et mandamus.

§ 16. In omnibus vero causis criminalibus, aut civilibus in quibus criminaliter agitur, gravibus aut levibus, in quibus poena ordinaria aut extraordinaria vel arbitraria seu pecuniaria imponenda veniat, legati, gubernatores, rectores aut alius quicumque ex supradictis officialibus reos absolvere, rehabilitare, restituere vel eis gratiam facere, aut poenam eiusve partem aliquam remittere aut condonare in quantum ipsius ius dicentis auctoritas se extenderet, non alio modo possit aut debeat, nisi per sententiam absolutoriam in causis gravioribus, aut per decretum vim absolutoriae sententiae habens in le-

vioribus, aut per supplicationem ab ipso ius dicente signatam. In quibus sententiis, decretis et supplicationibus teneantur iidem gubernatores et alii officiales adnotare integre totam summam pecuniae, quam a reis solvi debere taxaverint, declaraverint aut damnaverint. Eaque condemnatio et taxa in pecunia numerata, ut praefertur, in manibus depositarii, thesaurarii aut substituti solvenda, nec alias aut in alia re vel specie fieri debeat. Omnes autem absolutiones, rehabilitationes, restitutiones, remissiones, gratiae, quae per simplicem processum cassationem vel abolitionem, aut alio modo, sine sententia, sine decreto aut supplicatione fient, eo ipso nullae, invalidae ac nullius roboris vel momenti sint, et censeantur; et quilibet gubernator aut officialis contraveniens, qualibet vice ducentorum aureorum poenam incurrat.

§ 17. Quoad ipsas vero sententias et decreta, tam mere absolutorias et gratiosas, quam mixtas, semper antequam ferantur, procurator fisci aut eius substitutus, si in eo loco resideat, alias saltem thesaurarius aut depositarius vel substitutus praedicti, personaliter citari debeant; quorum unusquisque, si easdem absolutiones iniustas putaverit, debeat in actis protestari et absque citatione praedicta, sententiae et decreta huiusmodi ipso iure nulla, invalida nulliusque roboris existant.

§ 18. Insuper omnia et quaecumque statuta, decreta, consuetudines, etiam inveterata et a longissimo atque immemorabili tempore observata, cuiusvis provinciae, civitatis, terrae aut loci Status nostri praedicti, de causis criminalibus aut civilibus, in quibus criminaliter agitur, deque poenis ratione delictorum aut maleficiorum quorumcumque (damnis in agris illatis tantum exceptis) quomodolibet

Fiscus vel saltem thesaurarius loci citatur in dictis causis

Consuetudines et statuta quoad poenas et causas criminales a Paulo IV et successoribus simpliciter non firmata, vel cum clausula sic expressa, irrita sunt

bet disponentia, quae a felicis recordationis Paulo Papa quarto, aliisque post eum usque ad nostra tempora, nostris praedecessoribus aut a nobismetipsis in specie expresse et nominatim ac simpliciter, pure, absolute et absque aliqua conditione, reservatione aut restrictiva, confirmata non fuerint, ipso iure et in vim praesentis constitutionis antiquata, abrogata ac irrita et nulla effecta sint et censeantur. Ac pariter ea, quae ab ipso Paulo quarto et aliis usque ad nostri pontificatus tempora successoribus cum aliqua conditione, videlicet, dummodo iusta sint et rationabilia, vel iuri communi et rationi non repugnent, vel quatenus sint in usu, et sacris conciliis et canonibus non sint contraria, vel cum aliis similibus vel dissimilibus clausulis et limitationibus comprobata extiterint, similiter, quoad dictas causas et poenas, nulla et irrita decernimus et declaramus. Ita ut neque gubernatores et ceteri officiales supradicti ea observare, aut iuxta illa iudicare aut decernere debeant; ipsisque officialibus quaecumque iuramenta de illis observandis praestita vel forsitan praestanda ex nunc eo ipso relaxamus, eosque in posterum ad iuramenta huiusmodi praestanda adstringi volumus.

§ 19. Declarantes quod in futurum in omnibus provinciis, civitatibus, terris et locis Status nostri praedicti, quicumque gubernatores, etiam cardinales et legati praedicti, aut alii officiales, teneantur in primis et ante omnia, quoad causas criminales praedictas, constitutionibus, ordinationibus et litteris Romanorum Pontificum nostrorum praedecessorum atque nostris, et in casibus in quibus ipsae nihil disponunt, statutis locorum, si, ut praefertur, valide et efficaciter confirmata fuerint, inviolabiliter inhaerere et parere; quod si ea valida non extiterint, debeant

Officiales in causis criminalibus primo servantur constitutiones apostolicas locorum valide confirmata et constitutiones marchiae, et in reliquis banna et aedicta

iudicare, procedere, absolvere, condemnare et sententias ferre iuxta tenorem constitutionum provinciae Marchiae a bonae memoriae Paulo Papa tertio, similiter praedecessore nostro, per eius, sub data die x mensis septembris pontificatus sui anno x, expeditas litteras confirmatarum, quas Pauli tertii praedecessoris nostri litteras per praesentes approbamus et innovamus. In reliquis vero banna et edicta in ipsis provinciis, civitatibus et locis pro tempore publicata observentur.

§ 20. Legati autem, vicelegati, gubernatores, locatenentes et alii supradicti officiales, non ultra decem pro centenario ex compositionibus, condemnationibus, poenisque et mulctis praedictis occasione maleficiorum seu bannimentorum provenientibus, exigere valeant. Revocantes et annullantes quaecumque super hoc in contrarium edita, ordinationes, privilegia, indulta, nisi forsitan in illis portio minor quam decem praedictorum assignaretur. Nam iis in hac parte nequaquam derogare intendimus, sed illa potius harum serie confirmamus et innovamus. Ultra vero taxam eorumdem decem pro centenario a partibus vel aliis personis quicquam emolumenti aut pecuniae, quovis praetextu, quaesito colore vel ingenio, directe vel indirecte recipere, etiam sponte oblatum, nullo modo praesumant.

§ 21. Sed et procurator fisci, si aderit, vigesima, et accusator, si intervenierit, quarta parte praedicta, iuxta Pii quarti praedecessoris constitutiones superius expressas contenti esse debeant, et nihil praeterea vel minimum petant, exigant aut accipiant; eaeque omnes portiones iudicis, procuratoris et accusatoris semper de manu thesaurarii aut depositarii vel substituti, ut praefertur, exbursentur; ipseque thesaurarius, depositarius aut substitutus portiones procurato-

Decemque pro centenario ex dictis poenis ac de manu thesaurarii percipere valeant, ubi minor portio non sit assignata

Fiscus etiam vigesimam, et accusator quartam partem de manu thesaurarii percipere possunt iuxta bullam Pii IV

In causis criminalibus officiales non possunt reos absolvere aut gratiam eis facere aut poenam condonare nisi per sententiam aut supplicationem, cum adnotatione summae a reis solvendae.

rem fisci aut accusatorem tangentes, non aliter solvant, nisi de expresso mandato gubernatoris aut officialis in scriptis obtento, quod una cum chirographo recepti penes se retineant.

Thesaurarii nec aliter portiones praedictas solvere, nec dictas poenas in alios usus exigere possunt.

§ 22. Postremo dicti thesaurarii, depositarii aut substituti, quamlibet vel minimam pecuniarum summam, ex dictis confiscationibus et maleficiis provenientem, etiam de mandato et iussione expressa dictorum legatorum et gubernatorum et officialium, cuiquam personae solvere aut tradere aut in quoscumque usus erogare ullo modo nequeant, praeter supradictam portionem et praeter impensas solitas ad exercitium et usum iustitiae necessarias, pro quibus solvendis qualibet vice mandatam speciale, ab ipsis gubernatoribus seu officialibus subscribendum, expectent. Quinimmo extra casus praedictos, nullam pecuniarum summam expendere queant, nisi de mandato expresso congregationis Consultae negotiorum dicti Status, aut S. R. E. camerarii, vel generalis thesaurarii aut commissarii praedictae Camerae; si secus solverint, de suo erogasse censeantur, et in reddendis rationibus id eis computari nequaquam debeat.

Decretum irritans.

§ 23. Decernentes sic in praemissis per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere. Irritum quoque et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausula derogatoria.

§ 24. Non obstantibus praemissis ac quibusvis aliis constitutionibus, et ordinationibus apostolicis, ac etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis statutis, consuetudinibus, etiam antiquissimis; necnon privilegiis et indultis et litteris apo-

stolicis quorumcumque tenorum existant, et qualibet alia dictae Sedis indulgentia et concessione, speciali vel generali, per quam earumdem praesentium effectus impugnari aut impediri quocumque modo valeat, et de quibus quorumque totis tenoribus habenda esset in nostris litteris mentio specialis, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 25. Ut autem praesens constitutio perpetuis futuris temporibus observetur, neve aliquis eius ignorantiam praetendere, seque excusare possit, volumus ut eius exemplis, etiam impressis, notarii publici manu subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus adhibeatur fides, in iudicio et extra, quae adhiberetur ipsis originalibus litteris, si forent exhibitae vel ostensae.

Exemplis huius constitutionis plena fides adhibeatur.

§ 26. Ipsumque transumptum in quolibet civitate, terra, oppido, castro, villa aut burgo Status nostri praedicti, et ut melius intelligatur, eius compendium seu summarium vulgari lingua conscriptum, affigatur et publicetur. Ac tam ipsius constitutionis quam summarii transumptum in cancellariis criminalibus et in locis residentiae gubernatorum et officialium affixa perpetuo conserventur¹, et in ingressu novi legati, vicelegati, gubernatoris aut cuiuslibet officialis eius loci magistratus teneatur, ab eo intra biduum de ea observanda iusiurandum exigere. In discessu autem seu syndicato eorundem legati, vicelegati, gubernatoris et officialium, non solum debeant procuratores fisci et thesaurarii, seu depositarii, aut substituti nomine Camerae querelam exhibere, et denunciare contraventiones et transgressiones huius constitutionis ab iisdem gubernatoribus et officialibus factas, sed liceat cuilibet de populo id efficere. Quod si ipsis syndicis, ex rei inspectione aut alia legitima probatione constiterit de

Transumptum vero vel eius compendium in quolibet civitate publicetur, et in cancellariis affixum retineatur, et officiales in ingressu servare iurent, et in eorum discessu contra eos pro transgressionibus procedatur.

¹ Cherub. affixum . . . conservetur (R. T.).

ipsa contraventione aut transgressione, teneantur sub poena quingentorum aureorum per quemlibet syndicum inobedientem eo ipso incurrenda, ad executionem poenarum in eadem nostra constitutione contentarum, sine ulla mora aut dilatione, procedere.

Sanctio poen.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo nono, idibus martii, pontificatus nostri anno iv.

Dat. die 15 martii 1589, pontif. an. iv.

CXLV.

Institutio Rotae in civitate Maceratensi, provinciae Marchiae Status Ecclesiastici, ad cognoscendas lites dictae provinciae.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Causa huius institutionis.

Romanus Pontifex, supremi Iudicis in terris vicarius, inter innumeras sibi imminentes curas, illam propensiori animo amplectitur, per quam omnibus in locis, sed praesertim in provinciis sibi et Apostolicae Sedi immediate subiectis, pro iustitia unicuique aequa lance administranda iudices deputantur, et ad id necessaria tribunalia eriguntur et instituuntur. Sane, etsi semper pro cunctarum civitatum temporali nostro dominio subditarum statu pacifico, tranquillo ac prospero, felicique regimine cogitaverimus, ad provinciam tamen nostram Marchiae tanto accuratius aciem nostrae considerationis direximus, quanto illam (ex qua originem duximus) propensiori patriae amore prosequimur. Et cum in ea etiam pro commoditate illius populorum, unum tribunal iudicum, Rotam nuncupandum, instituere decrevissemus, nulla a nobis

Bull. Rom. Vol. IX.

11

commodior occurrit civitas, in qua id fieri possit, quam civitas Maceratensis, quae alias insignis existit, et fere in medio dictae provinciae ac in territorio foecundo et ameno sita reperitur, solitaque sedes legatorum existit, celebrique gymnasio, duplici collegio clara, insignium insuper doctorum copiosa, qui experientia, scientia et ordine dicendi, interpretandi, advocandi et patrocinandi eorum particulari studio praecellent.

§ 1. Hanc igitur cogitationem nostram ad effectum perducere statuentes, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex mera deliberatione et certa scientia nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, in dicta civitate Maceratensi unum tribunal audientiae causarum Rotam nuncupandum, perpetuis futuris temporibus duraturum, quod constare debeat quinque iudicibus, auditoribus nuncupandis. Quatuor videlicet per nos et Romanum Pontificem pro tempore existentem et alio per communitatem et homines dictae civitatis Maceratensis eligendis et deputandis, qui omnes et singulas Anconitanae, Firmanae, Cameranae, Asculanae, Fanensis, Aesinensis, Maceratensis et Montis Alti, earumque iurisdictionum ceterarumque et aliarum dictae provinciae civitatum, terrarum, oppidorum, castrorum villarum et locorum quorumcumque dictae provinciae immediate subiectorum causas, lites et controversias civiles, tam profanas quam ecclesiasticas, ac meras et mixtas, quomodolibet actitandas, necnon etiam criminales (in quibus appellationi locus fuerit) inter cives, incolas, districtuales, habitatores, clericos et sacerdotes ac collegia tam regularium quam non regularium, ac monasteria virorum, agricolas quoque, et alios subditos sub dicta provincia, cognoscere, decidere fineque debito termi-

Erectio tribunalis Rotae in civitate Maceratensi ad deciden. causas provinc. Marchiae.

nare, ac iudicare possint et debeant, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo erigimus et instituimus.

Auditores sint quinque clerici I. U. D. ab aliquo collegio laureati, et per quinquennium in aliquo publico gymnasio legent.

§ 2. Ut autem tribunal huiusmodi constitutionibus et ordinationibus firmiter observandis fulciatur, per quas feliciter regi et gubernari debeat, statuimus, mandamus et ordinamus quod dicti auditores debeant esse iuris utriusque doctores excellentes ac insignes, usu et peritia iudicandi praestantes, clerici et non uxorati, et qui in eadem civitate Maceratensi saltem per integri anni spatium cum eorum familiis non habitaverint, necnon ab alio collegio doctorum rite, praevio examine severo, ad doctoratus lauream promoti fuerint, et per quinquennium, aut in aliquo publico gymnasio legerint, aut in locis insignibus iudicandi officio functi fuerint, ac laudabiliter et cum honore se gesserint.

Officium duret quinquennium.

§ 3. Duret eorum officium ad quinquennium, quo elapso, non possint iterum eligi, nisi post quinquennium a die finiti officii. Praeterea volumus quod dicti auditores, ipsorum officio durante, in eadem civitate Maceratensi seu tota huiusmodi provincia, aliquod aliud officium, sive publicum sive particulare, nequeant exercere.

Iurent ista et alia provinciae statuta servare et iustitiam omnibus ministrare.

§ 4. Et postquam electi fuerint, in principio seu ante ingressum eorum officii, in manibus pro tempore existentium legati sive vicelegati dictae provinciae vel gubernatoris eiusdem civitatis Maceraten-sis, assistentibus in hoc prioribus ipsis civitatis, iureiurando promittant sese non contraventuros praesentibus statutis, ac civitatum, terrarum et aliorum locorum, necnon provisionibus et constitutionibus dictae provinciae Marchiae, sed illa (quatenus dicta apostolica auctoritate comprobata, licita, honesta et in usu existant, ac sacris canonibus et praesertim concilii Tridentini decretis atque a-

postolicis constitutionibus contraria non sint) inviolabiliter observaturos; iustitiamque partibus administraturos, sub poenis in statutis et provisionibus dictae provinciae expressis, ac in syndicatu infligendis.

§ 5. Insuper ex eisdem quinque auditoribus, quolibet anno et in principio anni, sorte extrahatur unus, qui sit potestas eiusdem civitatis Maceratensis, et Rotae praetor, cum iurisdictione et terminationibus, ac oneribus et honoribus, salariis et emolumentis, de quibus infra. Duret autem huiusmodi potestatis et praetoris officium per annum, et eo elapso, alius ex reliquis auditoribus sorte extrahendus in eius locum succedat. Et nihilominus, dicto anno elapso, auditor remaneat. Idemque praetor teneatur quandoque coram notario rotali et duobus testibus, ad instantiam petentis, etiam parte non citata, sorte extrahere singulos auditores ad singulas causas sorte educendas, et causae prius extrahantur, et deinde auditores; dictaque extractio intelligatur facta salvis exceptionibus partis, et citra illarum praeiudicium; solus vero praetor sit iudex in causis pupillarum, viduarum, carceratorum et miserabilium personarum, etiamsi qualitates ipsorum non essent intentatae, vel si non esset petitum secundum illa procedi, dummodo dictae causae sint valoris vel aestimationis a centum scutis infra; et si dictum valorem excedant, adhibeatur in decisione illarum votum illorum auditorum, et in causa appellationis alius sorte extrahatur, sitque dictus praetor iudex vectigalium et damnorum datorum et adaptationis stratarum dictae provinciae.

Potestas unus ex quinque auditoribus anno quolibet et ad annum sorte extrahatur, qui causas aliis auditoribus distribuat, etc.

§ 6. Statuimus etiam quod auditores praedicti cognoscere debeant omnes et quascumque causas, cuiuscumque qualitatis et summae fuerint, civitatis ac territorii seu iurisdictionis Maceratensis in

Auditores causas civitatis et territorii Maceratensis in secunda, et aliis instantiis, provinciae autem

causas non executive, et summam scutorum centum non excedentes, in prima et secunda instantia nisi obstant locorum privilegia ac etiam in aliis instantiis, non obstantibus dictis privilegiis, cognoscant.

secunda et aliis instantiis, non autem in prima, quae coram suis iudicibus remaneat, prout hactenus observatum fuit, nec quoad causas ecclesiasticas ac ad forum ecclesiasticum quomodolibet spectantes, quae in prima instantia ad episcopum Maceratensem, iuxta dicti concilii decreta, pertineant, in secunda vero et aliis instantiis ad ipsos auditores spectent. Totius vero provinciae causae omnes, etiam ecclesiasticae et ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentes (dummodo non executive agatur in praeiudicium facultatum auditoris Camerae Apostolicae) summam et aestimationem rei vel facti scutorum centum excedentes, post primam instantiam, quae apud suos iudices pariter remaneat, in secunda et aliis instantiis cognosci debeant a supradictis auditoribus, cum expressa tamen declaratione quod propterea non sit nec censeatur esse derogatum seu praeiudicatum privilegiis seu indultis apostolicis illarum civitatum et locorum quibus concessum est quod causae in secunda instantia cognoscantur et decendantur ab illorum iudicibus seu praesidibus, nec ad alia loca trahi possint. Volumus enim quod tunc quoad secundam instantiam sit in potestate et voluntate appellatum prosequi dictas causas appellationum iuxta dicta indulta coram dictis iudicibus vel coram dicta Rota. In ulterioribus vero instantiis coram dicta Rota privative quoad alios iudices cognosci debeant, non obstantibus quoad praedicta debitis privilegiis et indultis apostolicis, quavis occasione competentibus universitatibus et iurisdictionibus dictae provinciae Marchiae hactenus concessis, et a nobis confirmatis de primis et secundis instantiis, quibus per praesentem Rotae erectionem censeatur quoad praedicta derogatum, ac si de verbo ad verbum de illis particularis mentio facta fuisset, ad

effectum devolvendi tantum causas appellationis ad ipsam Rotam, et non aliunde.

Vota in causis danda.

§ 7. Habeant dicti auditores iurisdictionem et potestatem procedendi, cognoscendi et decidendi dictas causas, ac in illis vota, prout iuris esse videbitur, praestandi, excepto eo coram quo pendebit causa, qui in causis per ipsum proponendis votum non habeat nisi vota essent aequaliter divisa, quo casu debeat uni parti accedere, et sic semper obtinet illud quod maior pars iudicaverit.

Sententiae proferendae.

§ 8. Sententiae autem proferri debeant ab illo auditore coram quo processus formatus fuerit, in quibus proferendis illud observetur quod illae sententiae, quae de consilio et assensu coauditorum latae fuerint, legantur, et alta et intelligibili voce proferri et mox notario causae subscriptae ab illo, qui eas protulerit, tradi debeant, alias sint ipso iure nullae; ita tamen quod iudices rotales praedicti in quavis causa, etiam a Sede Apostolica delegata, aliquam definitivam sententiam non proferant absque eius lectura et publicatione; et sententia aliter lata, etiam de consensu partium, non valeat nec iure subsistat, aut aliquo modo executioni mandari possit.

Appellationes, etc. interponendo a iudicibus provinciae, et ab ipsis auditoribus ad Rotam salva locorum privilegia devolvantur.

§ 9. Appellationes quoque, querelae et recursus, nullitates, in integrum restitutiones in praedictis causis, etiam tempore publicationis praesentium nostrarum litterarum, quomodolibet pendentes, ab ipsis auditoribus seu ab aliis quibuscumque iudicibus dictae provinciae Marchiae, necnon etiam a praedictarum civitatum episcopis, eorumque vicariis seu locatenentibus, ac etiam ab arbitris seu arbitratoribus coniunctim vel divisim, interponendae, porrigendae, petendae ac respective quomodolibet proponendae (privilegiis tamen seu indultis praedictis, ut praefertur, semper salvis), ad quemcum-

1 Cherub. proferantur ut (R. T.).

que interponendae, ad eosdem auditores omnes devolvantur, ac ipso iure devolutae esse intelligantur, cognoscantur, ac etiam si ad nos et successores nostros Romanos Pontifices interpositae fuerint, nihilominus per eosdem auditores Rotae cognosci et decidi debeant per iudicem extrahendum secundum ordinem praesentium, nec aliter aut alio modo, et fiant processus coram uno ex eis sorte extrahendo, excepto eo coram quo fuit formatus in prima instantia, qui, licet votum habere debeat in secunda et ulteriori instantiis, tamen coram eo processus formari non possint.

§ 10. Et similiter iudex extractus in secunda et ulteriori instantiis, votum non habeat in causa, nisi in casu de quo supra.

§ 11. In causis vero summam vel valorem scutorum centum non excedentibus, quilibet auditor solus possit causam cognoscere et iudicare, cum distributione causarum per dictum praetorem pro tempore existentem sorte facienda. Et in praedictis causis liceat semel tantum appellare, et causa appellationis, etiam quoad nos et Romanos Pontifices devolvatur, tamen cognosci et decidi possit per ipsam Rotam et per alterum ex praedictis auditoribus similiter sorte extrahendum.

§ 12. Quae duae sententiae, si erunt conformes, transeant illico, ut praefertur, in rem iudicatam, et rei iudicatae vim habeant, et ulterius appellare, etiam ad summum Pontificem, non liceat. Si vero praedictae duae sententiae erunt difformes, et contingat appellare, etiam ad summum Pontificem, appellatio nihilominus cognosci et terminari queat per aliquem ex tribus aliis auditoribus qui non iudicarunt, ordine tamen de quo supra; nec liceat ulterius ad Summum Pontificem appellare.

§ 13. A summa vero aut valore scutorum centum infra, usque ad summam scutorum quinquaginta, summarie, simpliciter et de plano, sine strepitu et figura iudicii, sola facti veritate inspecta, quotidie (messibus et vindemiis ac aliis temporibus feriatis et Deo dicatis tamen exceptis) per auditores praedictos, etiam in eorum domibus, sine extractione et coauditorum interventu, procedatur, terminatione illarum in palatio ad eorum tribunalia respective, sine coauditorum votis, facienda, et semel tantum appellatio, recursus aut querela admittatur. Causas insuper civiles quaslibet¹ quantitatis, sive valoris scutorum quinquaginta infra, summarissime, brevi manu, singulis diebus et horis, praeterquam in honorem Dei feriatis, et sine terminorum observatione, et per breves dilationes ad summum duas, et etiam, si negocium patietur, sine scriptis, quilibet ex auditoribus Rotae, etiam sine extractione aditus, audiat, cognoscat et terminet, ac ab eorum terminationibus semel tantum ad praetorem dumtaxat appelletur; in casibus alias non prohibitis appellari ex forma statutorum sive constitutionum dictae provinciae.

§ 14. Attamen omnes causae, in quibus de iure appellatio non debet admitti, per omnes iudices supradictos coniunctim cognoscantur et terminentur; ita tamen quod coram uno eorumdem sorte extrahendo procedi possit, qui votum, ut supra dictum est, nullatenus habeat; et si inter partes fuerit discordia super natura et qualitate ipsius causae, videlicet utrum appellatio de iure veniat admittenda necne, praedicti iudices ante omnia super hoc pronuncient, et ab illorum pronuntiatione tunc non detur appellatio.

§ 15. Omnes exceptiones iuxta formam constitutionis provinciae Marchiae

¹ Cherub. *curuslibet* (R. T.).

In causis a centum infra summarie, et a 50 infra summarissime procedatur, et bis appellari non liceat.

Causae non appellabiles quomodo cognoscantur

Exceptiones omnes in fine

Auditor causae appellationis, quando det votum.

In causis infra summam scutorum centum, auditor solus iudicat et semel appellatur.

Quae sententiae faciunt rem iudicatam.

litis reservatio censentur.

Nullitates atene cum appellatione.

In quibus causis manu regia procedatur.

Causae examinentur iuxta stylum Romanae Curiae.

Vota rogentur a notario Rotae.

Decisiones publicentur per notarium causae.

Praetores auditores rationes in decisionibus describent.

reserventur in fine litis, et pro reservatis habeantur, etiam praesentis constitutionis vigore, absque aliqua iudicis pronuntiatione.

§ 16. Nullitates etiam quaecumque processuum sive principaliter sive incidenter proponendae, una cum appellatione proponantur. Et nihilominus, etiam si propositae non fuerint, pro propositis intelligantur, et de illis aequaliter cognosci debeat iuxta constitutiones dictae provinciae.

§ 17. In causis mercedum quarumcumque, ac cibi et potus, singuli auditores procedendi potestatem habeant, et illas manu regia, prout posset legatus apostolicus a latere, terminent et decident, ac executioni demandent.

§ 18. Causae ad puncta reducantur, et iuxta stylum et morem Romanae Curiae examinentur ac decidentur.

§ 19. Ut autem vota praestanda per supradictos auditores facilius praeserventur et omnibus pateant, notarius ipsae Rotae de eis rogari debeat.

§ 20. Decisiones autem rotales non publicentur nisi per manus notarii causae, a quo diligentissime custodiri debeant, ut perpetuis futuris temporibus pro faciliori litium expeditione inveniantur.

§ 21. Tam autem praetor quam alii auditores teneantur in causis coram eis vertentibus, praesertim summam et valorem scutorum centum excedentibus, aut in quibus aliquid fieri petitur, sine certa expressione quantitatis, aut ubi probabiles difficultates adesse apparebit, rationes et causas ac motiva seu iura et allegationes in decisionibus describere, ac partibus ad effectum ut super eis ab advocatis consultari possit, tradere teneantur, sub poenis arbitrio syndicatorum imponendis ipsis.

§ 22. Auditoribus in causis coram i-

psis vertentibus non possit dari adiunctus, qui non sit de Rota, et sic aliquo casu non possint auditores praedicti cum aliquo adiuncto extra Rotam, et qualibet ratione vel causa, iudicare; alias sententia quoad impetranter adiunctum vel utentem tali rescripto sit ipso iure nulla, ac de tali nullitate semper et quodcumque opponi possit, non obstante quocumque etiam longissimi temporis intervallo, et nihilominus auditores in syndicatu teneantur.

§ 23. Praeterea quilibet ex auditoribus, protestationes quascumque et sequestrationibus et associationibus inchoandis, si ulteriori processu egeant, fieri debeat extractio iudicis, et coram eo tunc extrahendo procedatur.

§ 24. Decernimus etiam quod pendentia iudicii super absolutionibus a iuramento, in obligationibus apposis usuraria pravitate, fictione et simulatione ad dolo, coram iudice ecclesiastico; non impediat processum inchoatum vel inchoandum in Rota super executione instrumenti, nec executionem ipsam, praestita tamen per exequi volentem cautione idonea iuxta formam litterarum apostolicarum felicis recordationis Iulii Papae II, praedecessoris nostri, quantum litterarum vis et effectus ad alios casus praemissos et similes extendatur.

§ 25. Auditor etiam, qui ultimam sententiam tulerit, expensas non taxatas taxare, et sententias definitivas et interlocutorias vim rei iudicatae sortitas, in Rota vel extra ipsam per quemcumque,

Auditoribus adiunctus extra Rotam dari non possit.

Sequestrationes, associationes, etc. quae decerni possint.

Iudicium super absolutionibus a iuramento non impediat processum in Rota data cautione, de qua hic.

Auditor ultimo pronuncians, expensas taxat, et rem iudicatam in Rota et extra obsequi possit.

etiam superiorem, iudicem latas, exequi possit et debeat. Et istud etiam servetur in eventum quod aliquis ex auditoribus praedictis, propter aliquod impedimentum aut finitum officium, deficeret, per successorem in locum praedictum, ut supra vacantem.

Decreta voluntariae iurisdictionis auditorum sicut praetor interponat.

§ 26. Decreta voluntariae iurisdictionis interponendi in Palatio et extra Palatium, si dictis auditoribus videbitur, et prout fuerint requisiti, ac dandi et decernendi tutores et curatores minoribus, singuli auditores, sicut praetor, potestatem habeant.

Auditores quando in eum convenire, sedere otius reddere debeant.

§ 27. Auditores etiam praedicti singulis diebus convenire debeant, etiam si non sedeatur, semel in die pro commoditate litigantium; iis vero diebus quibus sedere debent et ius reddere, statim post pulsum campanae Rotae audiant principales et patronos causarum, et hora post pulsum dictae campanae statim dicti auditores sedere debeant per horam cum dimidia ad minus. Ad haec iidem auditores ius reddant in aula assignanda alternis diebus, videlicet lunae et mercurii et veneris, et si non potuerint praedictis diebus iam ordinatis, sedeant reliquis diebus, et si essent duo vel tres successive continui sessorii dies, aut in principio aut in fine hebdomadae, exceptis diebus feriatis et die sabbati.

Auditores et praetor post litem motam et in causis coram eis pendentibus, arbitri nomine eligi non possunt.

§ 28. Praeterea non possit quoquomodo in praetorem seu auditores praedictos, vel aliquem ex eis sub eorum nomine proprio compromitti vel remitti in causis coram eis pendentibus, vel lite mota, quod tamen liceat quando lis non est adhuc iudicialiter caepa; et si acciderit quod causae huiusmodi, sic ut supra compromissae, per laudum sive sententiam a praedictis auditoribus terminari non possint, tunc ille seu illi auditores, qui fuerint arbitri in tali causa electi, aliquo modo intervenire, seu consensum aut vo-

tum praestare non valeant, sed solum alii, qui non fuerunt arbitri, causam praedictam cognoscere possunt et iudicare, excepto semper voto illius coram quo formatur processus.

Advocare etiam et consulere nequeant.

§ 29. Et ut fraudibus occurratur, non possint auditores praedicti advocare in civitate Maceratensi aut consulere aut consiliis aliorum se subscribere in aliqua causa civili, ecclesiastica vel criminali aut cuiuscumque generis, quae directe vel indirecte concernat vel concernere possit interesse alicuius districtualis et provincialis, seu universitatis vel collegii dictae provinciae Marchiae; alias si mutatis nominibus vel quomodocumque fuerit huic capitulo contraventum, contraveniens statim amittat officium et teneatur ad alias poenas arbitrio syndicatorum.

Sententia non confecto registro ferre non valeant.

§ 30. In causis etiam in dicta Rota vertentibus, nulla sententia fieri possit, nisi prius confecto registro.

Inhibitiones etiam a Romana Curia emanatas post conclusum in causa revocari possunt.

§ 31. Iidem autem auditores causas coram eis introductas expedire debeant prout de iure, et quascumque inhibitiones post conclusum in causa eis praesentatas a quocumque, etiam a Romana Curia, emanatas, revocare possint, et admittere non teneantur.

In casu impedimenti coram auditoribus surrogatis, procedatur.

§ 32. Et si contigerit obitus vel absentia aut infirmitas vel aliud iustum impedimentum praetoris aut alicuius ex auditoribus per octo dies continuos vel pauciores, causae coram impedito vel absente vertentes, stent in suspenso toto tempore octo dierum, et illis elapsis, ulterius procedatur coram subrogatis, dummodo acta scribantur per notarios deputatos dicti iudicis infirmi vel absentis aut alias impediti. Et si unus ex collegio absens vel impeditus fuerit ut supra, coram aliis praesentibus causae agitari possint, et Rota ipsa a tribus repraesentetur.

§ 33. Causae omnes, tam ordinariae

Causas auditoribus iuxta gradum doctoratus subrogatis, commissae censeantur.

quam commissariae, etiam a Sede Apostolica ad referendum delegatae, quae tempore renovationis Rotae pendebant in decisae, intelligantur novis auditoribus commissae, qui in idem tribunal et sessionem iuxta ordinem et prioratum doctoratus successerint.

Auditores et praetor sine licentia legati aut gubernatoris abesse nequeant.

§ 34. Non liceat autem ipsis praetori et auditoribus abesse extra civitatem Maceratensem et districtum dictae provinciae Marchiae, nisi cum licentia legati, vicelegati seu gubernatoris legitime obtenta, excepto tempore feriarum propter necessitates hominum introductarum, quo tempore abesse possint per mensem, obtenta tamen prius, saltem verbo, licentia a praedicto gubernatore seu vicelegato. Ita tamen quod ipsorum auditorum tempore, praedictarum feriarum, tres, computato praetore, in civitate Maceratensi continue resideant, quae tamen licentia detur iusta praecedente causa.

Syndicariusque anno quolibet, et in fine officii debeant.

§ 35. Praeterea praetor et alii quatuor auditores stare debeant in syndicato quolibet anno, cum retentione salarii infra dicendi, vel debeant praestare cautiones de iudicio sisti et iudicatum solvendo in forma depositi in causa syndicatus, qui syndicatus fieri debeat kalendis iulii cuiuslibet anni, et successive prosequi, nec aliquo modo vel causa praetermittatur. Et quoniam multi forsitan non auderent querelare, cognoscentes finitum non esse eorum officium, ideo ne praeccludatur via laesis, in fine quinquennii debeant stare syndicati de omnibus causis, tam ordinariis et commissariis quam a Sede Apostolica delegatis, ac de omnibus gestis per eos et eorum quemlibet respective, toto tempore eorum officii, exceptis iis de quibus querelatum et iudicatum fuisset in aliis syndicatibus annorum praecedentium eorum officii.

Syndicatos que eligantur ut sic.

§ 36. Syndici autem eligantur per consilium credentiae et gubernatorem seu

vicelegatum dictae civitatis Maceratensis, qui in numero sint duo doctores de consilio credentiae, duo causidici, et addantur duo mercatores pro maiori et faciliiori decisione causarum mercantilium, si quae erunt. Et contra tales syndicos sic electos nulla exceptio neque etiam incompetencia opponi possit.

Condemnati in syndicato poenas hic expressas incurrant.

§ 37. Et si quis de auditorum numero fuerit condemnatus doli et fraudis, vel circumventionis aut imposturae seu baratariae, sit privatus officio suo teneaturque de damno partis laesae et puniatur secundum formam constitutionum dictae provinciae.

Syndicandi contra syndicos suspicionis causas proponere et iustificare debeant.

§ 38. Et ad tollendam omnem dubitationem, auditores praedicti infra proximum diem a die extractionis sive electionis syndicorum et intimationis nominum eorumdem, debeant proponere, allegare et docere coram prioribus et legato sive illius gubernatore praedictis omnes causas suspicionis; quas singulariter vel conjunctim habuerint contra aliquem ex praedictis syndicis, ut supra eligendis, quas ipsi iustificare debeant infra sex dies tunc proxime futuros; et praedicti priores una cum legato sive gubernatore dictae civitatis Maceratensis eas admittere vel revocare, aut alias super illis providere, prout iuri, aequitati et honestati magis convenire videbitur; quibus sex diebus durantibus, omnia dicti syndicatus stent in suspenso, in reliquis autem in syndicato praedicto termini et alia substantialia, iuxta constitutiones dictae provinciae observentur.

Praetor salarium hic praestatum percipiat.

§ 39. Ut autem habeant dicti auditores ac praetor unde sustentari possint, ordinamus quod ipse praetor, qui pro tempore fuerit, pro suo salario habeat scuta triginta monetae Marchiae quolibet mense, et insuper omnes redditus, proventus, emolumenta, regalia et provisiones, quae iuxta statuta dictae civitatis, vel ex approbata consuetudine praetoribus dictae

civitatis hactenus praestari consueverunt, necnon quartam partem poenarum maleficiorum seu proventuum ex maleficiis vel quasi proventuum Camerae dictae civitatis Maceratensis, realiter et cum effectu incorporandorum, iuxta statuta et reformationes dictae civitatis Maceratensis ac concessionem super eisdem maleficiis, per piae memoriae Pium Papam quintum, etiam praedecessorem nostrum, emanatam, prout hactenus observatum fuit.

Auditorum salarium hic designatum habent.

§ 40. Alii vero singuli auditores habeant pro eorum salario quolibet mense pariter scuta triginta dictae monetae, et in causis commissariis apostolicis habeant sportulas iuxta formam constitutionum provinciae praedictae. In aliis vero causis, pro sportulis solvi debeat unum scutum auri pro quolibet centenario aestimationis causae tractandae in sorte principali, usque ad summam mille scutorum; quod si aestimatio excesserit dictam summam in quacumque quantitate, nihilominus non amplius decem scutis, iuxta modum infrascriptum distribuendis, persolvi debeat pro minori litigantium dispendio. Et si contingat aliquem ex auditoribus, pro inspectione et visione loci, ut facilius et celerius possit causas decidere, illuc se conferre, si in territorio civitatis Maceratensis fuerit, habeat equum pro se et famulo et dimidium scuti auri; si vero extra, ita quod eadem die redire non possit, habeat expensas victus pro se et famulis ac equis, ac scutum unum auri pro qualibet die.

Salaria praedicta pro tempore solum quousque officium exercuerit petere possit.

§ 41. Et ad tollendum omne dubium, salarium sive publicum stipendium praedictum ipsi auditores percipere debeant pro eo dumtaxat tempore, quo officium suum huiusmodi exercuerint, ita quod, adveniente casu vel mortis vel cessionis aut discessus alicuius ipsorum auditorum, nec ipse nec eius haeredes praetendere

nec petere possint huiusmodi salarium, nisi pro tempore quo officium exercuerint, nisi aliquid forte deberetur pro residuo.

§ 42. Quo vero ad ea quae notarii et baiulorum sive cursorum sive sigilli mercedem, laborem, incommodum et maximas expensas et detrimentum respiciunt, observetur taxa iam concessa S. R. E. camerario. Uterius praetor, qui pro tempore erit, facere debeat imbursationem omnium nominum causidicorum et advocatorum publice exercentium in civitate Maceratensi officium procuratoris et advocati, et duas bursas retinere, in quibus erunt brevina nominum praedictorum, stareque debeant penes dictum praetorem, qui quolibet semestre et in principio semestris, coram duobus testibus et suo notario, sorte extrahat duo ex nominibus imbursatis, quorum nomina sorte extrahantur pro semestre immediate tunc sequuturo, qui sint et appellari debeant advocatus et procurator pauperum respective, et teneantur singulis diebus requisiti coram quibuscumque iudicibus, gratis et amore Dei, pro pauperibus et miserabilibus intercedere et postulare, nec possint aliquid percipere vel acceptare per se vel alium seu alios, etiam a sponte dare volentibus, nisi fuerint esculenta et poculenta, quae triduo consumi possint et si quis extractus pauperum patrocinium absque causa legitima recusaverit vel se negligenter gesserit, impietatis nota afficiatur, et extraordinarie arbitrio pro tempore existentis legati sive gubernatoris aut praetoris Rotae puniatur.

Pauperum advocati et procuratores quolibet semestri a praetore eligantur, et gratis pro pauperibus serviant, et officium recusantes aut negligenter exercentes puniantur.

§ 43. Postremo mandamus quod causae semel in dicta Rota introductae, quovis modo, nisi per nos et successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, ac in vim commissionis per nos et eosdem successores nostros, nostra

Causae solum per rescripta propria manu Papae signata aut de consensu partium advocari possint.

vel eorum propria manu, seu de mandato vel in praesentia nostris signatae, nisi de utriusque partis consensu, advocari nequeant. Nec praetor vel auditores praedicti inhibitionibus seu mandatis, eis vigore commissionum aliter quam ut praefertur signatarum, praesentatis, etiam vigore cuiuscumque sententiae, ac sub censuris et poenis etiam pecuniariis parere teneantur, et ob non paritionem inhibitionibus et aliis praedictis aliquam poenam minime incurrant.

Privilegia auditorum Rotae Bononiensis auditoribus huius Rotae conceduntur.

§ 44. Eisdem quoque pro tempore existentibus Rotae huiusmodi auditoribus ac praetori, ut omnibus et singulis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, indultis, concessionibus et gratiis, etiam circa auctoritatem iudicandi, votandi, sentiendi, sequestrandum et mandata decernendi, reponendi, restituendi, apostolos concedendi, relaxandi, inhibendi, citandi, etiam sub censuris declarandi, aggravandi, reaggravandi, auxiliumque brachii saecularis invocandi, omnibusque aliis et singulis facultatibus et auctoritatibus, quibus similes Rotae Bononiensis auditores utuntur, fruuntur, potiuntur et gaudent (praeterquam in his quae praesentibus aut aliis nostris litteris aliter disposita reperiuntur), pariformiter uti, frui, potiri et gaudere omni tempore valeant, concedimus et indulgemus.

Exemplique ob omnibus datis, etc.

§ 45. Et ulterius, ut pro tempore existentes praetor et auditores, eorum officio durante, a quibusvis gabellis et datiiis tam impositis quam noviter et in futurum quavis de causa imponendis, liberi, immunes et exempti esse debeant, pariter concedimus et indulgemus.

Ordinationes istae corrigi et mutari possint, ut hic.

§ 46. Praeterea congregationi collegiorum doctorum curialium dictae provinciae et ipsius civitatis Maceratensis, et cum interventu moderni ac pro tempore existentis eiusdem civitatis Maceratensis gubernatoris, seu provinciae praedictae legati seu

vicelegati, necnon priorum dictae civitatis Maceratensis, quaecumque pro personarum, temporum et locorum qualitate expedire melius videbitur, supradicta statuta, constitutiones et ordinationes mutare, revocare et alterare, ac alia de novo (licita tamen et honesta ac sacris canonibus necnon dicti concilii decretis minime contraria, per nos tamen et successores nostros confirmanda) illorum loco facere, statuere et ordinare possint et valeant, licentiam et facultatem concedimus et impartimur.

Locum postlocum tenentes legati aut gubernatoris, eisdem auditoribus conceditur.

§ 47. Ac, ut omnis dubitationis et disensionis occasio inter dictos auditores et alios quoad praecedentias et publicae sessionis vel incedendi loca adimatur, habeant dicti auditores tam incedendo quam sedendo immediatum locum post locatentes legati seu vicelegati aut gubernatoris dictae provinciae et civitatis Maceratensis.

Sportularum massa modo hic expresso fieri debeat.

§ 48. Demum, pro commodiori exactio-nis sportularum causarum ordinariorum huiusmodi commoditate, unum depositarium in eadem civitate Maceratensi, ad arbitrium dicti gubernatoris seu legati vel vicelegati eligendum, qui sportulas, prout supra, exigere et conservare debeat, ad hoc ut ex illis una massa communis constituatur, cuius medietas in solutionem stipendiorum praetoris et auditorum convertatur, ultra supradictum stipendium desuper constitutum scutorum triginta pro quolibet auditore, et altera medietas communitati et hominibus dictae civitatis Maceratensis cedat, videlicet pro expensis domus rotalis et eorum auditorum, constituimus et deputamus.

Protectoris Rotae deputatio.

§ 49. Ceterum, dilectum filium nostrum Henricum tituli S. Pudentianae presbyterum cardinalem Gaetanum nuncupatum, modernum et pro tempore existentem S. R. E. camerarium, in dictae Rotae et eius auditorum, eorumque iurium et privile-

giorum ac indulgiorum quorumcumque protectorem, cum omnimoda facultate et auctoritate omnia et singula quae ad praetoris officium quomodolibet de iure vel consuetudine spectant et pertinent, et quae alii similes S. R. E. cardinales protectores facere et exercere possunt et consueverunt, faciendi, dicendi et exercendi, dicta auctoritate, perpetuo etiam constituimus et deputamus.

§ 50. Decernentes praesentes litteras ex quacumque causa nullo umquam tempore de subreptionis vel obreptionis aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari, sive eas infringi, invalidari seu revocari posse, sed illas semper et perpetuo validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, necnon inviolabiliter perpetuo observari.

§ 51. Sicque per quoscumque iudices et commissarios, etiam eiusdem Palatii nostri Apostolici causarum auditores, et eiusdem Romanae Ecclesiae cardinales, etiam de latere legatos seu vicelegatos, aut Camerae Apostolicae praesidentes et clericos, vel quosvis alios, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique locorum iudicari, definiri et interpretari debere; irritum quoque et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 52. Ac mandantes omnibus et singulis totius Status nostri Ecclesiastici praedicti gubernatoribus, potestatibus, et eorum locatenentibus, legatis, vicelegatis, necnon venerabilibus fratribus nostris archiepiscopis et episcopis, ac dilectis filiis eorum vicariis in spiritualibus generalibus, et quoties super hoc fuerint requisiti, sententias, decreta, statuta, sequestrata, mandata, executoriales litteras, remissoriales, citationes et alia a dicta Rota et

eius auditoribus emananda pro tempore, omnibus opportunis remediis executioni demandari faciant realiter et cum effectu, prout opus fuerit, et eis commissum extiterit.

§ 53. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac etiam dictae provinciae et huiusmodi civitatum, oppidorum, terrarum, castrorum, villarum et locorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, legibus, etiam municipalibus, usibus et naturis; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, etiam eiusdem provinciae civitatibus, oppidis, terris, castris, villis et locis, eorumque communitatibus, universitatibus, iurisdictionibus, gubernatoribus, potestatibus, officialibus et incolis et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium forsitan quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis, quibus omnibus, etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio ad hoc servanda foret, eorum omnium et singulorum tenores, ac si de verbo ad verbum exprimerentur et insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter et expresse, motu, scientia et potestatis plenitudine paribus, derogamus et derogatum esse volumus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo, etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo nono, idibus martii, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 15 martii 1589, pontif. anno IV.

Clausulae derogatoriae.

Sancti poen.

Clausulae praeservativae huius erectionis Rotae.

Decretum irritans

Officiales Status Ecclesiastici mandata dictae Rotae obsequi faciant

Sequitur tenor constitutionis circa erectionem et concessionem notariatuum et cursoratuum Rotae.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

In suprema iustitiae sede et potestatis plenitudine a Domino constituti, ad ea libenter intendimus, per quae acta causarum quarumlibet a personis idoneis in omnibus tribunalibus et praesertim a nobis erectis et institutis, fideliter et diligenter, cum litigantium commodo, adnotentur.

Compendium praecedent. constitutionis.

§ 1. Cum itaque nos nuper, ex certis rationabilibus causis, in civitate nostra Maceratensi unum tribunal audientiae causarum Rotam nuncupatum, perpetuis futuris temporibus duraturum, quinque iudicum iuris utriusque doctorum excellentium, usuque et peritia iudicandi praestantium, qui omnes et singulas totius provinciae Marchiae, ac sub illa comprehensorum illique immediate subiectorum civitatum, terrarum, oppidorum, castrorum et locorum, illorumque habitatorum et incolarum causas et lites ac controversias civiles, tam profanas quam ecclesiasticas, ac meras et mixtas, quomodolibet actitandas, necnon etiam criminales in quibus appellationi locus foret, inter cives, incolas, districtuales, clericos et sacerdotes ac collegia, tam saecularium quam regularium, necnon monasteria virorum, agricolas quoque et alios subditos, sub dicta provincia, tam in prima, in dioecesi et iurisdictione Maceratensi, quam in secunda et ulterioribus instantiis, in causis appellationum totius provinciae huiusmodi, cognoscere, decidere sineque debito terminare ac iudicare possent et deberent, apostolica auctoritate, motu proprio, perpetuo erexerimus et instituerimus, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur.

1 Cherub. excellentia (R. T.)

Erectio officiorum quinque notariarum, unius scilicet pro quolibet auditore dictae Rotae.

§ 2. Nos, erectionem et institutionem huiusmodi ad effectum perducere stantes, ac operae praecium esse reputantes quod dictum tribunal magis prospere dirigatur, ac aequitati et publicae commoditati utilitque salubrius consulatur, providere volentes, motu simili, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex mera deliberatione et certa scientia nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, unum praedictum tribunalis notariatus officium a quinque aequae idoneis notariis exercendum, uno scilicet pro quolibet auditore et praetore, quod pro tempore obtinens omnium et singularum causarum, litium et controversiarum civilium, tam profanarum quam ecclesiasticarum, ac merarum et mixtarum; coram ipsis auditoribus pro tempore actitandarum, ac ab ipsis decidendarum, etiam omnium sententiarum, tam definitivarum quam interlocutoriarum, ac decretorum, etiam vim definitivarum sententiarum habentium, ac denique quorumcumque actorum, instrumentorum, scripturarum, concessionum, gratiarum, privilegiorum, facultatum et executionum, in praemissorum executionem aut alias desuper faciendorum, et quorumvis aliorum ab eisdem auditoribus tractandorum, definiendorum, decidendorum et agendorum, sigillo tamen solius praetoris seu potestatis ipsius tribunalis sigillandorum, verus et solus notarius existat.

Erectio officiorum octo notariarum ad actitandum, etc. in causis dictae Rotae.

§ 3. Necnon octo cursoriatus officia eiusdem tribunalis, qui omnes et singulas personas, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, praeeminentiae et excellentiae existentes, prout opportunum fuerit, citare, eisque intimare et inhibere, ac quoscumque alios actus ad cursores et mandatarios civitatis nostrae Bononiensis de iure, usu vel consuetudine aut alias quomodolibet spectantes et pertinentes legere, gerere et exercere libere

1 Cherub. praedicti (R. T.)

ac licite valeant, apostolica auctoritate predicta, tenore praesentium, perpetuo erigimus et instituimus.

§ 4. Illaque sic erecta et instituta, dilectis filiis communitatibus et hominibus praedictae civitatis Maceratensis, qui propter urgentes, quibus hoc tempore praemimur, necessitates, summam quatuor millium scutorum monetae ad rationem decem iuliorum pro quolibet huiusmodi scuto realiter persolverunt, et cuilibet ex auditoribus praedictis salarium menstruum triginta scutorum persolvere promiserunt, cum omnibus et singulis illorum scripturis, honoribus, oneribus, salariis, privilegiis, praerogativis et emolumentis consuetis, apostolica auctoritate praedicta, etiam perpetuo concedimus et assignamus. Ita quod liceat communitati et hominibus praedictis officia praedicta per substitutos idoneos, ad eorum nutum ponendos et amovendos, exerceri facere, aut illa personis sibi benevisis vendere et alienare, seu ad vitam vel ad tempus locare, dislocare, arrendare, ad firmam dare, necnon de illis tamquam de re sua propria disponere et ordinare, illorumque iura, pertinentias, obventiones et emolumenta per dilectum filium nostrum Henricum tituli Sanctae Pudencianae presbyterum cardinalem Caetanum nuncupatum, S. R. E. camerarium, taxanda et moderanda, percipere, exigere et levare, ac in solutionem dicti salarii mensuri omnino convertere.

§ 5. Decernentes quod communitas et homines praedicti, dictaque officia pro tempore obtinentes et exercentes omnibus et singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, facultatibus, praerogativis, honoribus, favoribus, gratiis et indultis, quibus notarii causarum Rotae Bononiensis auditorum et praedicti illius cursores de iure, consuetudine vel privilegio aut alias quomodolibet utuntur, fruuntur, potiuntur et gaudent, ac usi fuerunt, ubique

frui, potiri et gaudere possint et poterunt quomodolibet in futurum, pariformiter et aequae principaliter, ac sine ulla prorsus differentia, uti, frui, potiri et gaudere, illisque (quod nullus alius notarius sententias, acta sive scripturas aliquas, coram dictis praetore et auditoribus, in causis praedictis et alias quomodolibet actitandis), rogare, scribere et subscribere valeat sub poena nullitatis sententiarum et scripturarum huiusmodi.

§ 6. Insuper quod officia praedicta obtinentes, illa per se vel idoneos substitutos ab eis ponendos et amovendos, exercere possint et valeant, eisdem auctoritate et tenore indulgemus.

§ 7. Praeterea pro communitatis et hominum praedictorum securitate et cautela, ac praemissorum omnium observatione et executione, nomine et loco damnorum, et interesse, quae praedictam civitatem pati aut sentire posse contigerit, omnia et singula eiusdem Camerae iura, res et bona, tam praesentia quam futura, nedum generaliter, verum etiam specialiter et expresse ac amplissime obligamus et hypothecamus. Decernentes Camerae praedictam omnino teneri et obligatam esse communitatem et homines ac pro tempore officia huiusmodi obtinentes in quietam et pacificam illorum possessione defendere et manutenere, praesentesque ad probandum plene quod eadem summa in nostram et Sedis Apostolicae ac ipsius Camerae subventionem conversa fuerit, aliaque praemissa ubique, tam in iudicio quam extra illud, sufficere, nec ad id probationis alterius adminiculum requiri.

§ 8. Necnon easdem praesentes nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis seu nullitatis vitio, aut intentionis nostrae vel quovis alio defectu notari vel impugnari aut alias quomodolibet infringi vel retractari posse, sed illas sen-

Concessio facultatis per se vel alium dicta officia exercendi.

Obligatio bonorum Camerae Apostolicae pro observat praemissorum

Clausulae praeservativae

Concessio officiorum communitati Maceratensi.

Concessio omnium privilegiorum concessorum notariis et cursoribus Rotae Bononiensis.

per validas et efficaces existere, suosque plenarios et integros effectus sortiri debere; neque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, suspensionibus, derogationibus aut aliis contrariis dispositionibus per quascumque litteras vel constitutiones apostolicas seu Cancellariae Apostolicae regulas, etiam per nos et successores nostros Romanos Pontifices, etiam motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, ac consistorialiter, necnon sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis pro tempore factis et concessis comprehendendi, sed semper ab illis exceptas, necnon quoties illas revocari vel limitari aut suspendi seu eis in aliquo derogari contigerit, toties in pristinum et validissimum statum, etiam sub posteriori data, restitutas et plenarie reintegratas ac de novo concessas esse et censerit.

§ 9. Irritum quoque et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 10. Quocirca dicto Henrico cardinali et pro tempore existenti camerario, ac venerabili fratri nostro Petro episcopo Spoletanensi officiorum Romanae Curiae et Status Ecclesiastici praesidenti, ac dilecto filio nostro causarum Curiae Camerae Apostolicae generali auditori, motu pari, per apostolica scripta mandamus quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque solemniter publicantes, ac eisdem communitati et hominibus in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, easdem praesentes litteras et in eis contenta huiusmodi debitae executioni demandent, ac demandari necnon ab omnibus, quos illae concernunt, inviolabiliter perpetuo observari faciant, mandent atque procurant. Non permittentes communitatem et

hominem praedictos atque officia huiusmodi pro tempore obtinentes seu exercentes desuper per quoscumque contra earundem praesentium tenorem quomodolibet indebite molestari, perturbari vel impediri. Contradictores quoslibet et rebelles ac praemissis non parentes per sententias et censuras ecclesiasticas, ac etiam pecuniarias et alias poenas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo; ac legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 11. Non obstantibus praemissis et quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac civitatis Maceratensis et provinciae praedictarum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis civitati Maceratensi et provinciae huiusmodi, ac quibusvis aliis superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, ac consistorialiter, necnon de fratrum nostrorum consilio et unanimi assensu, ac alias quomodolibet et quandocumque, etiam pluries, in contrarium forsitan concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, etiam si, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum omnium et singu-

Clausulae derogatoriae.

Decretum irritans

Deputati executores

lorum tenores, ac si de verbo ad verbum exprimerentur et insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter et expresse mota simili derogamus, et sufficienter derogatum esse volumus, decernimus et declaramus, contrariis quibuscumque; seu si aliquibus communiter aut divisim ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Sanctio poen.

Nulli ergo etc.

Si quis etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo nono XI kalendas aprilis, pontificatus nostri anno quarto.

Dat. die 22 mart. 1589, pontif. anno IV.

CXLVI.

Erectio monasterii Sancti Adriani de Urbe pro Ordine fratrum Beatae Mariae de Mercede Redemptionis Captivorum, cum concessione omnium gratiarum et indultorum, quibus alii fratres aliorum monasteriorum dicti Ordinis gaudent¹.

Sixtus Papa V, ad futuram rei memoriam.

Cum ex omnibus christianae caritatis officiis, quibus aeterna salus gratiam Dei comparatur, illa Redemptori nostro Iesu Christo vel maxime placere credamus, per quae infelices captivi a tetra impiorum servitute revocantur, primum et salutiferum propositum dilectorum filiorum fra-

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

trum Ordinis Beatae Mariae de Mercede redemptionis captivorum, qui huic operi ex eorum primaevo instituto iugiter intendunt, promovere cupientes, ea illis loca in Urbe nostra libenter concedimus et assignamus, in quibus ipsi Altissimo famulari divinamque opem ad eam rem perficiendam assidue implorare possint.

§ 1. Motu itaque proprio, non ad alicuius nobis desuper oblatae petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate ac certa scientia nostris atque apostolicae potestatis plenitudine, usum ecclesiae Sancti Adriani de Urbe praedicta, quae denominatio diaconi cardinalis existit, cui dilectus filius noster Augustinus eiusdem S. Adriani diaconus cardinalis Cusanus nuncupatus praest, et in qua numquam fere divinum officium celebratur, cum domo illi adhaerente ac situ ad ipsam ecclesiam pertinente, de ipsius Augustini cardinalis expresso consensu, et salvis eidem Augustino cardinali et pro tempore existenti diacono cardinali ipsius Sancti Adriani titulo, ac omnibus et singulis eiusdem ecclesiae S. Adriani bonis, proprietatibus, iuribus, actionibus, fructibus, redditibus et proventibus, quos dictus Augustinus cardinalis sui que successores S. Adriani diaconi cardinales cum integritate et absque aliquo onere seu contributione percipere possint et debeant, necnon collatione et quavis alia dispositione seu iure conferendi dictae ecclesiae canonicatus et praebendas ac alia beneficia, ad pro tempore existentem diaconum cardinalem S. Adriani spectantia et pertinentia, pro tempore vacantia, eidem Ordini pro una domo seu monasterio Ordinis praedicti inibi cum consensu, claustro, dormitorio, refectorio, cellulis, hortis, hortaliis aliisque officinis et fabricis necessariis pro competenti habitatione fratrum dicti Ordinis, qui eidem ecclesiae in divinis deservire, et omnia

Ecclesia S. Adriani fratribus de Mercede concessa salvis iuribus cardinalis titularis.

onera illi incumbentia perferre, etiam absque eo quod aliquid pro eorum alimentis aut aliis necessariis ab ipso Augustino cardinale, aut pro tempore existente diacono cardinali S. Adriani huiusmodi petere aut habere possint; et statu saeculari eiusdem diaconiae tam quoad ipsum Augustinum, et qui pro tempore fuerit diaconus cardinalis, quam quoad canonicos praedictos, quorum iura et praerogativae nunc et pro tempore semper illaesa remaneant, in aliquo non mutato, sed illo quoad praemissa semper firmo et salvo remanente, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo concedimus et assignamus; ipsumque monasterium sic construendum et aedificandum ex nunc prout ex tunc, et e contra postquam constructum et aedificatum fuerit, in monasterium dicti Ordinis, sine alicuius praeiudicio, erigimus et instituimus, ita quod liceat dilectis filiis magistro generali Francisco de Salazar, ac eius vicario seu procuratori generali Francisco de Torres fratri dicti Ordinis, usus dictae ecclesiae corporalem possessionem propria auctoritate libere apprehendere et perpetuo retinere, nullius adhuc requisita licentia; ipsique fratres a monasterio ecclesiae, ambitu et situ praedictis per titularem pro tempore existentem seu canonicos dictae ecclesiae aut quosvis alios, quovis praetextu seu causa vel occasione, moveri numquam possint.

§ 2. Ipsisque fratribus, quod omnibus et singulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, praeminentiis, antelationibus, gratiis, indultis, indulgentiis, etiam plenariis, peccatorum remissionibus, aliisque gratiis, tam spiritualibus quam temporalibus, et alias quomodolibet nuncupatis, quibus alii fratres aliorum monasteriorum dicti Ordinis quomodolibet utuntur, potiuntur et gaudent, pariformiter uti, potiri et gaudere valeant indulgemus.

Fratres huiusce erigendi conventus facti participes privilegiorum aliorum eiusdem Ordinis conventibus competentium

§ 3. Decernentes praesentes litteras nullo umquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio, seu intentionis nostrae vel quopiam alio defectu, etiam ex eo quod interesse habentes vocati non fuerint, notari, impugnari, invalidari aut ad terminos iuris reduci, seu in ius vel controversiam revocari posse; sicque per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari et definiri debere; necnon irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 4. Quocirca dilectis filiis nostro in alma Urbe et eius districtu in spiritualibus vicario et causarum Curiae Camerae Apostolicae auditoribus generalibus motu simili per praesentes mandamus quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte dicti magistri fuerint requisiti, solemniter publicent, et faciant eosdem fratres praemissis omnibus et singulis iuxta praesentium tenorem pacifice frui et gaudere, nec permittant eos desuper a quoquam quomodolibet molestari; contradictores quoslibet et rebelles et praemissis non parentes, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 5. Non obstantibus nostris de unionibus committendis vocatis quorum interest, ac exprimendo vero valore; ac Lateranensis concilii novissime celebrati uniones perpetuas, nisi in casibus a iure praemissis, fieri prohibentis; ac aliis con-

Clausula pro huius constitutionis firmitate et observantia.

Designatur eiusdem executor.

Derogatio contrarium

Redemptionis opus Dei christianae utilissimum.

stitutionibus et ordinationibus apostolicis; necnon ecclesiae ac Ordinis huiusmodi, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, illorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, haec vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die octava aprilis MDLXXXIX, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 8 aprilis 1589, pontif. anno IV.

CXLVII.

Ut electio provincialis et aliorum officiorum Ordinis fratrum Praedicatorum, in provincia del Perù Indiarum, fiat iuxta concilii Tridentini decreta ¹.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Exponi nobis nuper fecit dilectus filius Petrus della Lerna, Ordinis fratrum Praedicatorum provinciae Sancti Ioannis Baptistae del Perù Indiarum Occidentali-um procurator generalis, quod novae iuxta formam decretorum concilii Tridentini electiones superiorum cum libertate fieri debeant; nihilominus dilectus filius generalis dicti Ordinis misit quasdam litteras ad dictam provinciam, ad effectum ut electio futuri provincialis fiat signanter in favorem unius religiosi, a qua excludentur ceteri, et tollitur electoribus capituli provincialis dictae provinciae facultas eligendi personam ad id idoneam

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

et benemeritam, in maximum dictae provinciae detrimentum et notorium gravamen.

§ 2. Nos itaque, huiusmodi incommodis pro debito pastoralis officii occurrere cupientes, decernimus in supradicta provincia Sancti Ioannis Baptistae del Perù, in electionibus priorum tam conventualium quam provincialium et aliorum praelatorum et superiorum dicti Ordinis, decreta concilii Tridentini inviolabiliter observari debere, ac propterea quaecumque secus facta a quovis superiore, etiam generali, seu vicario, visitatore aut dicti Ordinis vicario in favorem provincialis, nominati vel nominandi, vel in posterum facienda, sint irrita et inania; et qui ad hunc effectum contra tenorem decretorum eiusdem concilii se in provincialem creari permiserit, tamquam non legitime electum declaramus, ac electiones tam provincialis quam aliorum praelatorum pro tempore faciendas, liberas esse debere iuxta dicti concilii decreta, volumus et statuimus.

§ 3. Non obstantibus dictis litteris ac aliis quibuscumque in contrarium faciendis.

§ 4. Volumus autem quod praesentium transumptis, etc., etiam impressis manu alicuius notarii publici subscriptis et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die xv aprilis MDLXXXIX, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 15 aprilis 1589, pontif. anno IV.

Decretum de quo in rubrica.

Clausula derogatoria.

Fidei transumptis danda.

CXLVIII.

Confirmatio statutorum et privilegiorum Ordinis Beatae Mariae de Mercede Redemptionis Captivorum ¹.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.

Inter praecipuas nostrae sollicitudinis partes, illud unum semper enixe providere curamus, ut regulares personae non solum iuxta laudabilia earum instituta ita Deo salvatori nostro famulentur, ut aliis exemplo esse possint, sed etiam ut taliter munitae et suffultae privilegiis et externis adiumentis existant, ut in earum fervore propter temporalia minime tepescere cogantur, aut alias perturbari et inquietari nullatenus possint. Ad quod eo promptius erga Ordinem Beatae Mariae de Mercede Redemptionis Captivorum in regnis Hispaniarum primitus erectum faciendum inducimur, quod eiusdem Ordinis professores ita eximio sunt caritatis zelo succensi in proximorum salute, vita ac libertate procuranda, ut sese in pretium et pignus pro christifidelibus a Saracenorum misera servitute redimendis et liberandis tradere ac mancipare, cum necesse fuerit, non vereantur.

Nonnulli Pontifices leges pro hoc Ordine sa- xerunt, et aliqua privilegia eidem concesserunt.

§ 1. Sane cum pridem nos, ad tollendas nonnullas in hac Religione controversias, certam formam pro capituli ac magistri generalis celebratione ac electione facienda ordinaverimus et statuerimus: ac sicut pro parte dilectorum filiorum Francisci de Salazar, generalis magistri, ac Francisci de Torres, procuratoris dicti Ordinis ac vicarii generalis, nobis expositum fuit pro eiusdem Ordinis directione et propagatione, iuxta temporum qualitatem ac exigentiam, novae quaedam reformationes et decreta tam de loco capituli generalis, quam de vocalium electorum et diffinitorum auctoritate, ac

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

aliorum dicti Ordinis superiorum officio, iuxta felicis recordationis Pii V et Gregorii XIII, Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, ac nostras litteras praefatas facta ac sancita fuerint; insuper a diversis Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris eidem Ordini plura privilegia et gratiae, tam spirituales quam temporales concessa, confirmata ac innovata fuerint, nobis humiliter supplicatum fuit ut praemissa omnia confirmare, ac eis robur adiacere, ac alias in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 2. Nos, honestis ac piis supplicationibus huiusmodi inclinati, ac eosdem generales, procuratores, provinciales, superiores ac fratres dicti Ordinis a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, necnon decretorum praedictorum, reformationum, indultorum, privilegiorum, gratiarum, litterarum, etiam singularum, tenores pro sufficienter expressis ac de verbo ad verbum insertis habentes, constitutiones, ordinationes, reformationes, provisiones ac decreta, electionem, auctoritatem, potestatem, officium magistri generalis, electorum, diffinitorum, vocalium, priorum, fratrum ac aliorum sub dicta Regula et institutis dependentium, directionem, gubernationem, curam et administrationem, visitationem, correctionem quomodolibet in genere vel in specie concernentia, quatenus licita et honesta ac sacris canonibus non contraria, ac ad formam Tridentinae Synodi, ex certa scientia nostra ac de apostolicae potestatis plenitudine approbamus, confirmamus, ac ab omnibus in virtute sanctae

Sixtus Papa huiusmodi leges.

obedientiae, ac sub excommunicationis et aliarum poenarum pro arbitrio magistri generalis pro tempore existentis incursum, observari ac inviolabiliter custodiri mandamus. Supplentes omnes et singulos tam iuris quam facti ac solemnitatum quarumcumque quomodolibet omissarum defectus, si qui forsitan intervenerint in eisdem.

Et privilegia
confirmat.

§ 3. Necnon omnia et singula privilegia, immunitates, exemptiones, libertates, praerogativas, antelationes, favores, praeminentias, indulta, licentias, stationes, declarationes, facultates, concessionnes, indulgentias, etiam plenarias, ac peccatorum remissiones et relaxationes, aliasque gratias spirituales et temporales Ordini praedicto ac singulis illius monasteriis, prioratibus ac aliis regularibus locis, eorumque generali, prioribus, diffinitoribus, visitatoribus, superioribus, fratribus ac aliis religiosis per quoscumque praedecessores nostros Romanos Pontifices ac Sedem Apostolicam, tam in genere quam in specie, etiam per modum communicationis, extensionis et ampliacionis ac alias quomodolibet concessas ac confirmatas et approbatas, etiamsi talia forent quae specialem requirerent mentionem, quatenus sint in usu, et ad formam dictae synodi Tridentinae, et quoad privilegia modo nulli praeiudicium inferant, approbamus et confirmamus, ac etiam de novo concedimus; ac illis omnibus et singulis uti, frui ac gaudere, sicut ea omnia iuste ac pacifice possident, libere et licite posse et debere decernimus ac indulgemus.

Contrariis
obstat.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon Ordinis huiusmodi, iuramento, confirmatione apostolica aut quavis alia firmitate roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis quomodolibet in contrarium

facientibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 5. Volumus autem ut praesentium transumptis, etc., manu magistri generalis seu alicuius superioris dicti Ordinis et alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo eiusdem Ordinis designatis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Transumptis
fidem addit.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XXVI aprilis MDLXXXIX, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 26 apr. 1589, pontif. anno IV.

CXLIX.

Mandatur nunc et pro tempore existenti Venetorum Nuncio, ut omnes electiones rectorum ecclesiarum parochialium hactenus factas et pro tempore faciendas, si eos idoneos repererit iuxta decreta S. Concilii Tridentini confirmet.

Dilecto filio moderno et pro tempore existenti nostro et Sedis Apostolicae in dominio Venetorum nuncio.

Sixtus Papa V

Dilecte fili, salutem et ap. benedictionem.

§ 1. Exponi nobis nuper fecit dilectus filius nobilis vir Pascalis Ciconia, reipublicae Venetae dux, quod cum in civitate Venetiarum parochialium ecclesiarum rectores ab ipsarum ecclesiarum parochianis ad vitam eligantur, ipsique sic in rectoris electi, electionis suae confirmationem a pro tempore existente in illis partibus Sedis Apostolicae nuncio petere et obtinere consueverint; cumque nuper a te dubitatum sit an huiusmodi electiones confirmare et approbare tibi liceat, absque nostra speciali licentia; ac pro-

Dux Venetus consuetudinem confirmationem confirmandam per nuncium apostolicum electionum, quae de parochiis Venetiis fieri solent, auctoritate apostolica petitis roborari.

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

pterea, ut omnis desuper dubitandi materia de medio tollatur, cupiant ipsi parochiani huiusmodi electiones, dum pro tempore fieri contigerit, quemadmodum et semper antea consuevit, per te ac nuncium dictae Sedis, in illis partibus pro tempore commorantem, confirmari et approbari, ac tam tibi quam pro tempore existenti in illis partibus nuncio licentiam et facultatem ad id concedi dictus Pascalis dux nobis humiliter supplicari fecit, quatenus huiusmodi eorum desiderio annuere de benignitate apostolica dignaremur.

Sixtus si electos et a patriarcha approbatos per nuncium confirmari mandat.

§ 2. Nos, supplicationibus huiusmodi inclinati, tibi et pro tempore existenti nostro et dictae Sedis in illis partibus nuncio per praesentes committimus et mandamus quatenus omnes et quascumque electiones rectorum dictarum parochialium ecclesiarum, ut praefertur factas et pro tempore faciendas, si nunc et pro tempore existens patriarcha Venetiarum personas ipsas electas et eligendas ad curam animarum in dictis parochialibus ecclesiis exercendam habiles et idoneas iuxta concilii Tridentini decreta esse repereris, in quo tuam et pro tempore existens patriarchae conscientiam oneramus, nostra et dictae Sedis auctoritate approbes et confirmes, ipsosque sic electos tanquam veros et indubitatos ipsarum ecclesiarum rectores ab omnibus haberi et censeri facias, nec ab aliquo molestari permittas. Nos enim tibi et pro tempore existenti in dictis partibus nuncio plenam ad id licentiam, facultatem et auctoritatem perpetuo duraturam tenore praesentium concedimus et impartimur.

Obstantibus
obstat.

§ 3. Non obstantibus quibusvis apostolicis ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub an-

nulo Piscatoris, die XXIV maii MDLXXXIX, pontificatus nostri anno V.

Dat. die 24 maii 1589, pontif. anno V.

CL.

Erectio ecclesiae episcopalis civitatis Firmi, in provincia Marchiae, in ecclesiam archiepiscopalem 1.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Universi orbis ecclesiis, Eo disponente, qui cunctis imperat et cui omnia obediunt, meritis licet imparibus, praesidentes, in omnes agri dominei partes oculos nostrae mentis, vigilis more pastoris, intendimus, inspicientes quid ecclesiarum ipsarum, praesertim cathedralium insignium, statui et decori maxime conveniat, atque hoc quidem pro zelo caritatis nostrae, tanto liberalius promptiusque curandum censemus, quanto magis, non solum petentium subditorum et preces et merita id deposcant, sed nos etiam ad omnipotentis Dei et Beatae Mariae Virginis gloriam animarumque salutem et fidelium disciplinam confirmandam, necnon ecclesiarum, quibus paterna dilectione apostolicae auctoritate consulimus, utilitates ornatumque pertinere et recte in Domino cognoscimus expedire.

§ 1. Cum itaque nos compertum haberemus ecclesiam Firmanam Sedi Apostolicae immediate subiectam, ac pridem ante annum a partu Virgineo quingentesimum, in cathedralem erectam, cui alias nos, dum in minoribus constituti essemus et cardinalatus fungeremur honore, laudabiliter praefuimus, cuique etiam hodie venerabilis frater noster Sigismundus epi-

Civitas Firmit antiquitas, nobilitas, fidelitas et alia quae laudes recensentur.

1 In hac civitate Studium generale innovavit hic idem Pontifex in Const. XII, *Muneris*, tom. VIII, pag. 595.

scopus Firmanus praesse dignoscitur, lapidibus marmoræis quadratis constructam, ad collem in media civitatis Firmanae parte collocatam, singularem atque pulcherrimam spectantium oculis multis passibus a dicta civitate Firmana sese offerentem, in provinciae fere medio, in qua nulla est metropolis ecclesia, in tranquilla aeris temperie, in loco distante ab Urbe supra centum et triginta milliaria sitam, Beatae Mariae Virgini dicatam, tribus dignitatibus, videlicet archidiaconatu, pro uno archidiacono, et archipresbyteratu, pro uno archipresbytero, et decanatu, pro uno decano, necnon duodecim canonicatibus et totidem praebendis pro duodecim canonicis, et octo praeterea mansionariis, pro octo mansionariis, duabusque sacristiis pro duobus sacristis ipsi ecclesiae inservientibus, praestare; quamplures episcopos praeterea orthodoxae fidei defensores, quorum nomina tum sanctitatis opinione tum praestantia singulari praefulerunt, aliosque cardinalatus honore decoratos, alios etiam S. R. E. moderamina¹ admodos habuisse, et pro tempore existentem episcopum Firmanum principatus insignia et ornamenta, praeventionemque in multis causis quoad legatos et gubernatores retinere, et omnimodam iurisdictionem, ex privilegiis apostolicis iampridem emanatis, et a felicitis recordationis Sixto PP. IV, praedecessore nostro, usque in haec tempora perpetuo confirmatis, in suos commensales, familiares, colonos et officiales, etiam private quoad legatos et gubernatores quoscunque; ac Montem Viridem castellum in omnem iurisdictionem retinere, necnon Firmum, Piceni urbem, Romanorum coloniam extitisse, ac ex qua, ubi christiana religione imbuta fuit sub Decio imperatore, septuaginta Firmani martyres prodiisse recensentur, in qua multa corpora Sanctorum ac innumerabiles aliae reliquiae magna

¹ Ughell. *Moderamini* (R. T.).

cum veneratione asservantur, multis privilegiis et indultis, tam a pia memoriae Gregorio VII, a quo tunc temporis existens episcopus Firmanus crucis deferendae facultatis confirmationem obtinuit, a Gregorio VIII, IX, X, Honorioque III, qui eidem episcopo ut principis nomen iurisdictionemque spiritualem et temporalem relineret, concessit, Innocentio III et VII, Eugenio IV et Callisto III, ac quamplurimis aliis Romanis Pontificibus, etiam praedecessoribus nostris, tum clarae memoriae Friderico II et Henrico III, multisque aliis Romanis imperatoribus illustratam, amplissimam, in qua nihil fere perspicitur quod eius longe alteque repetitam antiquitatem non praeseferat, in colle aeris saluberrimi, amoenitatis non exiguae, in media Piceni parte, ad sinum Adriaticum, non longe ab Appenninis montibus sitam; et quemadmodum Firmum Picenum olim nominabatur, ita aliis temporibus Marchia Firmana vocabatur, quod Firmum primaria civitas in dicta provincia existeret. Principes quoque qui in suam iurisdictionem Marchiam vel receperint vel redegerint, in dicta civitate sedem domiciliumque collocasse ac semper detinuisse, eodemque exemplo, sub Romanis Pontificibus, in multis annis Curiam generalem legationis Marchiae, tamquam in loco honorabiliori, inibi resedisse, necnon generale Studium, ad instar Studii Bononiensis a recolendae memoriae Bonifacio Papa VIII, similiter praedecessore nostro, et postea ab Eugenio IV et Callisto III, praedecessoribus praedictis, ac multis aliis Pontificibus confirmatum, et a nobis denuo erectum et restitutum floruisse et florere; in eaque extare collegium iurisconsultorum iam inde ab immemorabili tempore praestantia insigne, hoc quidem tempore, ultra septuaginta doctores conscriptos reperiri; eisdem modo et ratione quamplu-

rimos procuratores et notarios esse; in ea quoque seminarium ex concilii Tridentini decreto institutum, aliorumque illustrium virorum fidei studiosissimorum pietati et religioni summopere deditorum, necnon episcopi et pastores sui ita officiosissimorum, ut nihil umquam praetermiserint, quod ad ipsius episcopi commoditatem et dignitatem augendam faceret; ac multae per Firmanos donationes etiam castellorum priscis illis temporibus episcopo factae reperiantur copia refectam, quibus plurimum semper delatum fuerit, tum quod ipsa civitas situ, loco, arte¹ munita, ac hominum robore et fortitudine, ac ingenii acumine et praestantia adeo ornata fuit, ut ceteris Marchiae civitatibus huiusmodi timorem maximum iniicere soleat, multaque obsequia erga Sedem Apostolicam praedictam perpetuo praestiterit, atque propriis actibus ab imperio Desiderii Longobardorum regis se vindicarint, seque ac sua omnia similis memoriae Adriano Papae I, pariter praedecessori nostro, Sedique Apostolicae praedictae sponte dederint; ipsaque civitas fidei causa et sinceræ devotionis gratia, quam gerere solita est erga Sedem eandem, cum Fridericum I agnoscere nolisset, igne fere absumpta fuerit, eademque de causa et alias saepe multa damna et detrimenta subierit, et in summas difficultates et calamitates saepius inciderit, ut se ab eorum dominatu, qui Marchiam in suam ditionem contra Sedem Apostolicam redegerint, vindicaret, et ad ipsam Sedem eiusque imperium redire posset, veluti sub Eugenio eodem ac aliis Pontificibus praedecessoribus nostris; et novissime in bello Ferrariensi similis memoriae Iulio II et postea Clementi VII, Pontificibus maximis, pariter praedecessoribus nostris, praesto fuerint. Monasteriorum insuper tam virorum quam mulierum opulentissimorum, aequae atque in quavis alia

¹ Cher. *arce* (R. T.).

civitate, parochialium praeterea ecclesiarum, ac confraternitatum et hospitalium quamplurimorum frequentia commendabilem, dioecesim denique Firmanam praedictam ita opulentam et amplam extare, ut maior in dicta provincia non reperiat, agri ubertate fertilissimam, frumento, vino, oleo et frugibus, cum suis generis, vel etiam sale et rebus omnibus ad victum necessariis adeo abundantem esse, ut non solum ceteris provinciae civitatibus suppeditare, sed ad Dalmatas, Illyricos, Venetos ac alios transportare soleat, ita ut plane huic dioecesi deferenda sit fertilitatis laus, quae agro Piceno passim tribuitur. Necnon eius comitatum, terras et castra sexaginta fere habere, quo quidem comitatu Firmum finitimum ac confine existit ceteris fere omnibus civitatibus dictae provinciae, cuius maiorem partem occupare constat.

§ 2. Nos, aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, qui eodem honore decorarunt ecclesias, quibus olim, in minoribus dum constituti essent, et cardinalatus fungerentur honore, praefuerunt, vestigia secuti, ad illam meritis honoribus augendam et promovendam adducti, piis quoque supplicationibus dilectorum filiorum communitatis et hominum eiusdem civitatis nobis per dilectum filium Caesarem Ottinellum, civem Firmanum U. I. D., eorum procuratorem ad hoc ab eis specialiter constitutum, desuper porrectis excitati, post habitam cum venerabilibus fratribus nostris praedictae sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus maturam deliberationem, de eorum consilio atque apostolicae potestatis plenitudine, Maceratensem, Tolentinam, Ripanensem, Montis Alti et S. Severini in dicta provincia consistentes, necnon dictae Sedi etiam immediate subiectas ecclesias, earumque civitates et dioeceses, cum omnibus et quibuscumque eo-

Erectio dictae ecclesiae episcopalis Firmanae in archiepiscopalem.

rum territoriis et terminis, ac dilectos filios earum singularum, clerum et populum universum, cum suis collegiatis, parochialibus et aliis ecclesiis, necnon monasteriis utriusque sexus, ceterisque beneficiis et officiis ecclesiasticis, cum cura et sine cura, saecularibus et quorumvis Ordinum et militiarum regularibus; necnon hospitalibus, domibus, collegiis et locis religiosis quibuscumque, ab eiusdem Sedis immediata subiectione, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo dividimus et separamus, necnon a dictae Sedis immediata subiectione, visitatione, correctione et omni et quacumque alia iurisdictione etiam perpetuo eximimus et liberamus, ipsamque ecclesiam Firmanam, ad laudem et honorem omnipotentis Dei ac B. Virginis Mariae, necnon fidei catholicae exaltationem, et totius militantis Ecclesiae gloriam, in metropolitanam ecclesiam, et sedem episcopalem Firmanam, in archiepiscopalem, archiepiscopalisque et metropolitani praesidis sedem, et provinciae caput, pro uno deinceps archiepiscopo, qui pallii et crucis usum aliorum archiepiscoporum more habeat, omnibusque aliis insignibus archiepiscopalibus, necnon privilegiis, honoribus et praerogativis archiepiscopis debitis et concessis gaudeat, similiter perpetuo erigimus et institui-mus, ac nomine, titulo ac honore archiepiscopali et metropolitano decoramus.

Submissio a-
lliarum episco-
paliū ecclesi-
arum.

§ 3. Praeterea ecclesiae praedictae, Maceratensem, Tolentinam, Ripanensem, Montis Alti, et Sancti Severini ecclesias praedictas, modernosque et pro tempore existentes illarum praesules seu administratores, pro suis et pro tempore existentis archiepiscopi Firmani suffraganeis, qui, tamquam membra capiti, eidem archiepiscopo Firmano iure metropolitano subsint, ita quod archiepiscopi Firmani,

in eisdem Maceratensi, Tolentina, Ripanensi, Montis Alti et Sancti Severini civitatibus et dioecesibus ius metropolitico sibi vindicent; necnon Maceratensis, Tolentinus, Ripanensis, Montis Alti et Sancti Severini praedictae eidem archiepiscopo et metropolitano ad omnia et singula habeantur et sint adstricti, ad quae suffraganeis suis metropolitico ecclesiis et metropolitanis tenentur et obligati sunt, ut iudicentur secundum canonicas sanctiones; et eidem archiepiscopo Firmano praedictos suos suffraganeos consecrandi, ad provinciales synodos evocandi, ac cum eis etiam ecclesiastica negocia terminandi, earum ecclesias¹ disponendi iuxta statuta sacrorum canonum, omniaque alia et singula quaecumque, quae de iure vel consuetudine aut alias quoquomodo ad archiepiscopos et archiepiscopale munus spectare et pertinere solent et debent, gerendi, faciendi, exercendi plenam et omnimodam auctoritatem tenore praesentis concedimus facultatem. Provinciae quoque Firmanae clerum et populum universum, pro eorundem ecclesiae et archiepiscopi Firmani provincialibus pariter etiam perpetuo concedimus et assignamus.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac Maceratensis, Tolentinae, Ripanensis, Montis Alti et S. Severini ecclesiarum praedictarum, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem ecclesiis illarumque praesulibus, administratoribus et capitulis, ac quibuscumque aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis ac cum quibusvis clausulis et decretis, etiam irritantibus, in genere vel in specie, etiam motu proprio atque ex certa nostra scientia, deque apostolicae potestatis plenitudine, e-

¹ Ughell. de eorum ecclesiis (R. T.).

Derogatio con-
trariarum.

tiam consistorialiter et sub quibusvis verborum formis ac alias in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum omnium etiam tenores, ac si de verbo ad verbum exprimerentur et insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter et expresse, motu, scientia et potestatis plenitudine paribus, derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio poe-
nalis.

Nulli ergo etc.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo nono, nono kalendas iunii, pontificatus nostri anno quinto.

Dat. die 24 maii 1589, pontif. anno v.

CLI.

Quod fratres et moniales Ordinis Beatae Mariae de Monte Carmelo congregationis Discalceatorum in Italia, recitare valeant horas canonicas iuxta ritum breviarii Romani reformati, praetermisso Ordinis usu, et celebrandi festa Sanctorum dicti Ordinis etiam in calendario Romano non descriptorum 1.

¹ De eiusmodi breviario vide in Pii V. constitut. ci, *Quod a Nobis*, tom. vii, pag. 685. Alia autem de toto Ordine Carmelitano notavi apud const. LXXVIII Honorii III, *Ut vivendi*, tom. iii, pag. 415. Et de hac congregatione vide plene in constitut. cxxi Gregorii XIII, *Pia*, tom. viii, pag. 350.

Sixtus papa V

Dilectis filiis professoribus Ordinis B. Mariae de Monte Carmelo, provinciae seu congregationis regularis observantiae Discalceatorum nuncupatae.

Dilecti filii salutem et Apostolicam benedictionem.

Eximium quod in vobis elucet pietatis studium, et praecipua observantia regularis disciplinae, quae vestram congregationem, ad Dei gloriam communemque christiani populi utilitatem, in dies magis florere intelligimus, nos inducunt ut cum multa ad eandem congregationem feliciter regendam nuper a nobis statuta fuerint, nunc quoque in honorem Sanctorum, quos ipsa congregatio, quasi in eorum clientelam recepta, iam pridem singulari quadam veneratione colit, piis vestris petitionibus libenter annuamus.

Procedunt.

§ 1. Dudum siquidem per alias nostras litteras concessimus inter cetera et indulgimus vobis atque universis et singulis personis utriusque sexus vestrae provinciae ut horas canonicas diurnas et nocturnas, secundum usum et ritum Romanae Ecclesiae et breviarii Romani ex decreto concilii Tridentini reformati, et felicitis recordationis Pii V, praedecessoris nostri, iussu novissime editi, tam communiter quam divisim, etiam in singulis vestris oratoriis, monasteriis et domibus, dicere et recitare licite possitis, et nihilominus praecepto atque obligationi plene satisfactum per vos foret, neque ulterius ad sequendum in huiusmodi officiis morem vestri Ordinis teneremini, prout in eisdem litteris latius continentur.

Concessit hic Pontifex congregationi facultatem recitandi officia, iuxta ritum Breviarii Romani reformati, praetermisso usu congregationis.

§ 2. Quo quidem nostro indulto utentes, iam, sicut nobis exponi curastis, eiusdem Romanae Ecclesiae ritum in divinis officiis servatis.

Quae dictum ritum observare coepit.

§ 3. Sed quia vetus iam diu viget in ve-

stro Ordine laudabilis consuetudo, dies festos in honorem Beatae Mariae et quorundam Sanctorum solemniter celebrandi, ideo nobis humiliter supplicari fecistis ut religiosum istud institutum auctoritate apostolica comprobare dignemur.

§ 4. Nos itaque, vestris supplicationibus inclinati, vobis atque adeo universis et singulis fratribus ac monialibus vestrae congregationis pro tempore existentibus, in quibusvis domibus, monasteriis, collegiis et locis dictae congregationis, tam publice quam privatim, communiter vel divisim, officium praedictorum festorum ubique recitare et sic recitando obligationi satisfacere libere et licite possitis (dummodo tam in missa quam in recitandis horis canonicis, diurnis ac nocturnis, modum et formam descriptam in quinterno seu libello per dilectos filios nostros Antonium SS. Ioannis et Pauli Caraffam, et Vincentium S. Mariae in Via titularum presbyteros cardinales Montis Regalis nuncupatos, de mandato nostro reviso, correcto et approbato, in hoc observetis, et nihil penitus addatis aut minuatis) plenam et liberam licentiam et facultatem, auctoritate apostolica, tenere praesentium, concedimus et indulgemus.

§ 5. Non obstantibus dicti Pii praedecessoris super reformatione et approbatione novi missalis et breviarii Romani, ac praedictis nostris litteris, necnon aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, vestrique Ordinis, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, quodque huiusmodi dies festi in novissimo calendario Romano descripti non sint, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub an-

nulo Piscatoris, die xxvii iunii MDLXXXIX, pontificatus nostri auno v.

Dat. die 27 iunii 1589, pontif. an. v.

CLII 1.

Quod archiconfraternitas Pietatis Carceratorum a Gregorio XIII in Urbe instituta, habeat officium provisoris condemnatorum ad triremes totius Status Ecclesiastici. Et etiam officium visitatoris carcerum Urbis, ab eius praefecto exercendum, possitque annis singulis secunda feria post primam dominicam quadragesimae, unum carceratum, etiam pro capitali crimine damnatum, liberare.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Ex debito ministerii pastoralis, ad ea nostrae operationis studia diligenter convertimus, per quae pia fidelium vota, praesertim pauperum et miserabilium personarum statum concernentia, optatum consequantur effectum, et quae propterea per fideles ipsos pie facta et ordinata fuerunt, ut firma et illibata persistant, libenter apostolico munimine roboramus.

§ 1. Considerantes itaque dilectos filios confratres confraternitatis Pietatis Carceratorum, per felicitis recordationis Gregorium PP. XIII, praedecessorem nostrum, in hac Urbe nostra institutae, multa in dies onera sustinere; volentesque confratres et confraternitatem huiusmodi, cuius etiam nos, antequam ad summi apostolatus apicem assumeremur, protectores eramus,

1 Huius archiconfraternitatis institutio a Gregorii XIII repetenda, qui const. ci, quae incipit *Pii Patris*, (tom. VIII, pag. 284), illam erexit. Ut facilius tota rei series ob oculos poneretur, constitutiones omnes declarationesque, diversis temporibus datas, in unum congerere arbitratus est Cocquelines in Romana editione, cui et nos morem gessimus (R. T.).

specialibus favoribus et gratis prosequi, ac de alicuius subventionis auxilio illi providere, ipsosque confratres a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censes, motu proprio, non ad dictorum confratrum seu aliorum pro eis nobis desuper oblatae petitionis instantiam, sed ex certa scientia nostra, institutionem dictae confraternitatis, necnon quas-cumque indulgentias et peccatorum remissiones aliasque gratias et privilegia, confraternitati et confratribus praedictis illorumque intuitu per eundem praedecessorem concessa, apostolica auctoritate, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, ac singulos defectus, si qui desit per quomodolibet intervenerint, supplemus.

§ 2. Necnon confraternitati et illius nomine confratribus praedictis, unum provisoris condemnatorum ad triremes, tam dictae Urbis quam reliqui totius Status Ecclesiastici, ut videlicet illi condemnati et transmissi ad triremes, postquam tempus ad quod condemnati erant et erunt in futurum, finierit; et alterum visitatoris utrorumque carcerum secretorum et publicorum Urbis praedictae et Burgi S. Petri de dicta Urbe officia, per deputandum seu deputandos ab ipsis confratribus exercenda, quae dilectus filius Ioannes Baptista Papius nuper ad Sedis Apostolicae beneplacitum, quod ex nunc motu simili revocamus et expirare decernimus, aut alias obtinebat, sive per revocationem huiusmodi, sive alias quovis modo et ex cu-

1 Tu scias archiconfraternitatem gratis ea exercere, ut habetur in declaratione, quae sequitur.

Bull. Rom. Vol. IX.

14

iuscumque persona ad praesens vacantia cum omnibus et singulis eorum et cuiuslibet ipsorum honoribus, oneribus, privilegiis, facultatibus, praerogativis et salariis ac emolumentis solitis ac debitis, auctoritate et tenore praemissis, perpetuo concedimus et assignamus, ac confraternitatem et confratres praedictos in locum praefati Ioannis Baptistae, quoad praedicta ambo officia eorumque liberum exercitium, necnon honores, onera, privilegia, praerogativas et emolumenta substituimus et subrogamus; eosdemque confratres ex nunc ad ipsa duo officia necnon exercitium, honores, onera, emolumenta et praerogativas huiusmodi recipiendos et admittendos fore et esse, ac recipi et admitti, eisque, nomine dictae confraternitatis, de salariis et emolumentis praedictis integre et cum effectu responderi debere; ac eosdem confratres et confraternitatem nullo umquam tempore ab huiusmodi officiis aut illorum altero, etiam per nos seu per pro tempore existentem Romanum Pontificem, vel quoscumque alios, ex quavis causa, amoveri posse neque debere decernimus.

§ 3. Mandantes dilectis filiis nostro Philippo Sancti Angeli in Foro Piscium diacono cardinali Vastavillano nuncupato, moderno et pro tempore existenti S.R.E. camerario, ac Camerae Apostolicae praesidentibus et clericis, ac nostro, et pro tempore existentis Romani Pontificis thesaurario, omnibusque aliis, ad quos id quomodolibet spectat, ut confratres et confraternitatem huiusmodi ad officia praedicta, sine ulla mora, recipiant et admittant, ac recipi et admitti necnon de emolumentis praedictis integre eis responderi faciant et respondeant cum effectu.

§ 4. Non obstantibus quibusvis aliis dictis officiis seu eorum altero, cuiuscumque seu quibuscumque personis, per quos-

Mode autem supplicat pro indulto celebrandi festa sanctorum Ordinis.

Pontifex ideo dictam facultatem elargitur.

Quibuscumque non obstantibus.

Exordium

Confirmatio institutionis confraternitatis eiusque indulgentiarum.

Duo officia eidem archiconfraternitati concedit, cum suis emolumentis.

Officia ad officia confratres dic. archiconfraternitatis admittant

Quibuscumque non obstantibus